

FACULTATEA
DE LITERE, ISTORIE
ȘI TEOLOGIE

AFFILIAT LA F.N.S. ALMA MATER

Consolato Onorario
d'Italia a Timisoara

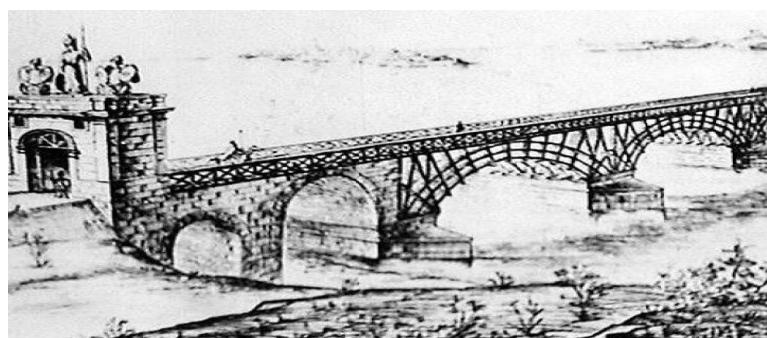

EMBAIXADA DE PORTUGAL
BUCARESTE

COLOCVIUL INTERNAȚIONAL COMUNICARE ȘI CULTURĂ ÎN ROMÂNIA EUROPEANĂ

EDIȚIA A VI-A
TIMIȘOARA, 16-17 IUNIE 2017

CANON CULTURAL. CANON LITERAR. CANON LINGVISTIC

PONTEM ROMANITATIS SERVEMVS !

SVMMARIA * REZUMATE * RÉSUMÉS * RESÚMENES * RIASSUNTI * RESUMOS

Comitetul de organizare

Valy CEIA (Președinte CICCRE)
Călin TIMOC (Secretar CICCRE)

Mirela BONCEA
Emina CAPALNASAN
Remus Mihai FERARU
Silvia MADINCEA PASCU
Eleonora RINGLER PASCU
Dumitru TUCAN

Luminița VLEJA
Simona REGEP
Ramona MALITA
Mariana PITAR
Bogdan ȚÂRA
Iolanda VASILE

Toate materialele spre publicare vor fi trimise la adresa: **ciccre@gmail.com**

CUPRINS

CUVÂNT-ÎNAINTE.....	4
CONFERINȚE ÎN PLEN	5
 REZUMATE:	
LATINĂ	8
LIMBA ROMÂNĂ.....	15
LIMBA ROMÂNĂ CA LIMBĂ STRĂINĂ	26
LITERATURA ROMÂNĂ.....	34
LETTERATURA ITALIANA.....	40
LINGUA E LINGUISTICA ITALIANA	51
LITTÉRATURES FRANÇAISE ET FRANCOPHONES	62
LINGUISTIQUE FRANÇAISE	72
ESPAÑOL.....	77
TEATRU & MUZICĂ (TEATRO E MUSICA).....	86
ISTORIE & TEOLOGIE	94

CUVÂNT-ÎNAINTE

România conturează cu generozitate și oferă spre reflecție Europei (și nu numai) modele canonice, culturale, literare și lingvistice care se regăsesc sub forme artistice, comunicaționale și științifice diferite, la secole distanță, în contemporaneitatea imediată a lumii și a artei române.

Organizatorii CICCRE propun participanților ediției a VI-a să reflecteze asupra problematicii axiologice, asupra asemănărilor și deosebirilor între diferite tipuri de canon, precum și asupra felului în care acestea se oglindesc și sunt ilustrate în diferite literaturi, arte și limbi române.

Răspunsurile posibile la întrebarea care sunt cărțile cu adevărat bune și/sau bine scrise implică, dincolo de considerații teoretice, o listă de autori și texte alese în funcție de anumiți parametri. Această alegere presupune, în prealabil, un proces de selecție și unul de ierarhie ce se vor întotdeauna riguroase, deși o atare listă nu va fi niciodată epuizată, nici completă, nici măcar obiectivă, în ciuda eforturilor celor care își dau silința să o întocmească. Va exista întotdeauna ceva de adăugat sau ceva depășit care va trebui scos; e un *perpetuum mobile*. Definit ca invariantă axiologică, generatoare de valoare și emulație culturală și/sau literară, canonul aduce cu sine schimbarea paradigmelor estetice și a orizontului de așteptare al publicului.

În domeniul lingvisticii și, în special, al gramaticii, echivalentul canonului literar și artistic se traduce prin ideea de normă sau regulă ca sistem de realizări obligatorii, dar și ca model de urmat. Norma lingvistică este condiționată în mare parte de contextul social și politic dintr-un anumit moment istoric. Realizările concrete apar adesea ca un joc între impunere și acceptare. Istorul ideii de normă, de standardizare, diverse tipuri de norme sau reguli, abaterile de la acestea sau excepțiile, în lingvistică sau în procesul de predare a unei limbi, iată doar câteva sugestii pentru eventuale contribuții.

Comitetul de organizare

CONFERINȚE ÎN PLEN

Joaquín RUIZ DE ARBULO

Universitat Rovira i Virgili, Tarraco (Tarragona)

Institut Català d'Arqueologia Clàssica

joaquin.ruizdearbulo@gmail.com

Tarraco (Tarragona, España). Reconstruyendo una capital provincial romana en época de Trajano. Tarragona es una ciudad histórica de 120.000 habitantes, a la vez industrial y turística, con importantes restos monumentales de época romana reconocidos en el año 2001 por la UNESCO como Patrimonio Mundial. La protección de estos monumentos y su musealización pasa necesariamente por su estudio previo detallado. Presentamos un proyecto de larga duración que tiene como objetivo la reconstrucción de la trama urbanística de la colonia Tarraco y la comprensión de su gran arquitectura pública con propuestas concretas de restitución en tres dimensiones. Esta metodología permite acercar el patrimonio monumental a los visitantes sin perder en ningún momento el carácter científico de las propuestas de reconstrucción.

Palabras clave: *Tarragona, Tarraco, ciudades históricas, arquitectura romana, urbanismo romano*

Tarraco (Tarragona, Spain). Rebuilding a Roman provincial capital in the time of Trajan. Tarragona is a historic city of 120,000 inhabitants, both industrial and tourist, with important monumental remains of Roman times recognized in 2001 by UNESCO as World Heritage. The protection of these monuments and their musealization necessarily goes through their detailed preliminary study. We present a long-term project that aims at the reconstruction of the urban development of the Tarraco settlement and the understanding of its great public architecture with concrete proposals for restitution in three dimensions. This methodology makes it possible to bring monuments to the visitors without losing the scientific nature of the reconstruction proposals.

Keywords: Tarragona, Tarraco, historical cities, Roman architecture, Roman urbanism

Smaranda BRATU ELIAN

Università di Bucarest

smaranda.elian@gmail.com

Impressioni e perplessità sul canone: il caso Leopardi. La rinascita del dibattito sul canone, dovuta in gran parte al libro di Harold Bloom *Il canone occidentale*, ha portato non tanto a definire un canone contemporaneo quanto ad evidenziare una crisi culturale, ossia la mancanza di criteri per stabilire una gerarchia valorica e l'inconsistenza di tale gerarchia nell'ambito della cultura odierna. Il mio intervento, partendo da domande presenti, si propone di cercare delle risposte nel passato, più precisamente in un possibile canone del poeta filosofo

di due secoli fa Giacomo Leopardi, intellettuale di sterminate letture e di infiniti commenti a quelle. Leopardi non esprime mai una precisa gerarchizzazione dei suoi autori preferiti, ma le folte annotazioni dello *Zibaldone*, gli echi nelle sue opere di altri autori, la selezione dei testi per le sue due antologie di letteratura italiana offrono sufficienti spunti per analizzare quello che, nel suo caso, io chiamo il “canone assunto” e il “canone efficiente”. La mia analisi, centrata soprattutto sulle due antologie italiane, si propone, da una parte, di chiarire meglio il metodo leopardiano di lavoro dentro il patrimonio letterario, dall’altra, di destare non poche domande sulle gerarchie proposte dal Nostro ai suoi contemporanei e, da lì, sullo stesso concetto di canone.

Parole-chiave: canone, Leopardi, crestomazia, canone assunto, canone efficiente

Impressions and Perplexities Regarding the Canon: the case of Leopardi. The debate regarding the canon, reborn during the ninth decade of the past century mainly due to Harold Bloom’s *The Western Canon*, more than establishing a present canon, it rather set off a crisis of values, mostly of the criteria according to which values could be hierarchized inside the wide phenomenon of contemporary culture. My paper having as starting point this kind of questions of the present, aims to look for answers in the past, more precisely, in what seems to have been the canon of Giacomo Leopardi, the great Italian poet and philosopher of the XIXth century, a person of huge culture. In his vast work Leopardi never mentioned his canon explicitly, that is, he did not make a value judgements scale with the authors he had preferred. Nevertheless, his notes in his famous notebook, *Zibaldone*, the echoes of other writers in his works, the selection he made for the two Italian literature anthologies that he published, altogether offer various reflections upon what I would call, in his case, *the assumed canon* and *the efficient canon*, respectively. Mainly based on the two anthologies he created, my analysis of these two possible aspects of Leopardi’s canon means, on one hand, to better evince his work system within the literary heritage, and on the other hand, to stir quite a lot of questions with regards to the hierarchies Leopardi proposed to his contemporary readers, and hence regarding the very concept of canon.

Keywords: canon, Leopardi, crestomatia, assumed canon, efficient canon

Libuše VALETOVÁ
Universitatea Carolina, Praga
libusevalentova@seznam.cz

Relațiile ceho-române - un exemplu de apropiere prin cultură. Comunicarea prezintă un scurt istoric al relațiilor ceho-române, începând din perioada premergătoare revoluției 1848. În cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea, oamenii politici și publiciștii cehi se interesau intens de viața politică din Țările Române, convinși fiind că apropierea între cele două popoare va înclesni lupta lor pentru independentă și autodeterminare. După formarea Cehoslovaciei și României Mari, în domeniul colaborării dintre cele două state prevaleau, cel puțin la început, tot motivele politice, fapt dovedit cel mai elocvent prin înfințarea Miciei Înțelegeri (1920-1921). De la sfârșitul anilor '20, în mediul ceh se manifestă însă și un interes crescând față de cultura română (traduceri literare, cursuri de limba română, concerte de muzica românească). După Al doilea Război Mondial, țările noastre fac parte din aceeași „tabără“ din cadrul Europei Centrale și de Est: în afară de inevitabilele „tratate de prietenie și colaborare“, relațiile dintre cele două țări iau o amploare desosebită și în domeniul culturii și învățământului. Cu promovarea literaturii române se ocupă mai ales prestigioasa editură Odeon din Praga, apoi și alte edituri, iar formarea viitorilor româniști este în grija Secției de limba și literatura română, înființată în

1950 la Facultatea de Litere a Universității Caroline. În cursul perioadei de după căderea comunismului în Europa, publicul din Cehia se întoarce treptat spre vechii prieteni, atraș fiind în mod deosebit de felul original în care literatura și dramaturgia română contemporană precum și „noul val” al cinematografiei tratează temele și problemele bine cunoscute și cehilor.

Cuvinte-cheie: relații culturale ceho-române, legăturile dintre Cehoslovacia și România, traduceri în cehă din literatura română, Secția de română de la Universitatea Carolina

The Czech-Romanian relations – how culture can become a bridge between nations. My paper gives a presentation of a brief history of the Czech-Romanian relations, starting with the pre-revolutionary period of 1848. In the second half of the 19th century, Czech politicians and publicists were very interested in the political life of the Romanian Principalities. Their firm conviction was that the building of a bridge between the two peoples was to facilitate their struggle for independence and self-determination. After the formation of Czechoslovakia and the Great Romania, the political motives continued to prevail, most proved by the establishment of the Little Entente (1920-1921). Since the late 1920s, the Czechs have shown an increasing interest for the Romanian culture (for instance, literary translations, Romanian language courses, Romanian music concerts). After World War II, our countries were part of the same "camp" in the Central and Eastern Europe: apart from the inevitable "friendship and collaboration treaties", the relations between the two countries developed a particular cultural and educational dimension. For the last 50 years the Romanian literature has been systematically promoted mainly by the prestigious Odeon Publishing House in Prague, but also by other publishing houses. The formation of the future specialists in the Romanian Language and Culture is the main objective of the Romanian Language and Literature Department, founded in 1950 at the Faculty of Letters of Charles University. During the time period after the fall of Communism in Europe, the public in the Czech Republic were gradually returning to their old friends, being especially attracted to the original way in which contemporary Romanian literature and dramaturgy, as well as the "new wave" of cinema, deal with contemporary themes and issues, equally familiar both to Czechs and Romanians.

Keywords: Czech-Romanian cultural relations; bonds between Czechoslovakia and Romania; Czech translations of Romanian literature, Romanian department from the Charles University of Prague;

Mihai ZAMFIR
Universitatea din București

Un aspect al relației culturale luso-române. Lucrarea analizează relația specială existentă în secolul al XIX-lea între romantismul portughez și cel românesc, printr-o contextualizare culturală mai largă.

Cuvinte-cheie: romanticism, Portugalia, România.

An aspect of the luso-romanian cultural relation. This presentation analyzes the special relation existing in the 19th century between the Portuguese and the Romanian romanticism through a larger cultural contextualization.

Keywords: romanticism, Portugal, Romania.

Florica BECHET
Universitatea din Bucureşti
floricabechet@gmail.com

Sublimul - prin metamorfoze, la canon, în teoriile Antichității greco-latine. Se constată că poetica ori retorica modernă, știința limbii în general, fie preiau de la antici rețete, metode, reguli, norme – pe care le aplică enunțului contemporan, adaptându-le cerințelor acestuia și dându-le o nouă înfățișare și, uneori, un nou nume –, fie le „redescoperă” involuntar și inconștient, realizând astfel un perpetuu demers ciclic.

Într-o asemenea situație se află și canonul antic al celor trei stiluri (înalt, umil și mediu, aplicabil deopotrivă textului poetic și prozei), care a rămas operabil până în vremurile moderne și este încă folosit ca instrument estetic-literar în știința textului scris sau rostit, ca și în artele plastice.

Ne propunem, în studiul nostru, să urmărim evoluția acestui canon, accentul căzând asupra stilului sublim.

Cuvinte-cheie: stil, *sublimis, humilis, medius*, caracteristici stilistice

The Sublime – through Metamorphoses to the Canon in the Theories of the Greek-Latin Antiquity. It turns out that the modern poetics or rhetoric, the science of language in general, either take from the Antiquity recipes, methods, rules, norms – which they apply to the contemporary statement, adapting them to its requirements and giving them a new appearance and sometimes a new name –, or they 'rediscover' them unintentionally and unconsciously, thus achieving a perpetual cyclic endeavour.

Such is the antique canon of the three styles (grand, humble and intermediate, which can be applied both to poetry and prose), which has remained valid up to the modern era and it is still used as an aesthetic and literary instrument in the science of the written or spoken text, and in the imitative arts as well.

We are proposing, in our study, to follow the evolution of this canon, placing the emphasis on the sublime style.

Keywords: style, *sublimis, humilis, medius*, stylistic features

Valy CEIA
Universitatea de Vest din Timișoara
valy.ceia@e-uvt.ro

The Canons of an Uncanonical Poet: Ovidian Metamorphosis. Fundamentally elegiac, love poems, *largo sensu*, and Tomitan poems reveal in Ovid a poet in which the exacerbated self and rhetorical amplexness are indices of his artistic personality. It has been said that, in this context, he lacks a philosophical inclination. However, a creation of such an abyssal depth, Ovid's *Metamorphoses* highlight his reflexive capacity and the philosophical scope of his work. Unraveling a visionary poet, at the same time the stories of varied metamorphoses break roman mentality canons, feat otherwise achieved through all of his literary work. My study targets a single aspect, moderation, looking to show the frailty of an Ovidian cliché: the poet's superficiality.

Keywords: Ovidius, *moderatio*, canon, *Metamorphosis*, vision

Canoanele unui poet necanonice: metamorfoze ovidiene. Structural elegiac, poeziile iubirii, *largo sensu*, și poemele tomitane ne relevă în Ovidiu un poet la care exacerbarea sinelului și abundența retorică sunt indici ai personalității artistice. S-a spus în acest context că poetului îi lipsește propensiunea filozofică. Or, creație de o adâncime abisală, *Metamorfozele* ovidiene evidențiază înclinația reflexivă și dimensiunea filozofică a operei sale. Dezvăluindu-ne un poet vizionar, poveștile variilor metamorfoze dărâmă în același timp canoane mentalitare romane, aşa cum, de altminteri, reușește poetul prin toată creația sa. Lucrarea mea se oprește asupra unui singur aspect, moderația, urmărind să arate fragilitatea unui clișeu ovidian: superficialitatea poetului.

Cuvinte-cheie: Ovidius, *moderatio*, canon, *Metamorfoze*, viziune

Ioana COSTA
Universitatea din București
ioana.m.costa@gmail.com

Notes on the history of writing. The long history of choosing letters to match phonemes in various languages is never a straight, one-way journey. Attempts were made in order to find the best possible solutions and failures are to be accepted in order to observe the natural – and implicitly simple – development of language and writing.

Among huge failures in adopting a writing system is to be considered the so called “Linear B”, used for writing the oldest form of Greek language, the Mycenaean. This syllabic pattern is highly improper for the Greek language, characterised by frequent consonant clusters and regular final consonant.

Some other borrowed sets of graphemes were more successful, without ever being completely suitable. Both the Greek and Latin alphabets display adjustments that sometimes have unexpected results when comparing their analogous lists of letters. Striking discrepancies are connected to letters *H* and *X*, present in both alphabets, with totally different phonetic values.

Keywords: letters, writing, Latin, Greek, orthography

Însemnări despre istoria scrierii. Istoria îndelungată a alegerii unor litere pentru reprezentarea fonemelor specifice diverselor limbii nu este niciodată un parcurs linear. Au existat necesare încercări de identificare a soluțiilor celor mai potrivite, iar eșecurile trebuie să fie acceptate ca atare, cu scopul de a păstra dezvoltarea naturală – și, implicit, simplă – a limbii și a scrisului.

Așa-numitul „linear B”, atestat pentru cea mai veche formă de scriere a textelor grecești (miceniana) este o exemplificare a utilizării unui sistem grafic total inadecvat fonetismului limbii respective, în condițiile în care acest silabar este rudimentar, neincludând grafeme care să corespundă unor grupuri consonantice sau unor silabe terminate în consoană.

Alte seturi de grafeme împrumutate au cunoscut ajustările necesare scrierii grecești și latinești. Statutul literelor *H* și *X*, prezente în ambele alfabete (cu valori diferite), ilustrează procesul de reutilizare și adaptare la specificul fonetic.

Cuvinte-cheie: litere, scriere, latină, greacă, ortografie

Roxana Maria FĂNUȚ
Universitatea de Vest din Timișoara
roxana.fanut90@e-uvt.ro

Eneida vergiliană și canonul literar augustan. Codul intertextualității epopeice. Lucrarea de față pune în discuție maniera în care Vergilius re-crează clasicismul literar cu scopul de a produce o epopee națională. Aspectele dezbatute vizează explicarea modului în care un text canonic este creat, precum și rolul pe care intertextualitatea (aluzie, imitație și citare) îl dobândește în conturarea mesajului auctorial. În ciuda faptului că literatura latină nu definește cu precizie un canon literar, contextul istoric impune un model al organizării poetice. Aeneas își întâlnește propriul trecut, iar acest act retrospectiv se înscrie într-o lucrare literară în cuprinsul căreia tradiția constituie o parte esențială a trecutului. Firul narativ urmărește prezentarea elementului politic și militar, dimpreună cu dimensiunea idealizată a propriei imagini. Multiplele fațete ale memoriei ce se întrepătrund în conturarea viziunii vergiliene asupra lumii romane își găsesc materializarea în epopeea națională. *Eneida* vergiliană, un poem nefinalizat, devine instant un canon literar. În cuprinsul literaturii de limbă latină nu se remarcă, înainte de Vergilius, nici o lucrare care să îmbine aspectul mitologic cu cel istoric, fapt care oferă posibilitatea scriitorului de a crea o nouă modalitate de producere și dezvoltare a unui subiect epic. Mitul devine principala temă, în vreme ce istoria se transformă în subtext. În această manieră se conturează fenomenul literar al intertextualității și o nouă paradigmă structurală poetică. Intertextualitatea poetică nu reprezintă doar procedeul stilistic prin care Vergilius interacționează cu propaganda augustană, dar și maniera evocativă unică prin care se stabilește un canon literar.

Cuvinte-cheie: epopee națională, intertextualitate, mit, memorie, canon literar

Abstract: This presentation discusses the way in which Virgil re-creates the literary classicism in order to produce a national epic. The issues to be discussed are the way in which a canonical text is produced and the role of the intertext (allusion, imitation and quotation) into the epic creation. Despite the fact that Latin literature doesn't define a precise literary canon, the historical context imposes a model for the poetical organization. Aeneas is meeting his own past and this act of retrospection is inscribed in a literary-work where the tradition is an essential part of the past. The narrative presents the world of political and military power and it's idealizing self-schema. The multi-dimensionality of memory enacted in the Virgilian view over the Roman world, finds it's materialization into the national epic. Virgil's *Aeneid*, an unfinished poem, becomes an instant canonic text. Before the time of Virgil there seems to have been no mythological-historical epic work in Latin literature, which offers the possibility of creating a new literary approach. Myth becomes the main theme and history the subtext. A paradigm of poetic structure and the phenomenon of intertextuality is now created. The poetics of intertextuality represents not only Virgil's way to interact with Augustan propaganda, but it's unique evocative tool used into the establishment of the literary canon.

Keywords: national epic, intertextuality, myth, memory, literary canon

Simona GEORGESCU
Universitatea din București
simona_rodina@yahoo.com

The canon of lexical borrowing – Greek words into Latin. The question we take as a starting point concerns the notion of "canon" in the process of lexical borrowing: does the

grammatical norm impose the strict preservation of the phono-morphological aspect of the word from the source language or rather requires the adaptation of the borrowed word to the phonetic and morphological system of the target language?

We shall analyze from this point of view the Greek words that were borrowed in classical Latin, taking into account, on the one hand, the diastratic variation and, on the other hand, the various attempts of the speakers to maintain a balance between the orthography and pronunciation in the source language and the phono-morphological specificity of Latin. Thus, we will trace back the phonetic and morphological variations that a Greek word may suffer in its process of integration into Latin, as reflected in the ancient authors and especially in the classical and late grammarians that offered various explanations of the words in question.

In what form did these Greek words settle in spoken Latin? Or, better said, did they really settle in one form? Or did diatopic, diachronic and diastatic variants circulate? To answer these questions, we will use the testimony of the Romance languages: there are situations where, for a single Greek term, there must be reconstructed several variants, either synchronous - belonging to the various diatopic varieties of the spoken language - or diachronic ones.

Keywords: Lexical borrowing, Greek, Latin, phono-morphological integration, Romance inheritance

Întrebarea de la care pornim privește noțiunea de „canon” în procesul de împrumut lexical: norma pretinde conservarea cât mai strictă a formei cuvântului din limba sursă sau mai degrabă cere adaptarea termenului nou intrat în limbă la sistemul fonetic și morfologic al limbii ţintă?

Vom analiza din acest punct de vedere cuvintele grecești împrumutate de latina clasice, ținând cont, pe de o parte, de distincția diastratică (cult vs popular) și pe de altă parte, de diversele încercări ale vorbitorilor de a păstra un echilibru între grafia și pronunția din limba sursă și specificul fono-morfologic al limbii latine. Astfel, vom urmări variațiile de ordin fonetic și morfologic pe care le poate suferi un termen de origine greacă în procesul de integrare în limba latină, aşa cum se reflectă ele la autorii antici și, mai ales, la grămaticii din perioada clasice și târzie care propun diverse explicații ale cuvintelor în cauză.

În ce formă s-au stabilizat aceste grecisme în latina vorbită? Sau, mai bine zis, s-au stabilizat cu adevărat? S-au încetătenit cu o singură formă, sau au circulat variante diatopice, diacronice și diastratice? Pentru a răspunde la aceste întrebări, vom recurge la mărturia limbilor române: există situații în care pentru un singur termen grecesc trebuie reconstruite mai multe variante, fie sincrone – aparținând diverselor varietăți diatopice ale limbii vorbite –, fie diacronice – pentru care se pot stabili perioadele de funcționare în special cu ajutorul cronologiei relative.

Cuvinte-cheie: Împrumut lexical, greacă, latină, adaptare fono-morfologică, moștenire romanică

Theodor GEORGESCU
Universitatea din București
theogorgescu@yahoo.com

The canon of translation – Plautus, Bacchides / Menander, Dis Exapton. The issue of the influence of the New Greek comedy on Latin comics has been widely debated over time. The opinions oscillated between denying Plaut and Terentius' comedies any originality and, on the contrary, considering the Greek models only as starting points from which the Latin comedians produced their comedies perfectly independent. The debate was possible and was fuelled by the fatality of the absence of a Greek “original” and its transposition / translation into Latin. However, a relatively recent breakthrough can provide a first-time response to this problem. In 1997 a papyrus (P. Oxy, 64 4407) dating from the III-IV century AD, which contained fragments

from the Menander's comedy Δὶς ἔξαπατῶν "Twice Deceiving" or "The Double Deceiver", was discovered and published. For the first time it was possible to confront the text of a New Greek comedy and its "re-elaboration" in Latin, more precisely in Plaut's comedy *Bacchides*. We propose to confront verses 11-30 and 91-112 of Menander's text with vv. 494-560 of the plautine comedy to appreciate *in uiuo* the way the Latin author reports to his model. We will try to provide a response to the thorny problem of the "originality" of the Latin authors towards

Keywords: Plautus, *Bacchides*, Menander, *Dis exapaton*, Greek-Latin Translation

Canonul traducerii – Plaut, Bacchides / Menandru, Dis exapaton. Problema influenței comediei noi grecești asupra comiciilor latini a fost amplu dezbatută de-a lungul timpului. Părerile au oscilat între a nega comediielor lui Plaut și Terențiu orice originalitate și, dimpotrivă, a considera modelele grecești doar ca pe niște puncte de plecare de la care comicii latini și-au elaborat comediere perfect independent. Dezbaterea a fost posibilă și a fost alimentată de fatalitatea absenței unui „original” grec și a transpunerii / traducerii sale în latină. O descoperire relativ recentă poate oferi însă pentru prima dată un răspuns la această problemă. În 1997 a fost descoperit și publicat un papirus (P. Oxy. 64 4407) datând din sec. III-IV p. Chr. care conținea fragmente din piesa menandreică Δὶς ἔξαπατῶν „Cel ce însă așa de două ori” sau „Dubla înșelăciune”. În premieră se putea confrunta textul unei comedii noi grecești și „reelaborarea” lui în latină, mai precis în comedia *Bacchides* a lui Plaut. Ne propunem să confruntăm versurile 11-30 și 91-112 din textul lui Menandru cu vv. 494-560 din comedia plautină pentru a aprecia *in uiuo* felul în care se raportează autorul latin la modelul său. Vom încerca astfel să oferim un răspuns spinoasei probleme a „originalității” autorilor latini față de modele lor grecești.

Cuvinte-cheie: Plaut, *Bacchides*, Menander, *Dis exapaton*, traducere greacă-latină

Daniel HAIDUC
Universitatea de Vest Timișoara
danielhaiduc@zonagri.ro

Surse ale umorului în Satyricon-ul lui Petronius. Deși au recunoscut întâietatea grecilor în literatură, românii s-au mândrit întotdeauna cu faptul că satira le aparține, iar *Satyricon*-ul lui Petronius este, fără îndoială, una din operele importante ale genului. Există însă păreri împărțite în ceea ce privește calitatea umorului practicat de Petronius, spre exemplu unele din ele punând în evidență multimea aluziilor la adresa unor persoane sau evenimente contemporane autorului, elemente-cheie ale unui umor succulent și grosier, menit să distreze o audiență restrânsă, alcătuită din persoane capabile să recunoască imediat referințele culturale folosite, iar altele oprindu-se cu precădere asupra scenei banchetului, pentru a descoperi în ea acel tip de umor primitiv și universal, născut din râsul pe seama celuilalt, ce rezonează atât de bine și cu cititorul antic, și cu cel contemporan. Însă pentru noi, astăzi, umorul *Satyricon*-ului poate fi găsit de asemenea în recunoașterea anumitor tipare de gândire sau de comportament care s-au perpetuat din antichitate până astăzi.

Cuvinte-cheie: umor, satiră, parodie, roman, comedie

Abstract: Although they acknowledged the primacy of the Greeks in literature, the Romans always prided themselves on the fact that satire belongs to them, and Petronius's *Satyricon* is undoubtedly one of the most important works of the genre. There are, however, shared opinions about the quality of humor practiced by Petronius, for example some of them highlighting the multitude of allusions to people or events contemporary with the author, key elements of a juicy and coarse humor meant to entertain a narrow audience composed of people

who were able to immediately recognize the cultural references used, and others mainly focusing on the banquet scene in order to discover inside that primitive and universal humor of making fun of the other, which resonates so well with both the ancient reader and the contemporary one. But for us today, the humor of *Satyricon* can be also found in recognition of certain patterns of thought or behavior that have been perpetuated since ancient times until today.

Keywords: humour, satira, parody, roman, comedy

Gabriela RADU
Universitatea de Vest din Timișoara
radu.gabriela2@gmail.com

The Book as a Mirror – *Liber Manualis*. *Liber Manualis* is a valuable document not only as a source of historical knowledge about Carolingian time, but also as an evidence of educational standards achieved by a woman living in Middle Ages society. As a genre, *Liber Manualis* belongs to the category of didactic works. It is the purpose of this article to reveal what makes this writing to leave the template of advice works - the feminine and maternal voice that manage to make itself "heard" beyond the pattern. Although the author follows two traditional genres, the handbook and the mirror, yet the formal frame is repeatedly eluded. The text of the *Manualis* is the only way through Dhuoda can utter her longing for her son. It is simultaneously, the only maternal image which she is able to offer to her son.

Keywords: handbook, *speculum*, imagery, Dhuoda, *Liber Manualis*

Cartea ca oglindă – *Liber Manualis*. *Liber Manualis* este identificată de către însăși autoarea lui, Dhuoda, cu o oglindă (*speculum*), în fapt, un îndreptar de conduită din timpul perioadei carolingiene. Deși modelul literar al alcătuirii manualului este unul tradițional, al cărților de sfaturi, lucrarea nu este doar una convențională. Cartea *ca oglindă* reflectă chipul unei mame dintr-o societate predominant masculină. În lucrarea de față, ne propunem să evidențiem în ce fel se conturează individualitatea și autoritatea Dhuodei, - adevăratul model pentru fiul ei și relația strânsă pe care Dhuoda o stabilește între ea ca mamă - autoare a cărții, cu propriul fiu – destinatar și cititor al acestei cărți, așa cum ea însăși o definește: "Eu, Dhuoda, deși de sex slab, nevrednică trăind printre femei vrednice, sunt totuși mama ta, - fiul meu, Wilhelm, - și către tine se întreaptă acum cuvintele [acestui] manual."

Cuvinte-cheie: manual, *speculum*, imagine, Dhuoda, *Liber Manualis*

Maria SUBI
Universitatea de Vest din Timișoara
maria.subi@e-uvt.ro

„Anatomy of the Ideal Woman” in Ancient Rome. Being always the center of attention, eulogized by poets of all times, the feminine beauty has been differently perceived throughout the ages, since every period had had its own standards or criteria for defining physical perfection. Which were the exact aesthetical norms in ancient Rome? – the answer to this question will be provided within the pages of the current paper, intended to offer an „anatomy of the ideal woman” as reflected in the works of Latin writers. Thus, a major requirement has to do with corporeal chromatics which, according to public opinion at the time, must be colored in white-rosy hues (*mixtum candōre rubōrem*, Ovidius), characteristic for the much desired lilies-

and-roses mingling complexion: *rosae fulgent inter sua lilia mixtae* (Ovidius). The hairstyle of such a beauty features long hair, loosely falling in rich waves (*crines uberrimi*), curly (*flexi*) and with color streaks – from shiny gold (*aurum coruscans*) to dark crow-like black (*corvina nigrēdine*). In all this chromatic variance there is a primary color: yellow, expressed through terms like: *aurum, aurēus, auricōmus, flavus, flavens, fulvus, crocēus*. Bodily purity and the fair-hair are also combined with bright eyes – like the stars (*ut sidus*) –, and a miniature mouth (*oscūlum*) whose exquisite shape resembles the outline of statuary masterpieces. By accruing a series of such qualities, presented in superlatives, the feminine figure becomes the image of an ineffable beauty, whose perfection cannot be described in words: *Nulla vox est quae formam eius possit comprehendēre* (Petronius).

Keywords: feminine beauty, corporeal chromatics, hair, eyes, mouth, perfection

„Anatomia femeii ideale” în Roma antică. Aflată mereu în centrul atenției, cântată de poetii tuturor timpurilor, frumusețea femeii a fost percepută diferit de la o epocă la alta, dat fiind că fiecare perioadă și-a avut propriile standarde, propriile criterii de apreciere a perfecțiunii fizice. Care sunt aceste canoane estetice în spațiul Romei antice – iată o întrebare ce își află răspunsul în paginile lucrării de față, lucrare menită să ofere o „anatomie a femeii ideale”, aşa cum se reflectă ea în operele scriitorilor latini. Astfel, o primă cerință, fundamentală, se referă la cromatismul corporal, care, pentru a corespunde gusturilor vremii, trebuia să fie zugrăvit în tonuri alb-trandafirii (*mixtum candōre rubōrem*, Ovidius), definitorii pentru mult râvnitul ten de crini și roze: *rosae fulgent inter sua lilia mixtae* (Ovidius). Podoaba capilară a unei atare frumuseți este părul lung, care se răsfiră în cosițe bogate (*crines uberrimi*), ondulate (*flexi*) și felurit nuanțate – de la auriul strălucitor (*aurum coruscans*) la negrul-corb (*corvina nigrēdine*). În toată această varietate cromatică, există însă o culoare pre-dilectă: galbenul, iar termenii emblematici pentru aceasta sunt: *aurum, aurēus, auricōmus, flavus, flavens, fulvus, crocēus*. Candoarea corporală și blondul pletelor se asociază deopotrivă cu ochii strălucitori – ca stelele (*ut sidus*) – și cu gura mică (*oscūlum*), ce amintește, cu forma sa încântătoare, tiparele unor capodopere statuare. Cumulând un șir de asemenea calități, reprezentate la superlativ, imaginea feminină devine imaginea unei frumuseți desăvârșite, a cărei perfecțiune nu poate fi cuprinsă în limitele graiului omenesc: *Nulla vox est quae formam eius possit comprehendēre* (Petronius).

Cuvinte-cheie: frumusețe feminină, cromatism corporal, păr, ochi, gură, perfecțiune

LIMBA ROMÂNĂ

Florina-Maria BĂCILĂ

Universitatea de Vest din Timișoara

florina_bacila@yahoo.com

Semnificații ale substantivului sărut în poezia lui Traian Dorz. Lucrarea de față își propune să ia în discuție câteva dintre semnificațiile derivatului regresiv *sărut* în opera lirică a unui scriitor român contemporan: Traian Dorz. Autor a mii de poezii de factură mistică și a numeroase volume de memorii sau de meditații religioase, el se înscrie în rândul scriitorilor care au manifestat un interes constant pentru simbolurile cu rezonanțe biblice desprinse din textul canonic al cărții *Cântarea Cântărilor*, valorificându-le valențele într-o viziune artistică originală, potrivit propriului mod de percepere a mesajului. Astfel, într-o serie de poeme dedicate dorului de Divinitate (și de eternitate) – principiu fundamental al existenței –, comuniunii unice cu Dumnezeu a sufletului însetat de absolutul nemuririi, *sărutul* (termen-simbol și, totodată, reflectare a unei intimități suprafiroști generate de un sentiment complex) implică diverse ipostaze ale spiritului, legate de atingerea sacralizată a Celui de Neatins, prin care devine posibilă unirea veșnică (în concepție biblică) dintre Mirele Iisus și ființa umană. Pe lângă simpla ilustrare a unor asemenea perspective semantice care contribuie la realizarea construcției textuale, semnificațiile substantivului *sărut* pun în lumină trăirile profunde ale eului auctorial, aflat mereu în ascensiune pe calea cunoașterii mistice – fapt evidențiat în secvențe selectate din câteva creații lirice reprezentative pentru crezul său poetic.

Cuvinte-cheie: *sărut, lexicologie, semantică, stilistică, poezie mistico-religioasă*

Meanings of the noun sărut in Traian Dorz's poetry. The current paper's objective is to take into consideration some of the several meanings that the back-formation *sărut* has in the work of a contemporary Romanian writer: Traian Dorz. Author of thousands of poems of mystical style and of numerous volumes of memoires and religious meditations, he is one of the writers that showed a continuous interest for the symbols with biblical echoes revealed from the canonical text of the book *The Songs of Songs*, enhancing their values in an original artistic vision, according to his own way of perceiving the message. Thus, in a series of poems dedicated to the feeling of missing Divinity (and Eternity) – a fundamental principle of existence –, to the unique communication with God of the restless soul in search of immortality, *sărutul* – the kiss (symbolic word and, at the same time, reflection of a supernatural intimacy generated by a complex feeling) implies several avatars of the soul, linked to the sacralised touch of the Untouchable One, through which the eternal union (in biblical terms) between Jesus and the human being becomes possible. Beyond the simple illustration of such semantic perspectives, which contribute to the making of the textual frame, the meanings of the noun *sărut* highlight the profound emotions of the lyrical voice, always to be found deeply looking and ascending through the means of mystical acknowledgement – fact which is highlighted in selected fragments from some representative works for his poetical belief.

Keywords: *kiss, lexicology, semantics, stylistics, mystical-religious poetry*

Rimele rare în poezia lui Eugen Dorcescu. Lucrarea intitulată *Rimele rare în poezia lui Eugen Dorcescu* are ca finalitate demonstrarea rolului unor combinații morfologice inedite, ocurente în poziție de rimă, de a spori, prin efectul de surpriză, expresivitatea ideii poetice. Cuplul rimic astfel constituie asocierea semnificația sonoră cu sensul lexical și sensul estetic, cu atât mai mult, cu cât, cel mai adesea, la rimă se concentrează și se revelează mesajul. Ca produse ale inventivității, degajând impresia de spontaneitate, rimele rare se întâlnesc, la Eugen Dorcescu, mai frecvent, în poeziile cu formă neconvențională. De exemplu, figurează în poziție de rimă: un verb și un substantiv propriu, nume al Divinității („Mă rog, nădăduiesc să-L vezi,/ să ai/ Păstor și-Ocrotitor pe El Shaddai”); „Grădina din care culegem, din/ care prânzim./ Grădina sădită cu minunile Tale,/ Yah Elohim”); o interjecție și un pronume personal, care, prin simbolizare, evocă Divinitatea („fânul/ râsfirat de/ zefirul hai-hui,/ fânul pur, ne-nceput,/ pe al cărui covor/ mi s-a părut/ a zări,/ când și când,/ urma Lui”); un pronume personal, formă neaccentuată, legată de un verb la imperativ, într-o rimă la distanță cu un substantiv articulat enclitic („Strânge-le!”/ „Si le strâng, și le pierd,/ și le pierd, și le strâng,/ odată cu vinul înnebunitor, însipumat,/ cum e săngele”); un pronume personal cu un substantiv cu valoare adjetivală („Cea care mă aşteaptă ești tot tu,/ În zarea ta de siluetă gnu”); un adjecțiv și un substantiv propriu, nume de personaj mitic („în bezna/ complice./ Acolo, te strig și-mi/ răspunzi./ Acolo-mi răspunzi/ când te strig:/ Euridice!/ E-u-ri-di-ce!”); o prepoziție și o formă pronominală, respectiv o prepoziție și un substantiv, în rimă încrucisată („Orice se-ntâmplă-i numai pentru a/ Te desena mai clar. E numai pentru/ A decupa în vid făptura ta:/ Un cerc sporind întruna către centru” etc. Sinteză surprinzătoare muzicalitate - sens este foarte vizibilă în cazul rimelor rare, unde, fără suportul sensului, sonoritățile stranii, exotice, livrești, metafizice etc. ar rămâne simple performanțe artizanale.

Cuvinte-cheie: *rime rare, efect semantic, sonoritate, combinații morfologice, sinteză de sensuri*

Rare rhymes in Eugen Dorcescu's poetry. The paper entitled *Rare rhymes in Eugen Dorcescu's poetry* aims to prove the special role of surprising morphological combinations, occurring in rhyme contexts, of increasing the power of suggestion in expressing the poetic idea. The couple of words that make the rhyme associates the significance of sounds with meaning and aesthetic sense. These entities interfere, since the rhyme reveals and underlies the poem's message. As products of creativity, giving the impression of spontaneity, rare rhymes are met, especially in Eugen Dorcescu's unconventional poems. For instance, the following combinations occur in rhyme contexts: a verb and a proper noun, name of God („Mă rog, nădăduiesc să-L vezi,/ să ai/ Păstor și-Ocrotitor pe El Shaddai”); „Grădina din care culegem, din/ care prânzim./ Grădina sădită cu minunile Tale,/ Yah Elohim”); an interjection and a personal pronoun, symbol of God („fânul/ râsfirat de/ zefirul hai-hui,/ fânul pur, ne-nceput,/ pe al cărui covor/ mi s-a părut/ a zări,/ când și când,/ urma Lui”); a personal pronoun, linked to an imperative and a noun, with a definite article („Strânge-le!”/ „Si le strâng, și le pierd,/ și le pierd, și le strâng,/ odată cu vinul înnebunitor, însipumat,/ cum e săngele”); a personal pronoun with a noun („Cea care mă aşteaptă ești tot tu,/ În zarea ta de siluetă gnu”); an adjective and a proper noun, name of a mythical character („în bezna/ complice./ Acolo, te strig și-mi/ răspunzi./ Acolo-mi răspunzi/ când te strig:/ Euridice!/ E-u-ri-di-ce!”); a preposition and a pronoun, a preposition and a noun, respectively („Orice se-ntâmplă-i numai pentru a/ Te desena mai clar. E numai pentru/ A decupa în vid făptura ta:/ Un cerc sporind întruna către centru” etc. The surprising synthesis musicality - meaning is very clear in the case of rare rhymes. Otherwise, if the meaning is feeble, the strange, exotic, metaphysical sonorities etc. would remain simple experiments.

Keywords: *rare rhymes, semantic effect, sonority, morphological combinations, synthesis of meanings*

Adina CHIRILĂ
Universitatea de Vest din Timișoara
chiriladina@yahoo.com

Ms. 45. Note la o ediție (Iași, 2016). Recent, o echipă de filologi ieșeni condusă de prof. univ. dr Eugen Munteanu a realizat o grandioasă ediție a uneia dintre cele mai cunoscute și mai valoroase scrimeri ale culturii românești vechi: Ms. 45 – traducere a VT, *Septuaginta*, versiunea lui Nicolae Milescu Spătarul. Reprezentând prima traducere integrală a VT în limba română (1661-1664) și, ulterior, unul din textele care au stat la baza *Bibliei de la București* (1688), Ms. 45 a mai fost cercetat cu interes și cu mare folos, din punct de vedere filologic și lingvistic, de, printre alții, V. Cândea, V. Arvinte, N.A. Ursu, Alexandru Andriescu și a fost reprodus în volumele VT din seria *Monumenta linguae Dacoromanorum*, în paralel cu Ms. 4389 (versiunea VT executată de Daniil Panoneanul) și, desigur, versiunea tipărită la București. Apariția de sine stătătoare a Ms. 45 în ediția de la Iași din 2016 se constituie într-un eveniment cultural special, care solicită atenția și stârnește spiritul critic obiectiv al cercetătorilor, pe lângă irepresibilul entuziasm în fața unui demers ce are la onora perspectiva diacronică în studiul umanist. Propunem, aşadar, o analiză a ediției Ms. 45, Iași, 2016, din punct de vedere editorial, filologic și lingvistic.

Cuvinte-cheie: Ms. 45, traducere biblică, filologie românească, diacronie, ediție critică

Ms. 45. Notes to an Edition (Iași, 2016). Recently, a team of philologists from Iași led by Eugen Munteanu have produced an impressive edition of one of the most well-known and valuable texts of the old Romanian culture: Ms. 45 – a translation of the OT, LXX, authored by Nicolae Milescu. Representing the first whole translation of the OT into Romanian (1661-1664), and, subsequently, one of the texts that were used in the making of the 1688 Bible (Bucharest), Ms. 45 has been the object of several philological and linguistic studies, with great gain, carried on by V. Cândea, V. Arvinte N.A. Ursu, Alexandru Andriescu; it was also reproduced in the OT volumes of the *Monumenta linguae Dacoromanorum* series, alongside Ms. 4389 (another version of the OT, authored by Daniil Panoneanul) and, of course, the text printed in Bucharest in 1688. The present self-contained issue of Ms. 45 is undoubtedly a special cultural event, which requires the attention and stirs the researcher's unbiased critical spirit, besides the irrepressible enthusiasm in the presence of an achievement that ought to honour the diachronic perspective in humanities. Thus, my proposal consists of an analysis of the 2016 Iași Ms. 45 edition, from an editorial, philological and linguistic point of view.

Keywords: Ms. 45, biblical translation, Romanian philology, diachrony, critical edition

Simona CONSTANTINOVICI, Călin Florin Alexandru POPEȚ
Universitatea de Vest din Timișoara
simonadiana@hotmail.com, calin_1007@yahoo.com

Din gamele minore ale exprimării superlativului în limba română. Lucrarea *Din gamele minore ale exprimării superlativului în limba română* încearcă să surprindă modul în care antroponime de tipul *Zeiss*, *Neckermann*, *Rockfeller* ajung să facă parte din expresii care întrețin spiritul viu al sistemului lingvistic românesc. Ele rămân cuvinte străine, nu ajung să se autohtonizeze. Se poate discuta despre reticența acestora la adaptare. Dispărând raportarea imediată la realitatea extralingvistică pe care o reprezintă, există riscul să fie utilizate din ce în ce mai puțin, până la dispariție, sau cu o grafie vizibil deformată. Folosite în registrul colocvial al limbii, ele intră în câmpul de acțiune al formelor românești inedite de exprimare a superlativului. Sunt utilizate și de către vorbitorul neșcolit, deși, prin simpla lor adăugare în discurs, conferă contextului un anumit grad de cosmopolitism. Toate cele trei patronime au intrat, într-un fel sau altul, în secolul al XIX-lea, începutul secolului al XX-lea, în conștiința

lingvistică a românilor. La oraș, dar și în mediul rural, barbarismele *Zeiss*, *Neckermann* și *Rockfeller* s-au infiltrat subtil în memoria colectivă. Biografia celor trei personalități nu e neapărat cunoscută de către vorbitorul actual de limba română, dar există un semantism dominant, de la care nu se abate discursul cotidian în care apar aceste nume. Cele trei personaje s-au făcut cunoscute prin ceea ce au adus nou și valoros într-un anumit domeniu de activitate, prin modul cum au transgresat spațiul local, regional, național, devenind, în timp, *branduri* internaționale, afaceri de succes, peste care lingvistul, atent la dinamica lexicului, nu poate trece indiferent.

Cuvinte-cheie: *limbă, superlativ, semantism, expresie, barbarism*

From the minor scale of expressing the superlative form in Romanian language. The paper *From the minor scale of expressing the superlative form in Romanian language* tries to capture the way in which anthroponyms such as *Zeiss*, *Neckermann*, *Rockfeller* get to be part of expressions which maintain the vivid spirit of the Romanian linguistic system. They remain foreign words, they do not acclimate. It can be discussed about their reluctance to adapt. Because the immediate reference to the extra-linguistic reality disappears, the risk is that they will be used less and less, until they completely disappear or they undergo graphical changes. Used in the colloquial language, they get in the class of the unusual Romanian forms of expressing the superlative. They are also used by less educated people, although, by simply adding them to a discourse, it gives the context a grade of cosmopolitanism. All three patronymics entered the linguistic conscience of the Romanians, in a way or another, in the 19th century, the beginning of the 20th century. In the city, but also in the countryside, the *Zeiss*, *Neckermann* and *Rockfellers* barbarisms have subtly infiltrated the collective memory. The biography of the three personalities is not known to the today's Romanian language speakers, but there is a dominant semantism, from which the daily discourse in which these names appear does not deviate. The three characters became known by bringing something new and valuable in a specific activity domain, by how they transgressed the local, regional, national space, becoming, in time, international *brands*, successful businesses, over which the linguist, mindful of the lexicon dynamic, cannot pass indifferently.

Keywords: *language, superlative, semantism, expression, barbarism*

Adrian DAMȘESCU
Universitatea „Transilvania” din Brașov
adamsescu@yahoo.es

Decizii gramaticale discutabile transformate în norme și canoane implacabile de către Academia Română. Comunicarea își propune să prezinte diferite decizii discutabile luate în gramatica limbii române care o complică, sporind gradul de dificultate în înțelegerea și învățarea ei. În ceea ce privește ortografia, este cunoscută discutabilitatea ultimei decizii în folosirea lui și al lui ă, în urma căreia se scriu cu și cu precum *anger* și cu ă altele cum ar fi *a ride*, *rîu*, *rîpă*. Această ultimă regulă vine ca o consecință a unui mai lung sir de decizii discutabile pe această temă și probabil că nu s-ar fi ajuns aici dacă de la început s-ar fi impus partizanii redării grafice a formelor vocalice alterate prin vocalele primitive cu un mic semn particular, ceea ce ar fi făcut ca limba să fie mai logică, mai regulată, mai asemănătoare cu restul limbilor europene. (*numér/ numere; séménť/ semințe; ténér/ tineri; meu/ těu/ sěu; a turnà/ atûrnà; a suferì: sufěr, suferi, suferě, suferim, suferiți, suferě*). În ceea ce privește verbul, vedem cum în ultimul exemplu, persoana a III-a plural este la fel ca persoana a III-a singular, lucru oarecum firesc, având în vedere că și în celealte limbi române, chiar dacă nu sunt chiar identice, au forme foarte asemănătoare. Logic ar fi atunci ca și la alte verbe să existe aceeași construcție (folosită de un număr încă destul de ridicat de vorbitori care sunt foarte aspru

criticați) și aceasta să fie forma corectă (*el merge/ ei merge; el vede/ ei vede* etc., și nu forma de la persoana I singular care în nicio altă limbă romanică nu coincide cu persoana a III-a plural). Normal ar fi fost să se regularizeze gramatica, și nu să se dea o sumedenie de reguli și de forme (așa cum se întâmplă și cu multe substantive). Dacă spre exemplu forma *seară* este cea corectă – și nu *sără* – logic ar fi fost să se păstreze formele *șeapte, viață*. De asemenea mai corectă pare redarea unui diftong la fel ca în celealte limbi române, având în compoziție cel puțin o vocală slabă sau semivocală (*ia* spre exemplu) și nu printr-un hiat, format din două vocale puternice (ex: *fugiă* și nu *fugea* etc.) Cred că nu există niciun dubiu asupra discutabilității acestor decizii; totuși Academia Română combate cu foarte mare vehemență formele considerate de ea greșite, spre deosebire de cea spaniolă (spaniola = „sora mai mare” a românei, cea mai importantă limbă romanică) care se rezumă la a constata că anumite forme sunt greșite (spre exemplu că anumite verbe, cum ar fi *reír* sau *morir*, nu ar trebui să fie reflexive), fără a combate, până la dispariție, respectiva formă.

Cuvinte-cheie: *decizii și norme gramaticale, ortografie, etimologie, Academia Română, Academia Spaniolă*

Debatable grammatical decisions converted in implacable norms and canons by Romanian Academy. The communication is to present different controversial decisions taken in the grammar of the Romanian language that complicate and increase the difficulty level in its understanding and learning. Regarding orthography, it is well known the disputability of the last decision in using ī and â, as a result of which words as *ânger* („angel”) are written with ī and other ones like *a rîde, rîu, rîpă* with â. This last rule came as a consequence of a longer row of debatable decisions on the subject and probably the situation would have been different if from the beginning the partisans of the graphic redaction of altered vowels by primitive ones with a small particular sign had won. This would have made the language be more logical, more regular, more similar with the rest of Europeans languages. (*număr/ numere; sămânță/ semințe; tânăr/ tineri; meu/ tău/ său; a turnă/ aturnă; a suferă: sufăr, suferi, suferă, suferim, suferiți, suferă*). Regarding the verb, as we see in the last example, the IIIrd person plural is identical with the IIIrd pers. singular, which is somewhat normal, considering that in other Romance languages there is also a similarity between them, even if they are not totally identical. It would be logical than that the same construction (used by a still great number of speakers who are stigmatized) should also exist in other verbs and this should be the correct one (e.g. *el merge/ ei merge; el vede/ ei vede* etc., and not the 1st person singular form which does not coincide with the IIIrd pers. plural in any other Romance language). The normal thing would have been for grammar to be regularized, and not to have a great number of rules and forms (as it happens also with many nouns). If for example *seară* is the right form – not *sără* (or *seamă* not *samă*, *greșală* not *greșală*, *zeamă* not *zamă*, *teavă* not *țavă*) – it would be logical to maintain forms as *șeapte* or *viață* (not *șapte, viață*). It seems also to be more logical to write the diphthongs the same as in the others Romance languages, with at least a weak vowel (*ia* for example), not a hiatus, composed from two strong vowels (e. g.: *fugiă*, not *fugea* etc.). I think there is no doubt about the disputability of those decisions; nevertheless Romanian Academy strongly fights against forms that it considers wrong, unlike the Spanish one (Spanish language = „the bigger sister” of Romanian, the most important Romance language) which is limiting herself to noticing that some forms are erroneous (for example that some verbs, as *reír* or *morir*, should not to be reflexive), without fighting that form.

Keywords: *grammatical decisions and norms, spelling, etymology, Romanian Academy, Spanish Academy*

Vasile FRĂȚILĂ
Universitatea de Vest din Timișoara
fratila_v@yahoo.com

Note de toponimie bănățeană. În articolul de față, autorul stabilește etimologia unor toponime rămase fără comentarii de această natură în *Dicționarul toponimic al Banatului*, vol. II, C, și vol. III, D-E, redactat de Viorica Goicu și Rodica Suflețel, apărut la Tipografia Universității de Vest din Timișoara în 1985, respectiv în 1986. Este vorba de *Cacoț, Caransebeș, Cățenaș, Căpăt, Cărămidă, Cerimoșnic, Chatar, Chișoda, Chizătău, Chizdia, Coreea, Costoń, Criva, Dârbdia, Ebeni*.

Cuvinte-cheie: etimologie, toponimie, Banat, nume de localități, dicționar toponimic

Considerations étymologiques sur quelques noms de localités de Banat. Dans cet article, l'auteur établi l'étymologie des quelques toponymes enregistrés dans le *Dictionnaire toponymique du Banat*, vol. II, C, et vol. III, D-E, rédigé par Viorica Goicu și Rodica Suflețel, paru en 1985, respectivement 1986 dans la Typographie de l'Université de l'Ouest de Timișoara. Il s'agit des noms *Cacoț, Caransebeș, Cățenaș, Căpăt, Cărămidă, Cerimoșnic, Chatar, Chișoda, Chizătău, Chizdia, Coreea, Costoń, Criva, Dârbdia, Ebeni*.

Mots-clés: étymologie, toponymie, Banat, noms de localités, dictionnaire toponymique

Ileana OANCEA, Nadia OBROCEA
Universitatea de Vest din Timișoara
nadia.obrocea@e-uvt.ro

Evoluție canonica și poetică. Între afirmația lui Costache Conachi: „Să nu facă stihurgicul metafora prea sumează” și „Poezia este nelogică într-un mod sublim”, aparținând lui Alexandru Macedonski, avem un întreg secol de poezie românească, ce se subordonează la două tipuri de perspective canonice, cea clasicizant-mimetică și cea modernă, vizionară, jalonată de câteva metatexte semnificative și de câteva experiențe poetice care demonstrează modul în care canonul dominant este subminat de tulburătoarea apariție a eminescianismului. Receptarea și producerea poeziei, pe fundalul metatextual realizat de numeroasele retorici, poetici, stilistici, din care se remarcă *Retorică pentru tinerimea studioasă* a lui Dimitrie Gusti, și cu inserții clasicizante în gândirea maioresciană despre poezie, atestă modul de instituire a canonului poetic clasicizant specific secolului al XIX-lea, din care Mihai Eminescu, pe de o parte, și Alexandru Macedonski, pe de altă parte, își fundamentează, prin poezie, dar și prin texte revelatoare la Macedonski, canonul modernist, promovând prima perspectivă conflictuală din istoria poeziei românești.

Cuvinte-cheie: Eminescu, Conachi, Gusti, Macedonski, canon clasicizant mimetic, canon modern-vizionar, metatext

Canonical Evolution and Poeticity. Between Costache Conachi's statement: "The poet does not have to make the metaphore too haughty" and "The poetry is illogical in a sublime way", belonging to Alexandru Macedonski, we have a whole century of Romanian poetry, which is subordinated to two types of canonical perspectives, the classical-mimetic and the modern-visionary, marked by several significant metatexts and some poetic experiences that demonstrate how the dominant canon is undermined by the stunning emergence of the Eminescianism. The reception and the production of the poetry, based on the metatextual background made by the numerous rhetorics, poetics, stylistics, from which Dimitrie Gusti's *Rhetorics for the Studious Youngs* stands out, and with classical insertions in the Maiorescian thinking about poetry, attest to the way of the establishing of the classical poetic canon specific to the nineteenth century, from which Mihai Eminescu, on the one hand, and Alexandru

Macedonski, on the other hand, founded, by poetry and by relevant texts at Macedonski, the modernist canon, promoting the first conflictual perspective in the history of the Romanian poetry.

Keywords: Eminescu, Conachi, Gusti, Macedonski, classical-mimetic canon, modern-visionary canon, metatext

Elena PETREA

Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară „Ion Ionescu de la Brad” din Iași
elenapetrea@uiasi.ro

La contribution des traductions à l'unification des normes de la langue roumaine littéraire moderne (le cas des Ballades de Victor Hugo traduites par Constantin Negrucci).

En tant qu'aspect caractéristique de la première moitié du XIXe siècle, l'imperatif de la fixation d'une langue écrite unique - laquelle constituerait un facteur de cohésion spirituelle et aurait un rôle décisif dans la réalisation de l'unité nationale des Roumains, tout en témoignant de cette unité - a été affirmé par tous les animateurs de la vie culturelle roumaine. Outre la correspondance, les articles et les ouvrages de l'époque traitant du sujet en question, dont nous en synthétisons les apports théoriques, ce sont les traductions vers le roumain, soutenues par un projet triparti de Ion Heliade-Rădulescu, qui permettent au chercheur d'identifier les manifestations pratiques de la sélection des normes uniques de la langue roumaine littéraire moderne. Résultat de l'adhésion à l'entreprise de l'érudit valaque, la traduction des *Ballades* de Victor Hugo due à Constantin Negrucci a été unanimement appréciée par la critique pour son aspect de pionniérat. À l'encontre des exégèses antérieures, nous rapportons constamment les faits linguistiques relevés à l'état du roumain littéraire de l'époque où les versions respectives ont été réalisées. La comparaison des versions publiées, entre 1839 et 1841, dans les principales revues des trois provinces roumaines: *Albina românească*, *Curierul românesc* et *Foaie pentru minte, inimă și literatură*, nous autorise à attribuer à ses textes une valeur documentaire dans le processus de fixation des règles communes de la norme littéraire.

Mots-clés : traductions en roumain, unification des normes, particularités dialectales, *Ballades* de Victor Hugo, Constantin Negrucci traducteur

The contribution of translations to unifying the standards of modern literary Romanian language (the case of Victor Hugo's Ballads translated by Constantin Negrucci). As a characteristic feature of the first half of the 19th century, the imperative of setting a unique written language - that would be a factor of spiritual cohesion and would play a decisive role in forging the national unity of the Romanians, while testifying of this unity - was asserted by all the leaders of Romanian cultural life. Besides correspondence, articles and books on the subject, from which we synthetize the theoretical contributions, the translations into Romanian, supported by a tripartite project of Ion Heliade-Rădulescu, enable the researcher to identify the practical achievements of the selection of the unique norms of the modern Romanian language during the period concerned. As a result of the willingness of the Vlach scholar, the translation of Victor Hugo's *Ballads* due to Constantin Negrucci was unanimously appreciated by the critics for its pioneering aspect. Against the previous exegesis, we constantly report the linguistic facts noted to the state of the literary Romanian when those versions were realized. The comparison of the published versions, between 1839 and 1841, in the main magazines of the three Romanian provinces, *Albina românească*, *Curierul românesc* and *Foaie pentru minte, inimă și literatură*, authorize us to attribute to those texts a documentary value in the process of setting common rules of the literary standard.

Keywords: translations in Romanian, unification of the standards, dialectal peculiarities, *Victor Hugo's Ballades* translated by Constantin Negrucci

Reorganizarea semantică a paradigmiei de viitor din limba română, un exemplu de „regramatizare”. Comunicarea de față își propune să prezinte evoluția sistemului formelor de viitor (siglat în text: V) din limba română din prisma acțiunii procesului de *regramatizare*, înțeleasă ca *reorganizare a sistemului gramatical al unei limbi* (v. Andersen 2006; Lindschouw 2011). În linii foarte generale, acest proces poate fi astfel descris: formele canonice de V, care reprezintă inițial rezultate ale unor procese anterioare de ‘gramaticalizare’ (în sensul de trecere de la *lexical* la *gramatical*), ajung cu timpul să aibă un comportament morfosintactic și semantic polifuncțional, actualizând mai mult de o valoare gramaticală. O astfel de situație va antrena selectarea unor noi constituenți în cadrul paradigmiei de V și va determina în mod inevitabil: (i) concurența dintre formele canonice și cele noi create; (ii) desemantizarea și specializarea pe un anumit segment informational a formelor canonice, respectiv (iii) grammaticalizarea (totală sau parțială) a formelor perifrastice concurente. Concret, întreaga discuție referitoare la evoluția formelor constitutive ale paradigmiei de V din limba română trebuie repozitionată din prisma următoarelor direcții evolutive: (a) restrângerea funcționării formei de viitor canonic la stilul literar și la registrul îngrijit de limbă unde apare frecvent cu valori temporale sau temporalomodale; (b) constituirea unui sistem de actualizare a [prospectivului deictic], care cuprinde V-Tipul 1 (*voi cântă*), V-Tipul 3 (*am să cânt*) și V-Tipul 4 (*o să cânt*) – forme care se disting în primul rând la nivel diamezic, și specializarea formelor gerundive (*(v)oi fi cântând*) și a V-Tipul 2 (*oi cântă*) în actualizarea [epistemicului probabil], acestea din urmă pierzându-și valoarea deictică prospectivă în secolul al XVII-lea.

Cuvinte-cheie: *gramaticalizare – regramatizare, viitor canonic, forme prospective deictice, epistemic probabil*

The Semantic Reorganisation of Future Tense in Romanian, an example of “regrammatization”. The present paper aims at shedding some light on the evolution of the Future Tense forms (signaled in the text: FUT) in Romanian via a ‘regrammatization-process’, approached as the “reorganisation of the grammatical system of a language” (see Andersen 2006, Lindschouw 2011). In a broad sense, this process can be described as follows: the canonical forms of FUT that occur initially as the results of previous “grammaticalization” processes (i.e. the transition from *lexical* to *grammatical*), exhibit in time a morpho-syntactic and a multi-functional semantic behavior, updating more than a single grammatical value. Under the circumstances, the selection of new constituents within the FUT paradigm is activated, leading inevitably to: (i) a competition between canonical and novel forms; (ii) canonical forms desemantisation and their specialisation on a particular informational segment, and, (iii) the grammaticalization (total or partial) of concurrent periphrastic forms. Strictly speaking, the evolution approach of the constituent forms of the FUT paradigm in Romanian must be re-mapped, fostering the following evolutionary directions: (a) to narrow the use of the canonical Future Tense form only to the literary style and frozen registers, due to its recurrent temporal or temporal-modal values; (b) to set up an updating system of the deictic verbal forms of prospective reference that includes FUT-type 1 (*I am going to sing “voi cântă”*), FUT-type 3 (*I shall sing “am să cânt”*) and FUT-type 4 (*I will sing, “o să cânt”*) – forms that are distinguished mainly at the diamesic level, and the specialisation of the gerund forms (*I may be singing “(v)oi fi cântând”*) and the V-type 2 (*I could sing, “oi cântă”*) for the updating of the [epistemic probability], the latter having lost its prospective deictic value in the 17th century.

Keywords: *grammaticalisation – regrammatization, canonical forms of future tense, deictic verbal forms of prospective reference, epistemic probability*

Roxana-Mariana STOCHIȚOIU
Universitatea de Vest din Timișoara
roxanastochitoiu@yahoo.com

Valorificarea tradițiilor în școala românească. În lucrarea de față ne propunem realizarea unei scurte prezentări a problematicii obiceiurilor în contextul sistemului de învățământ actual. Creionarea în rândul elevilor a unui sistem de valori bazat atât pe cunoașterea tradițiilor noastre, a obiceiurilor, a valorilor arhetipale, cât și pe respectarea unor principii îndeosebi morale se dovedește a fi un procedeu anevoie mai ales în condițiile în care se poate observa cu ușurință o descreștere a curiozității în acest sens. De-a lungul devenirii sale, educabilul trece prin diverse experiențe de învățare impuse de normele unui curriculum care nu vizează și o educație pentru păstrarea obiceiurilor pe care le-au moștenit din generație în generație, ea fiind adusă în discuție numai prin intermediul disciplinelor optionale și al proiectelor educaționale. Procesul este cu atât mai greoi cu cât însăși lumea tradițională tinde să fie una bipolară: pe de o parte, conservatoare a practicilor magice cu diferite ocazii, iar pe de altă parte adaptată la modernitatea vremurilor. Această „reinventare” este însă una controversată, una care poate fi acceptată sau, din contrar, respinsă pentru că atrage nulitatea ritualului, dat fiind că în ultimul timp credința în spiritualitatea actelor de comunicare concurează tot mai mult cunoscutul „așa trebuie/așa se făcea”, lipsit de esență, convingere ori credibilitate.

Cuvinte-cheie: obicei, rit, tradiții, elevi, școala românească

Emphasising traditions in Romanian school. This paper aims to bring forward a brief presentation of the problem of customs in the context of current educational system. Contouring among students a value system based both on knowing our traditions, our customs, our archetypal values and on respecting some moral principles proves to be an arduous process especially when it is easy to observe a decrease of curiosity for this. Throughout its becoming, the student goes through various learning experiences imposed by the norms of a curriculum that does not involve an education for keeping the customs that they have inherited from generation to generation, this being brought up for discussion only through elective disciplines and educational projects. The process is even more difficult as the traditional world itself tends to be bipolar: on the one hand, conservative of magical practices on different occasions, and on the other hand, adapted to modern times. This ‘reinvention’ is a debatable one; it can be accepted or, on the contrary, rejected because it raises the nullity of the rite since the belief in the spirituality of the acts of communication is competing with the well-known ‘this is the way it has to be’/ ‘this is how they used to do it’, bared of essence, conviction or credibility.

Keywords: custom, rite, traditions, students, Romanian school

George Bogdan ȚÂRA
Universitatea de Vest din Timișoara
bogdan.tara@e-uvt.ro

Despre varietatea argumentelor în constituirea primelor norme gramaticale românești. Normarea limbii române pe baza regulilor gramaticale a fost un proces complex, relevat în lucrările redactate de către primii filologi români. Aceștia au conștientizat nu numai specificul și identitatea limbii lor, ci și legăturile pe care aceasta le avea cu latina, limba de cultură a Europei până în secolul al XIX-lea, și cu limbile romanice, îndeosebi cu franceza și italiana, aflate în plină evoluție într-o perioadă de modernizare a spiritului european. Comunicarea noastră își propune să scoată în evidență câteva cazuri concrete de constituire a normei gramaticale în lucrări de specialitate din secolele XVII-XIX. Autorii acestora aduc o seamă de argumente pentru justificarea opțiunii lor. Între acestea, unele jin de prestigiul cultural (modelul latin, argumentul

etimologic, comparația cu alte limbi europene), altele se referă la tradiția limbii vorbite sau la simpla aplicare a legii minimului efort. Nu sunt puține cazurile când, în lipsa unor dovezi diacronice ori sincrone, autorii sunt nevoiți să ia decizii proprii. Deși, în general, gramaticile la care ne referim sunt descriptive, având ca prim scop integrarea limbii române între celelalte limbi europene, caracterul lor normativ este implicit. Acest fapt este subliniat de atitudinea filologică a autorilor, care oscilează între cercetarea de tip comparativ și istoric și purismul specific epocii.

Cuvinte-cheie: normă grammaticală, diacronie, sincronie, etimologie, latină, limbi române

On the variety of arguments used when building the very first set of Romanian grammar norms. Norming the Romanian language based on grammar rules proved to be a complex process, and this was revealed in the works of first Romanian philologists. They had become very much aware not only of their language specificity and identity, but also of the existing bonds between Romanian and Latin, which used to be the language of European culture up to the 19th century. On the other hand, the relationship between Romanian and Romance languages has also surfaced, especially when referring to French and Italian, two languages to define the European modern spirit. Our paper aims to emphasize some concrete examples of the creation of the grammatical norm works appearing in the XVII-XIX century. The authors of these works provide several arguments to justify their option. Some of the arguments refer to the cultural prestige (the Latin model, the etymology argument, the comparison with other European languages), while others point to the tradition of spoken language, or to the simple application of the minimum effort rule. On several occasions the authors are compelled to take their own decisions, due to lack of clear diachronic or synchronic evidence. In spite of the fact that, generally speaking, all grammar books we refer to are descriptive, and the primary focus is to integrate Romanian amongst European languages, their normative character is nevertheless implicit. This fact is underpinned by the philological approach of the authors, who oscillate between historical-comparative research method and the predominant purism of those times.

Keywords: grammar norm, diachrony, synchrony, etymology, Latin, Romance languages

Ioana VID
Universitatea de Vest din Timișoara
ioanavid@yahoo.com

Analiza discursului publicitar. Explorarea semnelor lingvistice verbale și nonverbale face analiza discursului publicitar interesantă și capabilă de a fi analizată și înțeleasă. Guy Cook răspunde la întrebările: *Cine comunică cu cine? De ce? În ce societate și în ce situație? Prin ce media? Ce tipuri de comunicare sunt folosite și care este relația dintre ele?* Van Dijk afirmă că analiza discursului implică toate nivelurile și metodele de analiză a limbajului, cunoașterii, interacțiunii, societății și culturii. Toate nivelurile și dimensiunile analizei trebuie să fie urmărite, de la proprietățile de suprafață ale prezentării layout-ului, afișarea grafică în discursul tipărit sau intonația, la caracteristicile paraverbale și nonverbale în discursul mass-media vorbită, pe de o parte, printr-o analiză a structurilor sintactice, a stilului lexical sau a dispozitivelor retorice, a înțelesurilor, conotațiilor sau asociațiilor „subiacente” sau a pragmaticii actelor de vorbire. Analiza textuală se referă la cercetarea trăsăturilor lingvistice, cum ar fi: vocabularul, sintaxa și dispozitivele retorice folosite în reclame. Adjectivele emoționale sau locuțiunile adjecțivale pot stimula fantasia, visele și dorințele. Vocabularul reclamelor cuprîne un amestec de cuvinte formale și informale. Un alt mijloc important de exprimare a semnificațiilor ideologice în text este gramatica. Tipurile de verbe folosite, timpurile, diatezele active sau pasive, pronumele au o funcție importantă într-o realitate impresionantă. Vom analiza o reclamă la crema Nivea Q10 plus.

Cuvinte-cheie: reclamă, publicitate, analiza discursului. limbaj, comunicare

Analysis of advertising discourse. Exploring language, verbal and non-verbal signs, makes analysis of advertising discourse an interesting subject to explore and understand. Guy Cook answers the question: *Who communicates with whom? Why? In what society and situation? Through what media? What types of communication are used and what is their relationship?* Van Dijk says that discourse analysis in its full richness involves all the levels and methods of analysis of language, cognition, interaction, society, and culture. All levels and dimensions of analysis need to be attended to, from surface properties of presentation, lay-out, graphical display in printed discourse, or intonation, paraverbal and nonverbal features in spoken media discourse, on the one hand, through an analysis of syntactic structures, lexical style or rhetorical devices, to the „underlying” meanings, connotations or associations, or the pragmatics of speech acts performed. The textual analysis relates to research question on the linguistic features such as vocabulary, syntax and rhetorical devices employed in advertisements are discussed. Emotive adjectives or adjectival phrases can stimulate fantasy, dreams and desires. Most of the vocabulary used in advertisements comprises a mixture of formal and informal words. Another important means to express ideological meanings in text is grammar. The types of verbs used, tenses, active or passive sentences, pronouns have an important function in an impressive reality. We will review a Nivea Q10 plus cream.

Keywords: advertisement, advertising, discourse analysis, language, communication

LIMBA ROMÂNĂ CA LIMBĂ STRĂINĂ

Gabriel BĂRDĂŞAN
Universitatea de Vest din Timișoara
gabriel.bardasan@e-uvt.ro

Optimizarea dezvoltării competenței de comunicare profesională în limba română la studenții anului pregătitor. Studiul pe care îl propunem urmărește analiza globală a unui set de instrumente și de conținuturi didactice utilizabile în cadrul cursurilor de limbaj specializat de la anul pregătitor pentru formarea și dezvoltarea competenței de comunicare profesională a studenților străini care învață limba română. Competența de comunicare profesională reprezintă una din finalitățile programului de studiu *Anul pregătitor de limba română pentru cetățenii străini* în condițiile achiziționării acestui cod lingvistic de persoane interesate să urmeze studii universitare în România. Studiul nostru scoate în evidență provocările, limitele, avantajele și utilitatea predării-învățării limbajelor specializate în cadrul cursurilor de limba română ca limbă străină. Fundamentarea teoretică a limbajelor specializate din sfera terminologiei va fi reevaluată cu ajutorul principiilor didacticei limbilor străine și al normelor Cadrului European Comun de Referință pentru Limbi. Ideile pe care se sprijină demersul nostru de cercetare sunt ilustrate cu exemple de practici lingvistice și didactice specifice limbajului medical.

Cuvinte-cheie: *comunicare profesională, limbaje specializate, an pregătitor, română ca limbă străină, limbaj medical*

Optimising the acquisition of professional communication skills in Romanian by the students of the Preparatory year. The study we propose has as main goal the global analyses of a set of instruments and teaching contents used throughout the specialised language courses for the Preparatory year for acquiring and developing professional communication skills by foreign students learning Romanian. Professional communication skills represent one of the main objectives of the programme *Preparatory year of Romanian for foreign citizens*, in the context of language acquisition by people interested to study in Romania. Our study highlights the challenges, the limits, the advantages and the usefulness of teaching-learning specialised languages (discourses), at the courses of Romanian as a foreign language. The theoretical background of specialised languages (terminology) will be revalued through the means of the principles of foreign language didactics and of the norms which fundament the *Common European Framework of Reference for Languages*. The ideas on which our scientific work is based are sustained with examples taken from medical specific discourse.

Keywords: *professional communication, specialized languages, Preparatory year, Romanian as a foreign language, medical discourse*

Marcel BÂLICI
Universitatea Liberă Internațională din Moldova
marcel.balici@gmail.com

Piatra fundamentală a educației – valoarea. Lucrarea va face referire la publicațiile ilustrului cercetător basarabean Vladimir Guțu, ale cărui publicații și concepții pedagogice au avut un

deosebit impact la nivel național și internațional. Lucrările sale în domeniul pedagogiei corelează cu zeitgeist-ul profesional, astfel combinându-se ideatic principiile pedagogiei postmoderne cu circumstanțele de realizare a actului didactic autohton. Postmodernismul în pedagogie comportă aceleași directoare de coexistență a contrariilor, între care cel mai recunoscut element binar, fragmentarism vs unicitate. Elementul liant al corelației complexe este principiul unificator bazat pe valoare. Articolul va analiza aspectele conceptuale ale autorului multiplelor lucrări de pedagogie referitoare la diversele fațete ale paradigmelor de manifestare axiomatice a personalității. Valoarea în cadrul procesului educațional poate fi văzută din perspectiva: procesului educațional, obiectivelor, finalităților și standardelor educaționale, de asemenea, relația profesor-elev și rolul participanților la actul educațional va fi interpretată din perspectivă valorică. În pofida noilor strategii de studiu care globalizează spațiul, timpul și contextul învățării, argumentează oportunitățile de informare, acționează concomitent și axiomatica profesională ca și principiu care dezvăluie impactul valoric inserat în personalitatea umană ca și element sine qua non.

Cuvinte-cheie: *axiomatica pedagogiei, postmodernism, eficiență/proiectare/existență vs valoare*

The Fundamental Stone of Education – Value. The paper will refer to the publications of the well-known Bessarabian researcher Vladimir Gutu, whose publications and pedagogical concepts have had a great impact at national and international level. His works in the field of pedagogy correlates with the dignity the professional gesture, thus ideally combining the principles of postmodern pedagogy with the circumstances of the materialisation of the native didactic act. Postmodernism in pedagogy involves the same coexistence directories of opposites, among which the most recognized binary element is fragmentation vs uniqueness. The binder of complex correlation is the unifying principle based on value. The article will analyze the conceptual aspects of the author of multiple pedagogical works on the various facets of the paradigms of axiomatic manifestations of personality. The value in the educational process can be seen from the perspective of: the educational process, the objectives, the finalities and the educational standards, the teacher-student relationship and the role of the participants in the educational act will be interpreted from a value perspective. Despite the new study strategies that globalize space, time and context of learning, it enhances information opportunities, acts concurrently and professional axiomatic as a principle that reveals the value influence of human personality as a sine qua non element.

Keywords: *axiomatic pedagogy, postmodernism, efficiency/design/existence vs value*

Nadejda BÂLICI
Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu”
marcel.balici@gmail.com

Modele profesionale vs competențe fonologice. Lucrarea conține referințe la modelul profesional Lidia Strah, nume de referință pentru cadrele didactice universitare care predau limba română studenților străini. Vor fi prezentate modele de discursuri didactice pornind de la experiența profesională a L. Strah pentru formarea competențelor fonologice. Element esențial în formarea competențelor de pronunție și aplicarea acestora în procesul de comunicare este – conștiința. Lectura și scrierea sunt procese complexe și au la baza multiple abilități adiacente, dar indispensabile precum conștiința fonologică. Conștiința fonologică constituie abilitatea de elaborare a sunetelor în comunicarea orală, capacitatea de analizare și observare a modelelor de structurare a cuvântului, lucrarea va prezenta conceptualizarea teoretico-științifică și metodologică de realizare a acestor obiective. Metoda analizată pe parcursul întregului articol și temeinic argumentată de vizuirea profesională a L. Strah pentru achiziționarea abilităților enunțate este a algoritmului încadrat în arhitectura conceptuală paradigmatic constructivistă.

Următorul aspect al realizării proiectului vs pronunție și comunicare este formarea dexterităților la utilizatori de a descompune cuvântul conform criteriilor: silabe, grupuri de sunete. Accentuarea și marcarea sunetelor conform criteriilor de monitorizare și evaluare a nivelurilor de pronunție se va realiza pe trepte de complexitate: lexem, sintagmă, enunț, text. Obiectivul activităților didactice este formarea unor arhetipuri de studiu care devin parte integrantă a experienței lingvistice a utilizatorului și constituie baza pentru cunoașterea iradiată pentru studiul altor limbi străine.

Cuvinte-cheie: *fonodidactica, conștiință fonologică, adnotare, conștientizare*

Professional Models vs Phonological skills. The paper contains references to the professional model, Lidia Strah, an essential name for university teachers teaching Romanian language to foreign students. Models of didactical speeches will be presented based on Lidia Strah's professional experience for phonological skills formation. An essential element in the formation of pronunciation skills and their application in the communication process is - consciousness. Reading and writing are complex processes and are based on multiple adjacent abilities, but indispensable, such as phonological awareness. The phonological consciousness is the ability to produce sounds in oral communication; the ability to analyze and observe the structure of the word, the paper will present the theoretical - scientific and methodological conceptualization of achieving these objectives. The method analyzed throughout the article and thoroughly argued by Lidia Strah's professional vision for acquiring the abilities described is the algorithm framed in the constructivist paradigmatic conceptual architecture. The next aspect of the implementation of the project versus pronunciation and communication is the formation of user dexterity to decompose the word according to the criteria: syllables, sound groups. The accentuation and marking of sounds according to the criteria of monitoring and evaluation of pronunciation levels will be achieved based on complexity: lexeme, syntagma, sentence, text. The objective of the didactic activities is the formation of archetypes of study that become an integral part of the user's linguistic experience and constitute the basis for irradiated knowledge for the study of other foreign languages.

Keywords: *fonodidactics, phonological awareness, annotation, awareness*

Emina CĂPĂLNĂȘAN, Ana-Maria RADU-POP
Universitatea de Vest din Timișoara
emina.capalnasan@e-uvt.ro; ana.pop@e-uvt.ro

Predarea modului conjunctiv: tipar gramatical vs model comunicativ-funcțional. În ciuda faptului că limba română ca limbă străină și-a câștigat dreptul de disciplină de sine stătătoare de multă vreme, abia în ultimul timp au apărut materiale moderne care să reflecte noile tehnici de predare, parțial însă, fragmentar și neunitar la nivelul unui manual, de exemplu. Deși faptul că, mergând pe linia tradiției, gramatica continuă să ocupe un rol central nu este o chestiune negativă în sine, modul în care aceasta este expusă cursantului este defectuos, nedepășindu-se decât parțial tiparul clasic de actualizare a unei reguli învățate prin exerciții de tipul: completări, conjugări, potriviri etc. Rolul acestei comunicări este de a oferi modele de exerciții comunicativ-funcționale pentru învățarea și fixarea unui mod problematic din perspectiva limbii române ca limbă străină – conjunctivul.

Cuvinte-cheie: *limba română ca limbă străină, tehnici de predare, conjunctivul, exerciții, comunicare funcțională*

Teaching the Conjunctive: grammatical pattern vs functional communication model. Regardless of the fact that Romanian as a foreign language had won its right as independent

subject for quite a while, only lately modern materials, which to convey the new teaching techniques, appeared; however, partially – fragmentarily and matchlessly if it were to refer to a notebook, for instance. In spite of the fact that, following tradition, Grammar having a central role is not a negative aspect in itself, the way in which it is exposed to the student is defective, the classic pattern to use a rule is only partially crossed; thus, you can still find many exercises like: fill in, conjugate, match etc. The purpose of this paper is to offer types of exercises based on functional communication, useful in learning a problematic grammatical issue for foreigners learning Romanian – the Conjunctive.

Keywords: *Romanian as a foreign language, teaching techniques, the Conjunctive, exercises, functional communication*

Irina DINCĂ
Universitatea de Vest din Timișoara
iryrose@yahoo.com

Dificultăți în predarea limbii române pentru arabi. Această lucrare urmărește prezentarea unor dificultăți recurente în predarea limbii române vorbitorilor de limba arabă. Premisele metodologice ale acestei abordări sunt oferite de analiza erorilor pe diferite palieri lingvistice, corelată cu analiza contrastivă a unor elemente și structuri din limba română și limba arabă standard. Vom selecta o serie de elemente sau structuri care ridică probleme de natură fonetică, morfologică, syntactică, lexicală și pragmatică în procesul de înțelegere și de asimilare a limbii române de către studenții arabi. În prezentarea fiecărei dificultăți vom parcurge câteva etape de diagnoză, urmate de câteva propuneri de strategii didactice adecvate pentru fiecare situație. Astfel, vom realiza o descriere contrastivă a unităților sau structurilor lingvistice în cauză din limba română și limba arabă standard, vom semnala asemănările și deosebirile dintre acestea, vom nota câteva erori frecvente generate de aceste incongruențe și vom propune strategii explicative și aplicative de facilitare a comprehensiunii și asimilării conștiente și active a acestora de către studenții arabi. La nivel fonetic, ne vom focaliza pe dificultatea studenților arabi de a distinge unele vocale, la nivel morfologic, analiza se va opri asupra paradigmelor pronumelui personal în cazul nominativ, iar la nivel syntactic vom semnala tendința studenților arabi de a omite verbul copulativ „a fi” din structura predicatului nominal. La nivel lexical vom detecta confuzii generate de structura fonetică asemănătoare a unor cuvinte cu sens diferit în limba română și limba arabă, iar la nivel pragmatic ne vom referi la funcțiile comunicaționale diferite ale unor cuvinte aparent echivalente semantic în cele două limbi.

Cuvinte-cheie: *limba română ca limbă străină, limba arabă standard, analiză contrastivă, analiza erorilor, strategii de predare*

Difficulties in Teaching Romanian Language for Arabs. This paper aims to present some recurrent difficulties in teaching the Romanian language for Arabic speakers. The methodological premises of this approach are offered by Error Analysis on different levels of language, correlated with Contrastive Analysis of some elements and structures from Romanian and Standard Arabic. We will select a series of elements and structures which raise problems of phonetic, morphological, syntactical, lexical and pragmatic nature in the process of comprehension and assimilation of the Romanian language by Arab students. In the presentation of each difficulty, we will pursue some steps of diagnosis, followed by some didactic strategies adequate for each situation. In this way, we will make a contrastive description of the analyzed units and structures from Romanian and Standard Arabic, we will underline similarities and differences between them and we will notice some frequent errors generated by these incongruities. In addition to this, we will propose explicative and applicative strategies for facilitating the active and conscious comprehension and assimilation of these units and structures by Arab students. At the phonetic level, we will focus on the Arab students'

difficulty to distinguish some vowels, at the morphological level, the analysis will follow the paradigm of the personal pronoun in the nominative case, while at the syntactic level we will notice the Arab students' tendency to omit the copulative verb "to be" from the structure of the predicative nominal. At the lexical level, we will detect confusions generated by the similar phonetic structure of some words with different meaning in Romanian and Standard Arabic, while at the pragmatic level we will refer to the different communicative functions of some apparent semantic equivalent words in the two languages.

Keywords: *Romanian as foreign language, Standard Arabic, Contrastive Analysis, Standard Arabic, Error Analysis, teaching strategies*

Isabela IVAN, Călin Florin Alexandru POPEȚ
Universitatea de Vest din Timișoara
isabela_ivan@yahoo.com, calin_1007@yahoo.com

Însușirea unităților frazeologice de către străini - o provocare?! Comunicarea noastră are un caracter aplicativ, practic, mai puțin teoretic, dorind să aducă în prim-plan câteva dintre numeroasele probleme cu care se pot confrunta studenții străini în încercarea de a învăța corect limba română – din punct de vedere gramatical – și, mai cu seamă, în ceea ce privește însușirea unor frazeologisme recunoscute doar pe teren românesc, unele dintre acestea neavând corespondent în alte limbi străine. Acest articol schematizează principalele dificultăți de înțelegere a semantismelor unor frazeologisme, precum și cauzele acestora, și își propune să ofere câteva soluții în acest sens, recurgându-se la etimologile termenilor-pivoți, în jurul căror se actualizează unitățile frazeologice în discuție și la explicarea faptului că termenii din compoziția acestora își pierd sensul de bază, primar, fiind întrebuițați cu sens conotativ. Se vor lua în calcul nivelurile de limbă ale studenților străini căror li se adresează învățarea – potrivit standardelor prevăzute de Cadrul European Comun de Referință pentru limbi străine. De asemenea, se vor oferi și câteva aplicații practice, care să ajute la predarea unor noțiuni legate de frazeologie și care să asigure comprehensiunea, într-un procent cât mai mare, a semanticii sintagmelor în discuție, precum și posibilitatea de a le integra în conversațiile cotidiene, dar și de a le integra în structuri gramaticale simple.

Cuvinte-cheie: *frazeologie, semantism, etimologie, nivel, lexicologie*

The acquisition of idioms by foreigners - a challenge?! The current study represents a practically-based paper, focused less on the theoretical, which desires to underline some of the numerous problems that foreign students face when they want to learn Romanian correctly – and this implies the grammatical side – moreover, when they want to acquire some Romanian idioms, known only by Romanian speakers, and some of these idioms often do not have an equivalent in other languages. The current paper summarizes the main difficulties in understanding some Romanian idioms, together with the reasons that lead to such misunderstandings and it wants to offer some solutions, such as finding the meanings of root words around which such idioms can form and explain that such root words lose their primary meaning and take on a connotative meaning. The research takes into consideration the language level of all the students involved in the learning process, according to the Common European Framework of Reference for Languages.

Furthermore, the paper includes some practical activities, which can prove helpful in the teaching of idioms and which can lead to a higher percentage of comprehension of such idioms, together with the possibility of integrating them in everyday speech and in simple grammatical structures.

Keywords: *idiom, semantism, etymology, level, lexicology*

Silvia NASTASIU

Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu”

silvanastasiu@gmail.com

Modele praxiologice de formare a competențelor de comunicare la confluența est-vest. Lucrarea are un caracter de conceptualizare teoretică și metodologică a rolului aspectului de decodificare al procesului comunicării. În acest sens, este relevantă descrierea tipurilor de contextualizare a comunicării prezentate în manualele de limbă română pentru studenții străini, din perspectiva cronologică, în cadrul școlii pedagogice basarabene cu un accentuat impact al modelelor estice și vestice de elaborare a paradigmelor de studiu. Gestionarea fluxului comunicativ de către emițător și receptor se va fi prezentată în funcție de contextul circumstanțial (studiu va evidenția modalitatea de achiziționare a competențelor de comunicare de către mediciniști în baza textelor cu limbaj specializat), contextul lingvistic (vor fi descrise arhetipurile structurale de valorificare a construcțiilor specifice unei limbi) și contextul intercultural (lucrarea va descrie aspectele de intercomprehensiune interculturală la nivelul semioticii lingvistice și celei culturale). Din analiza publicațiilor selectate se va extrage modelul de analiză algoritmă de realizare a proiectelor personale, (conform metodologiilor est). Următorul pas de comparare și stabilire a similarităților este sistematizarea instrumentelor de cercetare pentru efectuarea eficientă a itemelor. Constatările vor fi efectuate la nivelul contextualizării circumstanțiale (activitățile și resursele propuse), la nivel lingvistic (vor fi interpretate seturile de modele algoritmizate de achiziționare a dexterităților de aplicare a construcțiilor lingvistice specifice limbii studiate), la nivel intercultural (vor fi comentate structurile didactice de valorificare a experienței interculturale de receptare a mesajului).

Cuvinte-cheie: *flux comunicativ, decodificare, contextualizare, abordare algoritmizată*

Praxiological Models of Communication Skills Formation at the East-West Confluence. The paper has a theoretical and methodological conceptualization of the role of the decoding aspect of the communication process. The description of types of contextualization of communication presented in the Romanian language textbooks for foreign students from the chronological perspective, within the Basarab pedagogical school with a pronounced impact of Eastern and Western models of study paradigms is relevant. The management of the communication flow by the transmitter and the receiver will be presented according to the circumstantial context (the study will highlight the way of acquiring the communication skills by the medical specialists based on the specialized language texts), the linguistic context (will be described the structural archetypes for the capitalization of the language-specific constructions) and the intercultural context (the paper will describe the intercultural intercomprehension aspects of linguistic and cultural semiotics). From the analysis of the selected publications, will be extracted the algorithm analysis model for the realization of the personal projects (according to the East). The next step to compare and establish the similarities is the systematization of the research tools for the efficient performance of the items. The findings will be made at the level of the contextualization (the proposed activities and resources), at the linguistic level (will be interpreted the algorithmised models of acquisition of the language skills specific to the language studied), at intercultural level (will be commented the didactic structures on capitalizing the intercultural reception experience of the message).

Keywords: *communicative flow, decoding, contextualization, algorithmized approach*

Eliana POPETI, Ana-Maria RADU-POP
Universitatea de Vest din Timișoara
eliana.popeti@e-uvt.ro, ana.pop@e-uvt.ro

Predarea limbii române studenților din comunitățile românești din Republica Serbia: caracteristici și dificultăți. În cadrul predării limbii române ca limbă străină, o categorie aparte este constituită de studenții anului pregătitor, care în decursul unui an trebuie să ajungă cel puțin la nivelul B1 în ceea ce privește cunoștințele de limba română. Există o mare diversitate etnică și lingvistică în rândul acestor studenți, fapt ce ar necesita existența unor manuale care să răspundă și să corespundă specificului acestora, specific determinat în primul rând de limba lor maternă. În comunicarea noastră, vom încerca să prezentăm particularitățile predării RLS studenților din comunitățile românești din Republica Serbia înmatriculați în anul pregătitor. Vom porni de la rezultatele obținute în urma unui experiment didactic realizat pe un eșantion de 40 de studenți, rezultate care ne îndreptățesc, credem noi, să susținem importanța întocmirii unor materiale didactice care să vină în întâmpinarea nevoilor acestor cursanți, nevoi de care manualele generale pentru străini nu țin, în mod absolut firesc, cont.

Cuvinte-cheie: *limba română ca limbă străină, comunități românești din Serbia, an pregătitor, experiment didactic, materiale didactice.*

Teaching Romanian to students from the Romanian communities in Serbia: characteristics and difficulties. When teaching Romanian as a foreign language, we need to look at a special category, namely the Preparatory year students who have to reach a B1 level in Romanian within a year. There is great ethnic and linguistic diversity among these students, which would require the existence of textbooks to correspond to their specificity that is firstly defined by their mother tongue. In our communication, we will try to present the characteristics of teaching Romanian as a foreign language to first year students from the Romanian communities in Serbia. We will start from the results obtained following a teaching experiment carried out on a sample of 40 students. We believe these results entitle us to support the importance of compiling teaching materials that should meet the students' needs, which are not taken into consideration by the general textbooks for foreigners.

Keywords: *Romanian as a foreign language, Romanian communities in Serbia, Preparatory year, teaching experiment, teaching materials.*

Elena-Tia SANDU
Universitatea de Vest din Timișoara
elenasandutm@yahoo.com

Limba română în Ungaria. Posibilități și limite. Conceptul de *canon* în predarea limbii române ca limbă a minorității (române) din Ungaria implică diverse conotații legate de evoluția socio-istorică a comunității, de politicile lingvistice aplicate de-a lungul timpului, backgroundul sociolinguistic și.a.m.d. Scopul acestei lucrări este de a prezenta, după o scurtă incursiune în istoria românilor în Ungaria, aspecte esențiale referitoare la folosirea limbii române de către minoritatea românească, insistând asupra folosirii ei la nivel instituțional – preuniversitar și universitar. Descrierea statutului românei în Ungaria are trei aspecte: în primul rând, voi încerca să evidențiez specificul bilingvismului românilor din Ungaria, cu referire la asimetria lingvistică, dar și mecanismele de asimilare din prezent și trecut. În al doilea rând, doresc să fac referiri, pornind de la surse scrise (lingvistice, istorice, jurnalistiche etc.), la modul în care românii din Ungaria se percep pe sine (problematica dilemei identitare). Un ultim aspect abordat se referă la modul în care membrii comunității istorice se raportează la limba română. Pe baza elementelor luate în considerare, lucrarea trimite la posibilitățile și la limitele predării

românei ca limbă a minorității într-un stat vecin, evaluând materiale dedicate studiului românei, prin raportarea la cadrul educațional din Ungaria.

Cuvinte-cheie: *limba română ca limbă a minorității, bilingualism, assimilare, dilemă identitară, sociolinguistică*

The Romanian Language in Hungary. Possibilities and Limits. The concept of canon in teaching Romanian as a language to the Romanian ethnic minority in Hungary implies distinct connotations related to the evolution of the socio-historical conditions of existence of this historical community, the linguistic policies applied to it over time, the complex sociolinguistic aspects and so on. The purpose of this paper is to present, after a very short history of the Romanians in Hungary, the essential aspects regarding the use of the Romanian language by the Romanian minority, insisting on its use in school, pre-university and university. The description of the situation of the Romanian language in Hungary has three aspects: first, I will try to outline the specificity of the Romanians' bilingualism in Hungary, with reference to linguistic asymmetry, but also to the mechanisms of assimilation in the past and present. Secondly, I will refer, on the basis of different written sources (linguistic, historical, journalistic, etc.), to the way the Romanians in Hungary perceive themselves (the question of identity dilemma). A last discussed aspect in the paper refers to how the members of the historical community relate to the Romanian language. On the basis of the elements taken into consideration, the communication points at the possibilities and limits of teaching the Romanian language as a minority language in the neighbouring country, evaluating the course recorded by the manuals devoted to the study of the Romanian language within the educational framework of the Hungarian state.

Keywords: *Romanian as the language of minorities, bilingualism, assimilation, identity dilemma, sociolinguistics*

Cristina Raluca SICOE
Universitatea de Vest din Timișoara
tia5b@yahoo.com

Elemente de transfer lingvistic în învățarea limbii române ca limbă străină. Lucrarea de față are ca punct de plecare constatăriile noastre din timpul activității de predare a limbii române ca limbă străină studenților din anul pregătitor – de o mare diversitate etnică și lingvistică. Ceea ce ne propunem este ca, pornind de la exemple concrete, să discutăm câteva aspecte referitoare la noțiunea de transfer lingvistic, pozitiv și negativ, aşa cum se conturează aceasta în procesul de predare a RLS studenților din anul pregătitor, care se află la debutul procesului de achiziție a unei noi limbi, cu alte cuvinte, într-o situație în care dezechilibrul între sistemul lingvistic știut și cel în construcție este foarte mare.

Cuvinte-cheie: *transfer lingvistic, contact lingvistic, interferență, română ca limbă străină*

Elements of linguistic transfer within the process of learning Romanian as a foreign language. The current paper takes as starting point the observations that we made during the teaching of Romanian as a foreign language to the students of the Preparatory year, coming from different countries and cultures. Our goal is to discuss through empirical experiences (concrete examples) some of the aspects regarding the notion of positive and negative "linguistic transfer" within the process of learning Romanian as a foreign language by students of the Preparatory year. These students are only beginning the process of acquiring a new language, which means they will be in many situations where the imbalance between the well-known linguistic system and the new one is very high.

Keywords: *linguistic transfer, linguistic contact, interference, Romanian as a foreign language*

LITERATURA ROMÂNĂ

Florica BODIȘTEAN

Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad

bodisteanf@yahoo.com

Un avatar al rescrierii în literatura actuală sau despre cuplul odiseic de la epopee la romance: Manuel Vicent, Glasul mării. În planul creației și al hermeneuticii literare actuale, rescrierea operelor canonice se circumscrie paradigmăi culturale a postmodernismului și a post-postmodernismului care vizează destabilizarea adevărurilor „primite de-a gata” și a aserțiunilor categorice instituționalizate de operele hegemonice, făcând procesul conflictului dintre versiunile „oficiale”, puternice, și cele „particulare”, minoritare, slabe, sau pe acela al capacitaților mistificatoare ori demistificatoare, dar niciodată gratuite, pe care le deține reflectarea artistică în general și literatura în special. Căutarea identității este supratema rescrierii actuale și ea se investește mai cu seamă în forme de discurs subsumabile așa-ziselor „genuri minore”, ce țin de literatura de consum. Romanul pe temă odiseică al scriitorului spaniol Manuel Vicent, *Glasul mării* (*Son de mar*, 1999), ilustrează această dublă dinamitare, de viziune și de discurs, a textului homeric printr-un *romance* clasic, care decupează din intriga epopeică strict povestea cuplului conjugal, reformatând-o într-o narativă nouă, ce îmbină motivul mitic al perechii unice, reconstituite în urma unui lung ocol, cu un ethos contemporan motivat de rațiuni strict individuale, și nu comunitare. Prin formula *romance*-ului, din a cărui rețetă face parte *love-story*-ul, senzualitatea și un final, dacă nu optimist, cel puțin satisfăcător sub aspect emoțional, Manuel Vicent ilustrează deopotrivă schimbările în materie de gust literar, destabilizarea stereotipurilor culturale – de tip *gender*, dar și mondene –, și nu în ultimul rând modul în care patternul mitic poate fi adaptat la realitatea de azi.

Cuvinte-cheie: rescriere, literatură de consum, *romance*, mit, ethos contemporan

An Avatar of Rewriting in Today's Literature or about the Odysseic Couple from Epic to Romance: Manuel Vicent, Son de mar (The Song of the Sea). In the sphere of creation and current literary hermeneutics, rewriting of canonical works is circumscribed to the postmodern and post-postmodern cultural paradigm that refers to the destabilisation of “ready-made” truths and categorical assertions established by the hegemonic works, challenging the conflict between the “official”, strong versions and the “unofficial”, weak ones, or the conflict between the mystifying or de-mystifying, but never unfounded, capacities that characterise artistic reflection in general and literature in particular. The search for identity is the major theme of current rewriting and takes discourse forms that are subordinated to the so-called “minority genres” belonging to pulp fiction. *Son de mar* (1999), the novel based on an Odysseus theme by the Spanish writer Manuel Vicent, illustrates how both the vision and discourse of the Homeric text are shattered in a classic romance that borrows only the story of the couple and uses it in a new narrative combining the mythical motif of the unique couple, reconstituted after a long detour, with the contemporary ethos motivated by reasons that are strictly individual and never imposed by community. Using the romance formula, which involves a love-story, sensuality and an ending that is at least emotionally satisfactory, if not optimistic, Manuel Vicent illustrates the changes in the literary taste, the de-stabilisation of the cultural stereotypes – both gender-related and sophisticated – and, last but not least, how the mythical pattern can be adapted to today's reality.

Keywords: rewriting, pulp fiction, romance, myth, contemporary ethos

Canoanele și canonizările optzecismului. Ficționarii unei geografii periferice: Daniel Vighi & Viorel Marineasa. Concepte problematice precum „postmodernismul românesc”, „textualism”, „optzecism” au mobilizat, mai bine de două decenii, taberele criticilor și teoreticienilor literari. Dezbaterile au generat definiții marcate de subiectivism, cartografieri parțiale, istorii literare controversate. Ne aflăm acum la o distanță rezonabilă față de anii '80-'90, într-o perspectivă detașată, din care putem comenta *sine ira et studio*, procesul de canonizare a Generației '80.

Ne propunem să chestionăm principiile care au fundamentat canonizările din istoriile literare postdecembriște, să analizăm etichetele și ierarhiile, urmărind situația, pe această nouă hartă a literaturii actuale, a scriitorilor bănățeni Daniel Vighi și Viorel Marineasa.

Angajarea estetică dublată de asumarea etică, izolarea creatoare și implicarea civică, fascinația textualismului și deliteraturizarea prozelor sunt ipostaze aparent contradictorii pe care cele două personalități timișorene le conciliază, furnizând astfel noi criterii pentru „facerea canonului”, unul inclusiv, policentric, apt să pună în valoare pluralitatea spațiilor marginale în raport cu exclusivismul estetic al Centrului. Cărțile prozatorilor timișoreni continuă, în linia lui Sorin Titel, ficționalizarea unei geografii idiosincratice, a umilelor istorii individuale marcate de banal și (aparent) nesemnificativ.

Diversitatea tematică și polifonia stilistică susținută/dublată de ampoarea proiectelor culturale asumate de cei doi autori deschid o altă linie de fugă a postmodernismului românesc, integrabil firesc într-o „Mitteleuropa a periferiilor”, capabil să arunce punți de legătură solide peste scindările dintre „optzecism”, „nouăzecism” și „douămiism”.

Cuvinte-cheie: postmodernism, optzecism, textualism, geografie literară, canon alternativ, periferie

The Romanian Literary Generation of the 1980s in the labor of Canonization. Fiction-Writers of a Peripheral Geography: Daniel Vighi & Viorel Marineasa. “Romanian postmodernism”, “textualism” and “the literary generation of the 1980s” have mobilized critics of all hues, for more than two decades. Polemics were followed by subjective definitions, erratic mappings and debatable literary histories. Today the researcher can place himself at a safe distance, and s/he is able to comment from a detached perspective, *sine ira et studio*, on the process of canonization undertaken by the writers of the 1980s.

The aim of this paper is to question the theoretical principles that underlie the canon in literary histories written after 1990, and to analyze the labels and hierarchies, by following the placement on the current literary map of two local writers from Timisoara: Daniel Vighi and Viorel Marineasa.

The aesthetic ideal doubled by ethically assumed positions, the writer doubled by the civic leader, textualist experiments and reality-based narratives are traditionally contradictory roles that the two personalities from Timisoara reconcile in their work. This suggests new criteria for the “making of the canon” – an inclusive, polycentric one – capable to value the plurality of peripheral spaces, as an alternative to the aesthetically exclusivistic perspective of the Center. The two writers from Timisoara adopt Sorin Titel as their model: they continue to fictionalize idiosyncratic geographies, humble individual histories – marked by insignificant, everyday facts.

Thematic diversity and stylistic polyphony are sustained by the ample cultural projects that the writers assume. They open a new, secondary line for Romanian postmodernism, naturally integrated in a “Mitteleuropa of the peripheries”, a direction that throws bridges over the fractures between the '80s, the '90s and the writers of the 2000s in Romanian literature.

Keywords: postmodernism, textualism, literary geography, alternative canon, periphery

Alina-Iuliana POPESCU
Universitatea de Vest din Timișoara
alinaiuliana.popescu@gmail.com

Poezia Generației '60 și recuperarea lirismului pur (de la canonul ideologic al anilor '50, la canonul estetic al anilor '60). După contextul ideologic sufocant al anilor '50, Generația '60 preia rolul principal, supraviețuind numeroaselor persecuții și reușind, totodată, să realizeze o resurrecție a lirismului pur, după o perioadă aridă, prin înlocuirea *poeziei didacticiste*, lipsită de fior afectiv și de profunzime ideatică, cu poezia prin excelență lirică, în care își găsesc locul fantezia și imaginea, sensibilitatea și ironia, exotismul și confesiunea, metaforele inedite, elementele suprarealiste și un nou limbaj. Generație etică și estetică totodată, marcată de nume precum: Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ana Blandiana, Ioan Alexandru, A. E. Baconski, Ileana Mălăncioiu, Generația '60 reinstaurează ceea ce europenii promovează încă din modernitate, și anume *affectul*, prin explorarea universului afectiv al omului contemporan, rolul său fiind unul recuperator.

Cuvinte-cheie: Generația '60, poezie, canon ideologic, canon estetic, lirismul pur

The '60's Generation Poetry and the pure lyricism resurrection (from the ideological canon of the '50s to the aesthetic canon of the '60s). In the aftermath of the suffocating ideological context of the 1950s, the '60 Generation takes the lead role, surviving of the many persecutions and, at the same time, succeeding in achieving the pure lyricism resurrection, after an arid period, by replacing *the didacticist poetry* with *a lyric poetry*, where there are fantasy and imagination, sensitivity and irony, exotism, confession, the surreal elements and a new language. The '60 Generation is an ethical and an aesthetic generation, at the same time, marked by names such as: Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ana Blandiana, Ioan Alexandru, A.E. Baconski, Ileana Mălăncioiu, which reinvents what Europeans are promoting from Modernity: *Affection*, by exploring the affective universe of the contemporary man.

Keywords: Generation '60, poetry, ideological canon, aesthetic canon, the pure lyricism

Roxana ROGOBETE
Universitatea de Vest din Timișoara
rsrogobete@gmail.com

Scriitori de origine română în spațiul germanofon (C.D. Florescu, A. Veteranyi, D. Ranga, C.M. Florian). Discuțiile legate de canonul literar s-au lovit, de-a lungul timpului, de aspectul migrației, care a presupus uneori dificultăți în ceea ce privește situația unor scriitori într-un canon național sau altul. Prezenta comunicare se va focaliza asupra unor scriitori de origine română afirmați ca autori de limbă germană în spațiul germanofon după 1990. Cel mai de succes dintre ei, Cătălin Dorian Florescu, s-a pliat pe receptarea primită în Elveția, trecând prin calificări de la „scriitor român de limbă germană”, „scriitor european de origine română și de limbă germană”, la „scriitor elvețian de origine română”, cu care a fost „canonizat” în ultimii ani. Aglaja Veteranyi și Dana Ranga (mult mai puțin cunoscută în România) se manifestă nu numai în literatură, ci și în alte arte, în timp ce Claudiu M. Florian este singurul dintre autorii menționați care își rescrie texte și în limba română. Lucrarea va analiza, aşadar, factorii care pot argumenta încadrarea acestor scriitori în literatura contemporană de limbă germană, dar care păstrează, la nivel textual sau de receptare, coloratura spațiului românesc.

Cuvinte-cheie: literatură de limbă germană, migrație, literatură migrantă, canon literar, literatură contemporană

Romanian-born Writers in German-Language Space (C.D. Florescu, A. Veteranyi, D. Ranga, C.M. Florian). The debates regarding the literary canon have dealt, during time, with the aspect of migration, which sometimes brought difficulties in situating authors in a certain national canon. The present study focuses on Romanian-born writers established as German-language authors in German-speaking areas after 1990. The most successful of them, Cătălin Dorian Florescu, accepted all his reading by the Swiss critics, gathering different classifications such as „Romanian-born German writer”, „Romanian-born European writer in German language”, „Romanian-born Swiss author”, the last one being used in the last years. Aglaja Veteranyi and Dana Ranga (much less known in Romania) performed not only literature, but also other arts, while Claudiu M. Florian is the only author who re-writes his texts in Romanian. The paper will therefore analyze elements that can argue these authors’ framing within the contemporary German-language literature, while they can also stand for the Romanian culture.

Keywords: German-language literature, migration, migration literature, literary canon, contemporary literature

Mărioara SFERA
Universitatea din Novi Sad
sfera.mariora@gmail.com

Literatura română din Voivodina: despre poetul Ion Miloș. Prin versurile sale, poetul Ion Miloș, originar din Banatul sărbesc a oferit în opera sa o viziune originală asupra rolului poeziei și religiei în viața omului modern. Pe de altă parte, a încercat să ofere o rețetă originală pentru crearea unei dezbatere de idei și de expunere interactivă a unor opțiuni axiologice. Durerea poeziei și a religiei este o tematică care l-a preocupat pe Ion Miloș, sub semnul căreia a dat viață multor versuri. Poezia lui trebuie văzută neapărat ca parte integrantă a vastei sale angajări cultural-literare. Răspândite pe intervalul a peste patru decenii, volumele sale de poezie în limba română evidențiază în primul rând contactul direct și permanent cu spațiul poetic vest-european.

Cuvinte-cheie: poezie, Ion Miloș, canon, literatura română din Banatul Sârbesc

Romanian literature in Voivodina: Ion Miloș. Through his lyrics, poet Ion Milos, originated from the Serbian Banat, offered in his work an original vision of the role of poetry and religion in the life of modern man. On the other side, he tried to offer an original recipe for creating a discussion of ideas and interactive exposure of some axiological options. The pain of poetry and religion is a theme that has preoccupied Ion Milos under whose sign he gave life to many lyrics. His poetry must be seen necessarily as an integral part of his vast commitment of cultural-literary. Spread over more than four decades, his volumes of poetry in Romanian language highlights first and foremost is the direct and permanent contact with Western-European poetic space.

Keywords: poetry, Ion Miloș, canon, Romanian Literature from Serbian Banat

Dumitru TUCAN
Universitatea de Vest din Timișoara
btucan@gmail.com

Literatura testimonială și conștiința post-totalitară. Schiță pentru un canon al literaturii concentrationare românești. În ultimul sfert de veac s-a manifestat un interes firesc pentru literatura generată de spațiile concentraționare ale Europei centrale și răsăritene. Născut din experiențele traumatice colective ale secolului al XX-lea, un secol al violenței instituționalizate,

acest fenomen e semnul unei memorii traumaticice care abia după 1989 s-a putut manifesta și ca reper fundamental al unei conștiințe post-totalitare, prin integrarea în circuitul public european larg a textelor memorialistice născute din trauma încarcerării în sistemele concentraționare comuniste est-europene. În spațiul românesc acest din urmă fenomen e amplu, însă rareori studiat sistematic în funcția sa de catalizator al unei conștiințe post-totalitare (cartea Ruxandrei Cesereanu, *Gulagul în conștiința românească*, e o excepție notabilă). Lucrarea de față încearcă, pe de-o parte, problematizarea noțiunii de literatură testimonială ca element specific al configurației unei conștiințe post-totalitare, iar pe de altă parte încearcă să descrie un corpus de texte specifice acestei categorii.

Cuvinte cheie: literatură concentrationară; literatură testimonială; conștiință post-totalitară; gulagul est-european; Romanian literature.

The Witness Literature and the Post-Totalitarian Consciousness. The Cannon of Romanian Concentrationary Literature - a Brief Description. An increasing interest in the literature generated by the totalitarian concentrationary spaces of Eastern and Central Europe has been shown for the past twenty-five years. Born from the collective traumatic experiences of the 20th century, regarded as a century of institutionalized violence, this phenomenon seems to be the sign of a traumatic type of memory which could find its voice in the public space only after 1989 with the publication of the personal narratives of incarceration in the Eastern and Central European Communist concentrationary system, and therefore it became the new grounding of the post-totalitarian consciousness. In Romania, this particular 'literary' phenomenon is vast, but it has been rarely studied systematically with the emphasis on its function of a catalyst for the post-totalitarian consciousness (Ruxandra Cesereanu's book *The Gulag in the Romanian Consciousness* is a notable exception). The present paper has two main aims: the first one attempts to discuss the notion of 'witness literature' with its role of configuring the post-totalitarian consciousness and the second aim will focus on the exploration of a corpus of texts that can be defined as 'witness literature'.

Keywords: concentrationary literature; witness literature; post-totalitarian consciousness; east-european gulag; Romanian literature.

Ida VALICENTI
Universitatea Sapienza din Roma / Comenius University of Bratislava
ida.valicenti@uniroma1.it; ida.valicenti@alice.it

Canonul literaturii concentraționare în România. Analiza a două lucrări despre deportarea din timpul celui de al doilea război mondial: 20 de ani în Siberia de Anița Nandriș-Cudla și Noaptea de Elie Wiesel. E posibil să se scrie despre deportare? Nu e mai de dorit uitarea? La aceste întrebări intenționează să răspundă contribuția care vine să umple un gol critic și istoriografic, teoretizând canonul „literaturii concentraționare” în România, a cărui bogăție testează cele două volume luate în considerare: *20 de ani în Siberia* de Anița Nandriș-Cudla și *Noaptea* de Elie Wiesel.

Ambii, români deportați în timpul celui de Al Doilea Război Mondial, povestesc prin amintirile lor oribilele evenimente dramatice legate de deportări. Anița Nandriș-Cudla, deportată în Siberia, și Elie Wiesel, deportat la Auschwitz, ne oferă prin mărturiile lor o șansă de a reconstrui istoric deportările suferite de români în timpul războiului. Scriitorii au avut nevoie de timp pentru a transforma amintirile lor din anii petrecuți în lagărele de concentrare în opere literare, recunoscute ca fiind capodopere. Anița Nandriș-Cudla, țărancă din Bucovina, a câștigat pentru cartea ei, în 1991, Premiul Lucian Blaga al Academiei Române, în timp ce Elie Wiesel, scriitor care s-a mutat în America, a primit Premiul Nobel pentru literatură în 1982. Supraviețuirea lor nu este în zadar, cuvintele lor au făcut literatură și, citându-l pe Andrea

Bianco, care a supraviețuit Holocaustului, „aceasta are rădăcini adânci în sufletul uman și, prin urmare, nu poate fi o pasiune trecătoare, ci una destinată să înmugurească, oferind cele mai bune fructe”.

Cuvinte-cheie: deportări, literatură concentratăionară, Al Doilea Război Mondial, Elie Wiesel, Anița Nandriș-Cudla.

The Canon of Concentration Literature in Romania. Analysis of two works on deportation during Second World War: 20 de ani în Siberia by Anița Nandriș-Cudla and Noaptea by Elie Wiesel. Can you write about deportation? Is Silence No Desirable? To these questions would like to answer the contribution that comes to fill a critical and historiographical void, theorizing the canon of “concentration literature” in Romania, whose richness proves the two volumes examined: *20 de ani in Siberia* by Anița Nandriș- Cudla and *Noaptea* by Elie Wiesel.

Both Romanians deported during the Second World War tell through their terrible memories the dramatic events related to deportations. Anița Nandriș-Cudla deported to Siberia and Elie Wiesel to Auschwitz thanks to their testimonies offer the possibility to historically reconstruct the deportations suffered by the Romanians during the war. Both of them needed time to transform their memories of the years spent in concentration camps into literary works, recognized as masterpieces. Anița Nandriș-Cudla, a Bucovina peasant, won the Lucian Blaga Prize delivered from the Academia Română in 1991, while Elie Wiesel, who moved to America, achieved the Nobel Prize in Literature in 1982.

Their survival is not vain, their words have made literature and, as said Andrea Bianco, Shoah surviving, “it has deep roots in the human soul and cannot therefore be a labile and fallen passion but is destined to sprout, offering more and more beautiful fruits”.

Keywords: deportation, literature concentration, Second World War, Elie Wiesel, Anița Nandriș-Cudla

LETTERATURA ITALIANA

Daniela BOMBARA
Università di Messina
daniela.bombara63@gmail.com

Proposte di inclusione nel canone della letteratura novecentesca: Ugo Fleres. Il mio lavoro intende sottoporre all'attenzione degli studiosi un autore che opera fra Ottocento e Novecento raramente indagato dalla critica, per quanto amico e sodale dei ben più noti Luigi Pirandello e Luigi Capuana; si tratta del siciliano Ugo Fleres (1858- 1939) , intellettuale di punta della Roma sommarugana. Autore di svariati romanzi e novelle Fleres anima un cenacolo intellettuale di cui fanno parte gli scrittori sopracitati, con i quali porta avanti l'idea di una letteratura autentica e densa di contenuti: un progetto che si concretizza nell'importante rivista "Ariel", dall'impianto decisamente innovativo. Il rapporto problematico fra Arte e società, il conflitto sempre più aspro tra creatività e mercificazione sono al centro degli scritti fleresiani, che pongono la questione superando i limiti del compiaciuto estetismo dannunziano per sottolineare piuttosto la difficile sopravvivenza dell'espressione artistica di fronte ai compromessi, alle *forme* in senso pirandelliano, che la società impone.

In *Vortice* (1887) Fulvio si dibatte nelle maglie soffocanti di una Roma degradata, fra giornalismo rapace e diplomatici corrotti; ancora più cupo *Extollat*, pubblicato nello stesso anno, che presenta il quadro di una società dominata dai *parvenu* e da una volgarità che informa di sé anche le manifestazioni artistiche; *Gloria* (1904) sceneggia lo scacco creativo di un pittore che, in uno scenario profondamente modificato, non si riconosce più nei valori tradizionali ma non riesce ad attingere al nuovo.

Particolarmente significativo, pochi anni prima, l'*Anello* (1898): la vicenda di Ottavio Gandolfi sedicente artista - si è attribuito il melodramma di un amico ormai defunto -, condotto alla follia per l'impossibilità di raggiungere la genialità a cui aspira, mostra quanto siano ormai inattuali i sogni romantici e fa intravedere la possibilità di forme artistiche innovative, delle quali plagio e autorialità condivisa costituiscano parte integrante. Si avvicina invece al fantastico razionale di Capuana il romanzo *Miraggio*, edito a puntate in "Nuova Antologia", nel quale la percezione confusa fra realtà e sogno determina un'incertezza conoscitiva che è emblema dei tempi moderni.

Perché allora uno scrittore in grado di rappresentare la crisi dell'arte e della cultura con modalità vicine all'universo pirandelliano è trascurato dai critici – a parte qualche lavoro di Stefano Calabrese e Cinzia Gallo -, non rientrando quindi nel canonedella letteratura italiana contemporanea? Al di là delle scelte editoriali – Fleres pubblica troppo e in forme a volte transeunti e di scarsa efficacia, disseminate nelle riviste dell'epoca -, il nostro autore è un tuttologo: non solo scrittore di prosa, ma poeta, critico d'arte, bozzettista (è fra i primi illustratori del Pinocchio di Collodi), librettista. E' proprio quest'immagine di intellettuale totale, di matrice rinascimentale, ad essere inadeguata per i tempi in cui scrive, ma anche per la successiva indagine critica, che ha concordemente giudicato Fleres un artista di talento, ma superficiale. Come i suoi personaggi, con i quali condivide un analogo destino di parziale oblio.

Parole-chiave: Ugo Fleres, creatività, Pirandello, estetismo, letteratura del diciannovesimo secolo

Proposal for the Inclusion of Ugo Fleres in the Twentieth- century Literary Canon. My research aims to bring to the attention of scholars Ugo Fleres (1858- 1939), a writer rarely examined by critics, even though he was a leading intellectual in the coeval Roman cultural environment , as well as a friend and a colleague of the much better known Luigi Pirandello and

Luigi Capuana. His writings – several novels and short stories, as *Vortice* and *Extollat* (1887), *Gloria* (1904) –, focus on the troublesome relationship between art and society, creativeness and commercialisation. Fleres' works propose this crucial question overcoming the limits of Dannunzian aestheticism, in order to highlight the problematical survival of artistic expression in front of the constraints, the Pirandellian *forms*, that every human community imposes.

Particularly relevant is *L'Anello* (1898), a novel that stages the story of a so-called composer, Ottavio Gandolfi, who attributes to himself the authorship of an opera created by a friend of him who died. The protagonist, trying to act as the genius that he pretends to be, attempts innovative inventive modalities, based also on plagiarism and re-use.

Nowadays Ugo Fleres, writer able to represent the crisis of Art and culture, as Pirandello does, is neglected by critics, except for some article by Stefano Calabrese and Cinzia Gallo; therefore, he is not included in the contemporary Italian literature canon. The reason could be his wide range of interests, as he is a novelist, poet, art critic, stamp designer, librettist: an omniscient intellectual, out of fashion in the Twentieth Century, accordingly considered superficial and forgettable.

Keywords: Ugo Fleres, creativeness, Pirandello, Aestheticism, Twentieth-century literature

Oana BOŞCA-MĂLIN
Universitatea din Bucureşti
oana_boscamalin@yahoo.it

Di nuovo su *Il nome della rosa*: dal meta-romanzo best-seller diventato canonico, al film neogotico di nicchia. L'intervento prenderà in analisi un testo famoso e lungamente considerato dagli studiosi, *Il nome della rosa* di Umberto Eco, da quattro prospettive diverse. Come meta-romanzo, verrà messo in rapporto con altri meta-romanzi (*Il giuoco dell'oca* di Eduardo Sanguineti, *Hopscotch* di Julio Cortázar, *If on a winter's night a traveler* di Italo Calvino e *For Isabel. A mandala* di Tabucchi), con cui condivide la struttura del gioco di tipo *quest*, la presenza del labirinto-mandala, la posizione debole dell'autore e lo smascheramento della finzione, mentre invece se ne discosta per altre caratteristiche che rendono *Il nome della rosa* un libro canonico, vale a dire tradizionale. Come best-seller, si vedrà brevemente in che misura si può parlare qui di un modello applicato o piuttosto di un ricettario di elementi sapientemente amalgamati da Eco. Come libro diventato canonico, si tenterà di dimostrare, appunto, in che cosa consiste il carattere rivoluzionario e quali delle caratteristiche del romanzo lo hanno portato a fare breccia nel canone. Finalmente, si farà riferimento al film di Jean-Jacques Annaud, liberamente tratto da Eco, alla ricerca non tanto delle banali differenze contenutistiche tra ipotesto e ipertestivo, quanto alla modifica dell'inquadramento generico e all'impoverimento interpretativo come tradimento del senso stesso del testo iniziale.

Parole-chiave: canone, best-seller, trasposizione cinematografica, mandala, genere di nicchia.

Again on *The Name of the Rose*: from the Bestseller Meta-novel that Became Canonical, to the Neo-gothic Niche Movie. This paper intends to discuss (again) a famous text widely analyzed by the critics, *The Name of the Rose* by Umberto Eco, from four different points of view. As a meta-novel, I will compare it with other similar meta-novels (*Il giuoco dell'oca* by Eduardo Sanguineti, *Hopscotch* by Julio Cortázar, *If on a winter's night a traveler* by Italo Calvino and *For Isabel. A mandala* by Antonio Tabucchi), which have the same structure of a quest game, use the *topos* of the labyrinth-mandala, reveal the weak position of the author and unmask the fiction; on the other hand, unlike the quoted novels, *The Name of the Rose* has other characteristics that bring it back in the area of the canonical, traditional works. As a best seller, I will discuss if we

deal with a pattern that is being applied by Eco or with a recipe of elements wisely mixed. As a book that became canonical, I will try to demonstrate the revolutionary elements that brought the novel to breach into the canon.

Finally, I will refer to Jean-Jaques Annaud's movie freely inspired by the novel, seeking not necessarily the plane content differences between hypo and hypertext, but rather the genre change and the interpretative impoverishment as a betrayal of the main purpose of the initial text.

Keywords: canon, best seller, film adaptation, mandala, niche genre

Francesca BRAVI
Christian-Albrechts-Universität Zu Kiel
francesca.bravi@romanistik.uni-kiel.de

Canone e poesia: antologie di poesia italiana del XX secolo. Italia, Germania (BRD-DDR) e Romania a confronto. Intorno alla metà del XX secolo irrompe prepotente la domanda se sia ancora possibile scrivere poesia. Proprio in questo periodo escono le prime antologie dedicate alla poesia del XX secolo, si accende un vivo dibattito sulla poesia e si riflette, a diversi livelli, sul concetto di canone. In particolare l'antologia curata da Pier Vincenzo Mengaldo Poeti italiani del Novecento del 1978 è sovente riportata come l'ultima antologia poetica a proporre un canone condiviso. In che senso si può parlare di un'interruzione o cambiamento del canone della poesia dopo la pubblicazione di questa antologia?

Sulla base di questa domanda si cercherà di definire la parola "canone" in rapporto alla poesia del XX secolo secondo la sovrapposizione della doppia accezione riconosciuta di cui parla tra gli altri anche Romano Luperini.

Qual è il rapporto tra poesia italiana del XX secolo e il concetto di canone? Per rispondere a questo interrogativo si farà riferimento alla discussione che anima tutto il secolo sul rapporto tra poesia e canone e si presenteranno in un confronto le scelte antologiche di tre paesi diversi: Italia, Germania (BRD e DDR) e Romania.

Siccome la scelta presente nelle antologie non è una raccolta neutra di autori e testi, sarà interessante vedere se e come il canone della poesia italiana del XX secolo muta in Italia e come questo si rispecchia o varia in Germania e in Romania.

Parole-chiave: canone, antologia, poesia, XX secolo, Italia, Germania (BRD-DDR), Romania

Canon and Poetry: Anthology-Books of the 20th Century Italian Poetry. A Comparison between Italy, Germany (BRD-DDR) and Romania. After the first half of the 20th century, the question whether it is still possible to write poetry is strongly discussed. In this same period the first anthologies dedicated to 20th-century Italian poetry are published, a debate on poetry is vivid and reflects, at different levels, on the concept of canon. In particular, the anthology edited by Pier Vincenzo Mengaldo *Poeti italiani del Novecento* of 1978 is often reported as the last poetic anthology to propose a shared canon. In what way an interruption or change of the canon of poetry takes place after the publication of this anthology?

On the basis of this question the word "canon" will be defined in relation to 20th-century Italian poetry according to the overlapping of the two acknowledged meanings of the word defined among others by Romano Luperini.

What is the relationship between Italian poetry in the 20th century and the concept of canon? In answering this question, a reference to the discussion taking place throughout the whole century on the relationship between poetry and canon will be made and the anthological choices of three different countries will be taken into consideration: Italy, Germany (BRD and DDR) and Romania.

Since the choices in anthologies are not a neutral collection of authors and texts, it will be interesting to see how the canon of 20th-century Italian poetry changes in Italy and how it reflects or varies in Germany and Romania.

Keywords: canon, anthology, poetry, 20th century, Italy, Germany (BRD-DDR), Romania

Miruna BULUMETE
Università di Bucarest
mirunabulumete@yahoo.it

L'elogio che nasconde l'autoelogio nella lirica concettista italiana. La presente ricerca si propone di reperire e analizzare in un cospicuo corpus di poesie concettiste della letteratura italiana una specifica forma di ostentazione del valore artistico: quella dell'elogio formulato dal poeta stesso in riferimento ai propri versi che sta scrivendo. Tale contenuto autocelebrativo – che appare in genere all'interno di poesie che celebrano varie altre realtà dell'universo umano, animale, vegetale o minerale – è solo raramente palese, mentre il più delle volte appare superficialmente celato da certi procedimenti retorici o addirittura nascosto in vere e proprie anamorfosi letterarie, ossia nell'ambivalenza delle idee poetiche costruite apposta per prestarsi a due piani di lettura. Esso comporta sempre l'emergere di istanze autoriflessive che incidono sul senso complessivo delle liriche. Inoltre, sono proprio certi motivi afferenti a questa tematica e le maniere specifiche in cui si articolano a migrare da una lirica ad altra e da un poeta ad altro e a generare momenti di intertestualità e vere e proprie formule letterarie – individuabili in poeti come Giovan Battista Marino, Giacomo Lubrano, Anton Maria Narducci, Girolamo Fontanella, Girolamo Preti, Giuseppe Salomoni, Giuseppe Artale o Tommaso Stigliani. La poesia che si autocontempla in una specie di rispecchiamento narcisistico lascia prima o poi affiorare non solo la presa di coscienza dei suoi pregi ma anche quella della sua imminente autoconsumzione. Vista la sua ricorrenza, l'autoelogio si potrebbe definire una cifra caratterizzante della poesia marinista strettamente interconnessa alle altre sue componenti canoniche.

Parole-chiave: autoelogio, concettismo, anamorfosi, autoriflessività, intertestualità.

The Eulogy that Hides the Self-Eulogy in the Marinist Lyrics. The present study aims to trace and analyze in a conspicuous corpus of Marinist lyrics a specific form of the artistic value ostentation: the poet's eulogy of the lines he is writing. This self-celebration – that is generally contained in lyrics celebrating various other aspects of the human, animal, vegetable or mineral kingdoms – is only rarely obvious, while most of the times it appears superficially hidden by certain rhetorical procedures or concealed in literary anamorphosis, namely in the ambivalent poetic ideas which are deliberately constructed as such in order to allow a two-level reading. It always involves the appearance of self-reflexive instances which affect the entire meaning of the related poems. And furthermore, there are certain motifs relating to this subject and specific manners in which they are structured that are migrating from one poem to another and from one poet to another and that are generating moments of intertextuality and real literary formulas – identifiable in poets such as Giovan Battista Marino, Giacomo Lubrano, Anton Maria Narducci, Girolamo Fontanella, Girolamo Preti, Giuseppe Salomoni, Giuseppe Artale o Tommaso Stigliani. The poetry characterized by self-contemplation, by a narcissistic self-reflection brings out not only the awareness of its value but also the awareness of its imminent self-consumption. Given its recurrence, the self-eulogy can be defined as a peculiarity of the Marinist poetry which is highly interconnected with its other canonical features.

Keywords: self-eulogy, marinism, anamorphosis, self-referentiality, intertextuality.

Giovanni CAPECCHI
Università per Stranieri di Perugia
giocapecchi@libero.it

«Untori, Dreyfus, Moro: letteratura e *affaires* tra Manzoni, Zola e Sciascia». L'intervento si propone di analizzare la *Storia della colonna infame* di Alessandro Manzoni (iniziata nel 1823 e passata – per un ventennio – attraverso varie fasi di riscrittura), *L'affaire Dreyfus. La Vérité en marche* di Émile Zola (1901) e *L'affaire Moro* di Leonardo Sciascia (1978) (ma anche, dello scrittore siciliano, *Morte dell'inquisitore* e *La strega e il capitano*), al fine di confrontare testi nati in periodi storici e situazioni culturali diverse, che hanno però, in comune, una idea ben precisa del ruolo dello scrittore e della letteratura nella società. Questi testi permettono di tracciare un canone della scrittura civile; ed è un canone che riguarda la funzione stessa della scrittura, le reazioni dell'intellettuale di fronte alle ingiustizie (sull'asse giustizia-ingiustizia si muovono tutti e tre i volumi), le tematiche trattate ed anche le scelte stilistiche e linguistiche.

Parole-chiave: Manzoni, Zola, Sciascia, letteratura, scrittura civile

«Untori, Dreyfus, Moro: Literature and Business between Manzoni, Zola and Sciascia». The paper intends to analyse *Storia della colonna infame* by Alessandro Manzoni (begun in 1823 and passed through various rewriting phases for twenty years), *L'affaire Dreyfus. La Vérité en marche* by Émile Zola (1901) and *L'affaire Moro* by Leonardo Sciascia (1978) (but also of the Sicilian writer, *Morte dell'inquisitore* and *La strega e il capitano*) in order to compare texts born in different historical periods and cultural situations. All have in common a clear idea of the role of the writer and literature in society. These texts allow to draw a canon of civil writing: it is a canon that deals with the very function of writing, the reactions of the intellectual in front of injustice (all the three volumes move on the justice-injustice axis), the themes treated and also the stylistic and linguistic choices.

Keywords: Manzoni, Zola, Sciascia, literature, civil writing

Asteria CASADIO
Università di Roma
asteriacasadio@tiscali.it

Un nuovo canone teatrale di inizio Novecento. La sceneggiata napoletana: un inedito di Bracco e Russo. La sceneggiata napoletana, nata dopo la disfatta di Caporetto e la chiusura dei teatri di varietà, è un genere in cui confluiscono le esperienze della farsa, del vaudeville, della macchietta, del café chantant. Lo studio analizza i prodromi di quello che diventò un vero canone teatrale, il momento iniziale di formazione tra i due secoli, e l'apporto dato ad esso dalla collaborazione tra il poeta Ferdinando Russo e l'attore Nicola Maldacea, per il quale lo scrittore creò il genere della macchietta da cui derivarono atti unici in cui si intervallavano canzoni e dialoghi. Un esempio significativo è costituito da una farsa, sinora inedita, del celebre commediografo Roberto Bracco e di Ferdinando Russo.

Parole-chiave: canone teatrale, Novecento, Napoli, sceneggiata, inedito.

New Theatrical Canon of the Early Twentieth Century. The “Sceneggiata napoletana”: an Unpublished Text by Bracco and Russo. The “Sceneggiata napoletana” appeared after the defeat of Caporetto and the closure of variety theaters. It is a genre where the experiences of farce, vaudeville, “macchietta” and café chantant converge. The study analyzes the prodromes of a true canon, its initial moment between the two centuries, and the contribution given to it by

the collaboration between the neapolitan poet Ferdinando Russo and the actor Nicola Maldacea. The writer created for the latter the genre of the "macchietta", which produced unique acts interspersed with songs and dialogues. A particularly significant example is an unpublished farce of the famous comedian Roberto Bracco and Ferdinando Russo.

Keywords: Theatrical canon, Twentieth century, Neaple, "sceneggiata", unpublished text.

Remo CASTELLINI
Universität Wien
remocastellini@gmx.at

Vincenzo Cardarelli nel canone novecentesco della poesia italiana in Spagna, Francia e in area germanica. L'intervento si propone di osservare lo "status" di Vincenzo Cardarelli nell'ambito del canone poetico del Novecento italiano e della sua affermazione in area germanica e in paesi romanzi quali la Francia e la Spagna. Primo obiettivo sarà quello di individuare analogie e divergenze riguardo alla posizione occupata dal poeta Cardarelli in canoni letterari diversi da quello italiano. La relazione presenterà inizialmente un prospetto sintetico delle antologie e delle traduzioni realizzate nelle lingue spagnola, francese e tedesca e riguardanti la produzione letteraria del poeta tarquiniese. Il momento successivo consisterà nel riuscire a "collocare" gerarchicamente il nostro autore, valutando come sia "percepita" all'estero la sua esperienza letteraria e se meriti di essere ritenuto uno dei maggiori protagonisti della poesia italiana del '900. A questo proposito verranno considerati due approcci analitici: in primis la "leggibilità" delle liriche di Cardarelli, sia dal punto di vista linguistico che della lettura critica, e quindi la loro traducibilità dall'italiano alle lingue oggetto dell'indagine.

Parole-chiave: Cardarelli, canone poetico, Novecento, poesia italiana

Vincenzo Cardarelli in the Twentieth Century Canon of Italian Poetry in Spain, France and in the German Area. The paper aims to observe the "status" of Vincenzo Cardarelli in the Twentieth Century Italian poetic canon and its affirmation in the German area and in Romanic countries such as France and Spain. The first goal is to explor analogies and divergences regarding the position of the poet Cardarelli in literary canons other than that of Italian. This work will initially present a synthetic overview of the anthologies and translations made in Spanish, French and German, concerning the literary production of the Tarquinian poet. The second step will be to "situate" hierarchically the author, considering how his literary experience is "perceived" abroad, and if he deserves to be considered one of the major protagonists of Italian poetry of the Twentieth Century. Two analytical approaches will be considered: first, the "readability" of Cardarelli's lyrics, both from a linguistic point of view and critical reading, and second, their translation from Italian to the target languages of the research.

Keywords: Cardarelli, poetic canon, Twentieth Century, Italian poetry

Emilio FILIERI
Università degli Studi di Bari
filieri.e@libero.it

Per un nuovo canzoniere. Seicento lirico fra F. Donno, A. Bruni e G. Fontanella. L'approdo primo-secentesco alla forma del canzoniere, modulato sul modello tassiano-bembesco, pare profondamente intaccato dall'impatto con le rime mariniane. Interessante così appare lo scorciò sulla lirica meridionale, che non trascura le sedi di Roma e di Venezia, ma che

guarda a Napoli come centro di percorsi creativi e di proposte poetiche, in versione politematico-emulativa. Autori come A. Bruni, F. Donno e G. Fontanella sembrano risentire inizialmente di una matrice protesa a una tensione sperimentalistica, nell'ambito di accademie più disponibili alla nuova poetica della varietà-meraviglia o all'interno di altri sodalizi impregnati del culto riservato al mito tassiano; ma in progresso di tempo alcuni autori non disconobbero le istanze di armonia classicistica acquisite nel contesto napoletano e ripensarono il proprio operare, sino a versi di tenera musicalità. Tra modi mariniani assunti in amplificazione, con effetti di abile virtuosismo su una curiosa e libera esplorazione delle potenzialità del codice petrarchistico-bembesco, emergono pure linee interne, che non obbliviano la lezione del Tasso e si collegavano alla poetica del Marino in modo aperto e flessibile, in una reinterpretazione illuminata pure dalle esperienze biografiche individuali, con il superamento della *pedissequa* imitazione e con personali innovazioni. Nell'assimilazione di stimoli e impulsi del *milieu partenopeo*, maturavano esiti originali distanti dall'epigonismo, con rielaborazioni feconde e vivificate di un archetipo, pur nella diversità dei valori estetico-letterari. Il processo di cambiamento del canone letterario incontrava così la relattività del gusto, in momenti di scarto e di recupero, ma in correlazione con lo spirito mosso e ricco del primo Seicento.

Parole-chiave: canone poetico del Seicento, canzoniere petrarchesco, T. Tasso, G.B. Marino, lirica area meridionale.

For a New Canzoniere. 17th Century Lyrics between F. Donno, A. Bruni e G. Fontanella. The first-seventeenth-century portrayal of the canzoniere form, modulated on the Tasso-Bembo model, appears to be deeply affected by the impact with the Marino rhymes. Interestingly, it looks like the southern opera, which does not neglect the venues of Rome and Venice, but looks at Naples as the centre of creative paths and poetic proposals, in a polythematic-emulation fashion. Authors such as A. Bruni, F. Donno, and G. Fontanella appear to be initially affected by a matrix of experimental tension, within the most available academies to the new poetics of wonder variety or within other societies impregnated with the cult of Tasso. During the time, some authors did not disregard the instances of classicist harmony acquired in the Neapolitan context and rethought their work, obtaining tender verses of tender musicality. Among the Marino ways of amplification, with the effects of skilful virtuosity on a curious and free exploration of the potentials of the Petrarca-Bembo code, internal lines emerge, which did not obey the lesson of Tasso and were linked to the poetics of the Marino in an open and flexible way, in a reinterpretation illuminated exactly by the individual biographical experiences, with the overcoming of “*pedissequa*” imitation and with personal innovations. In the assimilation of the stimuli and impulses of the *Parthenopean milieu*, original outcomes mature, which are distanced from epigonism, with fruitful re-elaborations of an archetype, in the diversity of aesthetic-literary values. The process of changing the literary canon thus met the relativity of taste, in times of waste and recovery, but in correlation with the stirred and rich spirit of the early seventeenth century.

Keywords: 17th century poetical convention, post Petrarchan collection of poems, T. Tasso, G.B. Marino, Southern lyric.

Monika GURGUL
Universit  Jagiellonica di Cracovia
monika.gurgul@uj.edu.pl

Canone, ideologia e identit  migrante. Nell'intervento si parler  del canone letterario nazionale in due contesti (migratori) relativi alla letteratura “italiana” in senso largo della parola: 1. Il canone “chiuso”, visto nel suo aspetto politico come difesa dei valori culturali (la produzione letteraria italoamericana negli USA del XX secolo) 2. Il canone “aperto”, costruito soprattutto dalle mode letterarie e dalle leggi del mercato (la letteratura della migrazione nell'Italia del XXI secolo).

La storia della letteratura italoamericana del 900 sembra un buon punto di riferimento nelle discussioni sul canone nel contesto ideologico e identitario. In caso di letterature migranti la scrittura diventa un importante strumento di ricostruzione dell'identità individuale e quella collettiva. Quando, però, nel paese d'arrivo i modelli culturali sono utilizzati come strumento di potere, gli spazi all'interno del canone non vengono ceduti senza battaglie culturali. Perciò, chi desidera partecipare al processo di comunicazione sociale, dovrebbe adeguarsi al canone "locale", ridimensionando il proprio rapporto con la scrittura, e accettare pressioni nel processo di ricostruzione della propria identità. Alcuni scrittori d'origine italiana cedono di fronte alla politica culturale americana (eliminando dalle trame il materiale autobiografico considerato etnico o anglicizzando i propri nomi), altri dedicano al problema le migliori pagine delle proprie opere ribellandosi contro il carattere politico del canone.

Con l'evoluzione dei modelli culturali nel XXI secolo il problema di allargamento del canone nazionale (questa volta quello italiano) ritorna, mettendo in evidenza altri condizionamenti e difficoltà di inserimento nel canone.

Parole-chiave: canone, letteratura italoamericana, letteratura migrante in italiano, ideologia, identità.

Canon, Ideology and Migrant Identity. The article deals with the literary canon in two contexts concerning Italian and American literature in the 20th century (closed canon perceived as an element of American cultural policy and ideological pressure) and migrant literature in the Italian literature in the 21th century (open canon exposed to literary trends and market laws). The two extremely different cultural situations confirm the difficulties to enter and remain part of the literary canon.

Keywords: canon, Italian and American literature, migrant literature in Italian, ideology, identity.

Eva MESÁROVÁ
Università Matej Bel di Banská Bystrica, Slovacchia
emesarova@gmail.com

La dimensione etica e umana del testo canonico: *Le due zittelle*. Il canone letterario è essenzialmente una questione connessa al progetto educativo che l'insegnamento, a ogni livello, presuppone sempre. Landolfi, che peraltro non è certo entrato nel canone dei classici, è lo scrittore che ha la dote di catturare l'attenzione del lettore con innegabile valore dei suoi testi. Il suo romanzo *Le due zittelle* (1946), prova allegorica sulla dignità delle creature e sulla loro accettazione per quello che sono, presenta un testo di riferimento imprescindibile per la letteratura italiana. Il contributo vuole soffermarsi sul romanzo sotto forma del trattato morale che risponde a grandi interrogativi. Il romanzo, in funzione della didattica della lettura, comprende la stessa metafora concepita per condannare un gesto blasfemo che è stata utilizzata dallo scrittore russo Anton Čechov per concludere, in modo sarcastico, il suo racconto *La lettura* (1884). Non si può obbligare una persona a leggere senza un'adeguata preparazione culturale, perché questa imposizione crea una totale repulsione del malcapitato verso i libri. Nel contributo intendiamo metterci nelle condizioni di farci domande nuove, proporre risposte nuove e verificare quello che pensiamo di sapere già utilizzando uno strumento più solidamente analizzabile di tutti quelli che abbiamo avuto finora.

Parole-chiave: letteratura italiana, canone, Landolfi, etica, morale

The Ethical and Human Dimension in a Canonical Text: *Le due zittelle*. The literary canon is a question connected mainly to education that has always been provided by the school system, at all levels. Landolfi, though certainly not a classical canonical writer, is a writer who

has the talent to capture the reader's attention due to the undeniable value of his texts. His novel *Le Due zittelle* (1946), an allegorical test to verify an attitude to the dignity of the creatures and their acceptance of what they are, represents the basic reference text of Italian literature. The article aims to deal with a novel in the sense of a moral debate that answers important questions. The novel, in terms of the didactic dimension of literature, contains the same metaphor for the disapproval of the blasphemous gesture used by the Russian writer Anton Chekhov at the sarcastic end of his novel *Reading* (1884). Man cannot be forced to read without sufficient cultural preparation, as otherwise a complete rejection of books can be expected. In the contribution, we want to focus on revealing new facts, to ask new questions, suggest new answers, and verify what we think has been revealed by the analysis so far.

Keywords: Italian literature, canon, Landolfi, ethics, moral

Maria Chiara MORIGHI
Università di Siena
mariachiara.mor@gmail.com

«Non esiste un'unanimità più perfetta del silenzio». Dalle lettere di Italo Svevo, la prospettiva di un escluso. Questo intervento si propone di analizzare il punto di vista di chi dal canone è stato inizialmente escluso: Italo Svevo. Scoperto soltanto negli ultimissimi anni della sua vita e presentato al pubblico da tre critici francesi, lo scrittore triestino ha profondamente sofferto la sua condizione di marginalità rispetto alla società letteraria italiana del tempo, che solo dopo estenuanti polemiche lo ha ammesso tra le sue fila. Come avrebbe potuto, d'altronde, essere accolto un romanziere nato tra «l'agonizzare del romanzo mistico-eroico di Fogazzaro» e il «suntuoso equivoco dannunziano»? Nessuna possibilità di riconoscimento nemmeno dalla lunga schiera di «puristi in ritardo, manzoniani falliti, "spiritualisti" senza gusto» (Montale, 1925): i tempi, evidentemente, non erano ancora maturi perché la sua opera potesse essere apprezzata. La corrispondenza dello scrittore costituisce un materiale prezioso e spesso trascurato ma assai utile nella ricostruzione del retroscena squisitamente privato della controversa fortuna dell'autore (nota nella sua declinazione pubblica, meno in quella strettamente confidenziale). Tale strumento scorre parallelo al "caso Svevo" e rivela come lo scrittore visse i giudizi taglienti dei critici e con quale consapevolezza affrontò la propria esclusione dal mondo delle lettere. Montale, Prezzolini, Ferrieri, M.A. Comnène tra i principali destinatari dell'amara confessione di chi ha a lungo cercato una legittimazione e il riconoscimento della propria opera, rimasta però nel silenzio, «la più efficace forma di critica italiana» (Svevo, 1966: 835).

Parole-chiave: Svevo; epistolario; esclusione; canone; critica.

«There is no unanimity more perfect than silence». The Viewpoint of the Excluded, as it Emerges from the Letters of Italo Svevo. The purpose of this speech is to analyze the viewpoint of an author who initially was excluded from the canon: Italo Svevo. Discovered late in his life and introduced to the public by three French critics, Svevo suffered deeply because of his marginality with respect to his contemporaries in the Italian literary society; only after exhausting debates he was accepted among his ranks. After all, how could a novelist born between «Fogazzaro's agonizing mystic-heroic novel» and the «sumptuous misunderstanding of d'Annunzio» be accepted? There was no chance of him being acknowledged, not even by the large group of «late purists, unsuccessful Manzoni followers, "spiritualists" with no taste» (Montale, 1925): evidently, it wasn't the right moment, and his writings could not be appreciated. The writer's correspondence provides precious material, although often neglected, that can help rebuild the private backstage of Svevo's controversial luck (thoroughly analyzed in its public sphere, but not as deeply in the strictly private sphere). This material unravels along

the “Svevo case” and reveals how the author felt about the critics’ harsh comments and about his exclusion from the literary world. Montale, Prezzolini, Ferrieri, M.A. Comnène are among the main recipients of Svevo’s bitter confessions who continuously sought for the legitimacy and recognition of his writings, which instead were surrounded by silence, «the most effective form of Italian criticism» (Svevo, 1966: 835).

Keywords: Svevo; correspondence; exclusion; Canon; critics.

Alessandro ROSSELLI
Università degli Studi di Szeged
a_rosselli_szeged@yahoo.it

Una canonizzazione mancata. La Resistenza italiana come guerra civile in due romanzi italiani degli anni '40 e '50: *Uomini e no* (1945) di Elio Vittorini e *Tiro al piccione* (1953) di Giose Rimanelli. I romanzi di Elio Vittorini e di Giose Rimanelli hanno in comune la disumanizzazione dei loro protagonisti di fronte alla situazione che si creò in Italia fra il settembre 1943 e l’aprile 1945, nota come Resistenza antifascista ma che in realtà fu una vera e propria guerra civile tra movimento partigiano e truppe della Repubblica Sociale Italiana.

Tuttavia, nella letteratura successiva - ed anche nella storia - è mancata una canonizzazione di questo periodo come guerra civile: la Resistenza italiana è stata infatti presentata con la denominazione di Secondo Risorgimento, che escludeva la dimensione della guerra civile, cioè la realtà, offerta di nuovo invece dai film tratti dai due romanzi: *Uomini e no* (1981) di Valentino Orsini e *Tiro al piccione* (1963) di Giuliano Montaldo.

Parole-chiave: guerra civile; resistenza; realtà; movimento partigiano; Repubblica Sociale Italiana

The Italian Resistance as a Civil War in two Italian Novels of the Forties and the Fifties: *Uomini e no* (1945) by Elio Vittorini and *Tiro al piccione* (1953) by Giose Rimanelli. The novels of Elio Vittorini and Giose Rimanelli have a common point: the dehumanization of the protagonists in front of the situation created in Italy in september 1943 and april 1945. The situation was known as the anti-fascist Resistance, in reality a true civil war in the partisan movement and the troops of the Italian Social Republic).

In the following Italian literature, as well as in history, it is possible to see a non canonization of this period as a civil war: the Italian resistance has been presented as the Secondo Risorgimento, which has excluded its dimension of civil war, that is the reality, offered again by the films based on these two novels: *Uomini e no* (1981) by Valentino Orsini and *Tiro al piccione* (1963) by Giuliano Montaldo

Keywords: civil war; resistance; reality; partisan movement; Italian Social Republic

Fulvio SENARDI
Università di Pécs
fulvio.senardi@virgilio.it

L’anti-canone delle Scrociatoie di Umberto Saba. Il canone implicito dell’afiorisma del Novecento italiano, del periodo primo novecentesco e fascista, viene sconvolto dalle Scrociatoie (1945) di Saba. In senso formale con una scrittura stratificata quasi a rappresentare i livelli della psiche. In senso contenutistico appoggiandosi a un’visione dell’uomo fino ad allora

totalmente ignorata, la psicanalisi freudiana. In senso funzionale perché ad uno strumento di sfogo personale impone una finalità transitiva e politica.

Parole-chiave: aforisma; Novecento; Saba; Freud; impegno

The Anti-canonical of Saba's Scorciatoie

Abstract: The implicit and rather stable premises of the Italian 20th century aphorism was remarkably transformed by Saba's *Scorciatoie* (1945). The change takes place at three different levels: in the first place through a stratified literary style; in the second place using a picture of human nature largely unknown at that time in Italian culture: Freudian psychoanalysis, and, finally, in relation to the role of literature. In other words, Saba does not believe that aphorism is above all a way of self-knowledge, but on the contrary, in his opinion, it is a kind of political writing with the purpose of teaching how to change society.

Keywords: aphorism; Twentieth Century; Saba; Freud; commitment

Alberto D'ALFONSO

Università per Stranieri di Siena

dalfonso@unistrasi.it

«Ecco i libri che tutti dovrebbero leggere». Appunti sulla lingua di Carlo Bo. Il contributo passa in rassegna alcune delle pagine più recenti del critico italiano Carlo Bo (1911-2001), concentrandosi sugli aspetti linguistici della sua scrittura. L'oggetto dello studio sono le brevi recensioni e note critiche che Bo scrive su giornali come il «Corriere della Sera» e in riviste come «Gente» (da un articolo della quale è tratto il titolo dell'intervento), e in particolare quelle che hanno come argomento autori e opere della letteratura italiana. Si tratta di brevi, lucidi profili in cui la prospettiva del critico si fonde deliberatamente con quella del lettore, e in cui la ricerca dei buoni autori e dei libri da leggere prescinde da schemi ideologici precostituiti o da elementi come il successo editoriale: nelle sue note spesso Bo suggerisce letture, riscopre autori poco frequentati o esprime i suoi giudizi su libri anche recenti. L'obiettivo è confermare o integrare, sulla base di rilievi linguistici relativi alle note in giornale e in rivista, ciò che alcuni studiosi hanno scritto sullo stile delle principali opere del critico (da *Letteratura come vita* e *Otto studi* in poi), parlando di «catena discorsiva a tratti quasi automatica» (Aldo Rossi), di «lungo, inesauribile, irrazionale discorso» (Gianfranco Contini), di «linguaggio dimesso, senza variazioni di tono e quasi senza pause» (Sergio Pautasso) o infine di «stile alto e controllato nella forma ma anche, a tratti, vibrante come un'improvvisazione» (Loretta Del Tutto).

Parole-chiave: lingua italiana, letteratura italiana, critica letteraria, canone letterario, riviste italiane.

«Ecco i libri che tutti dovrebbero leggere». Notes on the Language of Carlo Bo. The paper reviews some of the most recent pages of Italian critic Carlo Bo (1911-2001), focusing on the linguistic aspects of his writing. The subject of the study is related to the brief reviews and critical notes that Bo wrote in the newspapers such as the «Corriere della Sera» and in magazines such as «Gente», and particularly those about authors and books of Italian literature. We have studied some short, acute profiles in which the critic's perspective is deliberately blended with the one of the reader, and where the search for good authors and books to read is not based on pre-established ideological patterns or elements such as editorial success: in his notes often Bo suggests readings, rediscovers little-known authors, or expresses his opinions on recent books. The aim is to confirm or integrate, with linguistic findings related to Bo's notes, what some scholars have written about the style of the principal works of the critic (from *Letteratura come vita* and *Otto studi* onwards), speaking of «catena discorsiva a tratti quasi automatica» (Aldo Rossi), «lungo, inesauribile, irrazionale discorso» (Gianfranco Contini), «linguaggio dimesso, senza variazioni di tono e quasi senza pause» (Sergio Pautasso), and «stile alto e controllato nella forma ma anche, a tratti, vibrante come un'improvvisazione» (Loretta Del Tutto).

Keywords: Italian language, Italian literature, literary criticism, literary canon, Italian periodicals and newspapers

Quando il Maligno (tenta di) sovvert(ir)e la Legge (linguistica). L'infrazione del Codice culturale-linguistico tra afasia e ineffabilità. Esistono fondamentalmente tre modi di relazionarsi alla Legge (da qualunque punto di vista, non escludibile quello linguistico): per rifarsi alla tradizione ebraica della *Haggadah shel Pesaq* (e lo stesso è ribadito, dal punto di vista musulmano, nella *Suratu-l-fatiha*), essa viene o riconosciuta (e dunque rispettata) oppure infranta (per ignoranza o per volontà).

Non esiste Mondo senza Legge (in qualunque forma allotropa si manifesti: Norma, Ordine, Logica, Regola, Senso, Grammatica). Essa è lo strumento con cui Dio ha dato forma al Creato, che grazie a Quella ci si rende intellegibile. Gli uomini possono convivere perché regolano la loro esperienza sociale su norme condivise. La Legge è la chiave del patto sociale: ricorda Rashi che un'umanità resa "una" attraverso una *Weltanschauung* comune può permettersi addirittura di sfidare la Divinità.

E a quell'Ordine, che è Kosmos (anche etimologicamente), Logos, si oppone per natura il Diabolos, nella volontà di istaurare il suo Impero del Chaos. E lo fa ribellandosi contro il Senso, cercando di sovvertirne le Leggi, da un punto di vista etico, certamente, ma non secondariamente da quello linguistico (in una possibile carrellata di esempi letterari romanzo, dal Pluto o dal Nimrod danteschi alla 'litania demoniaca' di Umberto Eco).

Ma è in quel suo folle opporsi che Il Maligno perde la sfida: può provare a scardinare il patto sociale, può mirare a distruggere il mondo, ma la Norma non è profanabile. Proprio nell'opporsi a Essa, volente o nolente, la riconosce, la conforta. C'è un solo modo per slegarsi dalla Legge: trascendendoLa, sublimandoNe la necessità, non opponendovisi. Come il mistico, *absolutus* dal piano della profanità, tre volte *sanctus*, che, tornando alla Fonte, non Ne ha più bisogno (cammina già a fianco di Dio, come i patriarchi cui non era stata data la *Torah*, perché non ne avevano ancora bisogno).

Il Maligno si oppone alla Norma, il mistico la supera perché non gli serve (più): il diavolo è afasico, Dio è ineffabile.

Parole-chiave: infrazione (linguistica), afasia, ineffabile, Maligno, Dante

When the Evil (Tries to) Subverts the (Linguistic) Law. The Violation of the Cultural-Linguistic Code between Aphasia and Ineffability. Basically three are the ways to relate to the Law (from any point of view, without excluding the linguistic one): to recall the Jewish tradition of *Haggadah shel Pesaq* (and the same is emphasized, from the Muslim point of view, in the *Suratu-l-fatiha*), it is either recognized (and therefore respected) or broken (by ignorance or by will).

There is no World without Law (in any allotropic form through which it manifests itself: Order, Logic, Rule, Sense/Meaning, Grammar). It is the tool by which God shaped the Creation, which - thanks to that - makes itself intelligible to Humanity. Men can live together because they govern their social experience on shared rules. Law is the key to the social pact: Rashi remembers that a "united" (through a common *Weltanschauung*) humanity can even afford to defy the Divinity.

The Diabolos - by its nature, in the will to establish its Empire of Chaos - stands opposite that Order, which is Kosmos (even etymologically), Logos, rebelling against the Sense, trying to overthrow its Laws, from an ethical, certainly, but not secondarily, from a linguistic point of view (in a possible overview of Romance literary examples, from Dante's Pluto or Nimrod to the "demonic litany" of Umberto Eco).

In its demented rebellion, the Evil loses the challenge: he can try to break the social pact, he can aim at destroying the world, but the Rule is not violable. Just in opposing to it, willing or not, the Evil recognizes, comforts the Law. There is only a way to disconnect from the Law: transcending, sublimating its need, not opposing. In the same way the mystic, *absolutus* from the

level of profanity, thrice *Sanctus*, returning to the Source, does not need it any more (he walks alongside God, like the Patriarchs, who the *Torah* has not been given to, because they did not yet need it).

The Evil flights the Rule, the mystic overcomes it, because it does not need it (any more): the Devil is aphasic, God is ineffable.

Keywords: (linguistic) infraction, aphasia, ineffability, Evil, Dante Alighieri

Corina-Gabriela BĂDELITĂ
Universită "Alexandru Ioan Cuza" IAȘI
corina.g.badelita@gmail.com

La "zona grigia" della grammatica italiana. Riflessi(oni) sull'insegnamento della lingua del sì a laureandi in italiano. Il panorama linguistico italiano è tanto affascinante quanto complesso per via delle sue numerose varietà diatopiche in particolar modo, nonché diafasiche, diastratiche, diamesiche e diacroniche. Pertanto, abbiamo deciso di restringere la nostra area di interesse, concentrando l'attenzione sui fenomeni di semplificazione e ristandardizzazione che segnano l'italiano contemporaneo degli ultimi decenni, i quali, se da una parte devono rallegrarci in quanto sottolineano la vitalità della lingua italiana, dall'altra sollevano non pochi problemi per quanto riguarda l'insegnamento della stessa a discenti stranieri, per i quali la vigente tolleranza normativa può risultare alquanto confusionale, per lo meno a livello principiante.

La presente proposta è frutto dei nostri occasionali approcci tentennanti nei confronti dell'insegnamento e soprattutto della valutazione della correttezza di certi aspetti grammaticali appartenenti alla "zona grigia", ovvero alle incertezze nate dall'incongruenza tra il canone linguistico e l'uso effettivo della lingua italiana in vari ambienti e contesti.

L'incertezza regna anche in ambito teorico, laddove si parla di differenze tra norma prescrittiva, descrittiva e statica, tra norma esplicita e implicita, tra norma dei grammatici e norma degli utenti, tra italiano normativo e italiano comune, tra italiano standard e italiano neostandard oppure dell'uso medio.

Estrapoleremo qualche elemento "grigio" e ne seguiremo la trattazione in alcune grammatiche ad uso universitario e scolastico, in alcune grammatiche pratiche per stranieri, su alcuni blog dedicati alla consulenza linguistica e in alcune trasmissioni televisive.

L'intervento si propone come spunto per ulteriori riflessioni insieme ai colleghi che parteciperanno al convegno.

Parole-chiave: canone linguistico, uso, valutazione, deviazione, tolleranza

The "Gray Zone" of Italian Grammar. Reflections on the Teaching of Italian to Undergraduates in this Language. The Italian language landscape is so fascinating as it is complex due to its numerous diatopic, diafasic, diastratic, diamesic and diachronic variations. Therefore, we have decided to narrow our area of interest by focusing on the simplification and re-standardization phenomena that characterize the contemporary Italian of recent decades. On the one hand, it rejoices us because it emphasizes the vitality of the Italian language, on the other, it raises some problems as regards teaching it to foreign students, for which the current normative tolerance may be somewhat confusing, at least on a beginner level.

This proposal is the result of our occasional hesitant approaches to teaching and, above all, to evaluating the correctness of certain grammatical aspects belonging to the Italian grammar's "gray zone", that is to the uncertainties arising from the incongruence between the linguistic canon and the actual use of Italian language in various environments and contexts.

The uncertainty also exists in the theoretical context, where linguists speak of differences between prescriptive, descriptive and static norms, between explicit and implicit norms,

between linguists' norm and users' norm, between normative Italian and common Italian, between standard Italian and neostandard or medium use Italian.

We are going to extract some "gray" elements and see how they are treated in the grammars for university and school use, in the practical grammars for foreigners, on some linguistic consulting blogs and in some television broadcasts.

The intervention is intended as a starting point for further reflection together with the colleagues who will attend the conference.

Keywords: linguistic canon, use, evaluation, deviation, tolerance

Mirela BONCEA
Università dell'Ovest, Timisoara
ponceamirela@yahoo.it

Strutture paremiologiche negli sloganpubblicitari. Il presente lavoro si propone fare un'analisi delle strutture paremiologiche e il loro uso negli spot pubblicitari. Oggi nella società globalizzante consumista in cui cisivive, il proverbio vieneridimensionato nella quantità e nell'uso. Temistocle Franceschi, noto studioso della paremiologiaitaliana, affermava che - pur essendo una distanza fra proverbio e slogan pubblicitario, - "l'attuale cultura consumistica va sostituendo il proverbio con lo strumento commerciale detto slogan". Ci proponiamo di presentare quali sono le trasformazioni da proverbi inslogan pubblicitari, che abbiano anche un messaggio ben determinato da trasmettere.

Parole-chiave:proverbio, sloganpubblicitario, struttura paremiologica

Paremiological Structures in Advertising Slogans. The present paper presents an analysis of paremiological structures and their use in commercials. Nowadays, in the globalizing and consuming society we live in, the proverb is reduced in quantity and use. Temistocle Franceschi, the well-known scholar of Italian paremiology, stated that, while there is a distance between a proverb and an advertising slogan, "the current consumer culture replaces the proverb with the commercial instrument called slogan." We intend to describe the transformations from proverbs into advertising slogans, which also have a well-defined message to convey.

Keywords: proverb, advertising slogan, paremiological structure

Luca CEGLIA
Università degli Studi di Bucarest
lucaceg@gmail.com

Italiano standard – Italiano canonico: il filtro della didattica nell'apprendimento dell'Italiano LS. L'apprendimento dell'italiano come di ogni altra LS procede attraverso la progressiva estensione dell'interlingua, che pertanto viene filtrata secondo una progressione ascendente di complessità. L'analisi di alcuni casi e materiali didattici aiuterà ad evidenziare se in questa operazione interviene solo il filtro della complessità o si assiste alla selezione di una varietà sociolinguistica artificiale, docendi causa.

Parole-chiave:apprendimento, standard, insegnamento, esposizione, filtro

Standard Italian – Canonical Italian: Didactical Filter in Italian FL Acquisition. Learning Italian, as for any other FL, proceeds through the progressive extension of interlanguage, which is therefore filtered according to an ascending complexity progression. The analysis of several cases and teaching materials will help to highlight whether only complexity filtering is involved in this operation or we are attending to the selection of an artificial sociolinguistic variety, *docendi causa*.

Keywords: acquisition, standard, teaching, exposition, filter

Ionela CHIRU
Universită "Alexandru Ioan Cuza" di Iași
ionelachiru@yahoo.com

Il canone linguistico della politica postmoderna italiana. Analisi retorica e lessicale del discorso elettorale di Matteo Renzi. La politica è una fonte inesauribile di materiali da analizzare. Il discorso politico può essere approcciato da vari punti di vista. Le prospettive interdisciplinari del campo politico permettono un ampio ventaglio di analisi: pragmatiche, retoriche, psicologiche, lessicali, sociologiche ecc. Il presente lavoro si propone di analizzare il discorso politico elettorale italiano attuale da una prospettiva retorica e lessicale. A tal proposito, è stato scelto come studio di caso, un discorso dotato di forti caratteristiche elettorali di Matteo Renzi, l'ex presidente del Consiglio dei Ministri della Repubblica Italiana: la richiesta della fiducia al Senato - 24.02.2014. Sono stati analizzati gli stereotipi, le parole chiave, le figure retoriche del discorso renziano, nonché l'effetto persuasivo di esse. Ogni discorso politico è costruito utilizzando strategie mirate a convincere l'uditario. L'articolo qui presente, sottolinea l'importanza delle strategie comunicative e delle tecniche retorico-argomentative messe in atto da parte dell'oratore al fine di raggiungere il proprio scopo comunicativo: persuadere. Tramite lo studio effettuato, sono state evidenziate le strategie di potere politico, ovvero le particolarità retoriche e lessicali impiegate nel discorso politico. Il linguaggio sarà sempre un potente fattore politico per legittimare se stessi e per confermare il proprio ruolo nella società, le parole, i simboli e la retorica essendo elementi cruciali della comunicazione politica nel mondo della globalizzazione.

Parole-chiave: discorso elettorale, politica, analisi retorica, analisi lessicale, Matteo Renzi

The Linguistic Canon of Postmodern Italian Politics. Rhetorical and Lexical Analysis of Matteo Renzi's Electoral Discourse. Politics is an inexhaustible source of materials to analyse. Political discourse can be approached from various points of view. The interdisciplinary perspectives of the political field allow a broad range of analysis: pragmatic, rhetorical, psychological, lexical, sociological and so on. The present paper aims to analyse the Italian political/electoral discourse from a rhetorical and lexical perspective. In this regard, we chose as a case study a speech with strong electoral features by Matteo Renzi, former President of the Italian Council of Ministers: "la richiesta della fiducia al Senato" - 24.02.2014. We have analysed the stereotypes, the keywords, the rhetorical figures of Renzo's speech, and their persuasive effects. Every political discourse is built using strategies aimed at convincing the audience. The present work emphasizes the importance of communicative strategies and rhetorical-argumentative techniques put in place by the speaker in order to reach his or her communicative purpose: to persuade. Through this study we have tried to highlight the political power strategies, the rhetorical and the lexical particularities used by the Italy's former prime minister. Language will always be a powerful political factor to legitimize oneself and to confirm its role in society. In the same train of thought, words, symbols and rhetoric are the most important elements of political communication in this world of globalization.

Keywords: electoral discourse, rhetorical analysis, lexical analysis, Italian politics, Matteo Renzi

Anamaria GEBĂILĂ
Universită di Bucarest
anamaria.gebaila@lls.unibuc.ro

I ripensamenti nel discorso politico tra vincoli normativi e strategie pragmatiche.
Quest'analisi propone lo studio del ruolo pragmatico dei ripensamenti nel discorso politico, nella varietà diamesica del parlato rappresentata dai dibattiti elettorali per la presidenza della Repubblica o per le elezioni politiche e nelle interviste televisive dei candidati in Francia, Italia e Romania, nel periodo 2010-2017.

Spesso strategia comunicativa che prevede l'adeguamento alla norma grammaticale, il ripensamento può intervenire anche nelle strategie pragmatiche della cortesia, della falsa cortesia, dell'ironia, della costruzione della propria immagine o dell'immagine dell'avversario (Gruber:1993), oppure come mezzo di attenuazione di un contenuto informazionale.

L'analisi, di stampo qualitativo, propone di individuare i ruoli dei ripensamenti nei discorsi e di interpretarli nella prospettiva della teoria della rilevanza di Sperber e Wilson (1986) in quanto altamente importanti per lo scopo comunicativo; essi si presentano come brani parentetici intenzionali adoperati con lo scopo di alterare un contenuto comunicativo precedentemente espresso attraverso una riformulazione.

Lo statuto di adeguamento ad un canone è palese nelle correzioni grammaticali; tuttavia, si percepisce l'intento di raggiungere un modello di efficacia comunicativa anche nelle attenuazioni di generalizzazioni – come nell'esempio tratto da un'intervista di François Fillon del 2012:

Le chômage baisse tous les mois, **presque** tous les mois depuis deux ans (01/04/2012),
dove *presque* agisce come attenuatore del contenuto proposizionale (secondo la classificazione di Prince *et al.* (1982) e di Fraser (2010)) sulla generalizzazione precedente, essendo così un vettore della vaghezza referenziale (Voghera:2012).

Oltre a rappresentare correzioni di stampo formale, contenutistico oppure espressivo, i ripensamenti contribuiscono alla costruzione dell'immagine del locutore, quindi un'analisi contrastiva metterà in risalto, al di là delle scelte comunicative specifiche a ciascuno dei locutori, anche certi fenomeni presenti in tutti i corpora analizzati, parti di determinate strategie pragmatiche.

Parole-chiave:discorso politico, comunicazione canonica, ripensamenti, attenuazione, cortesia

The Afterthoughts in Political Discourse between Normative Constraints and Pragmatic Strategies. This contribution aims to study the pragmatic role of the afterthoughts in political discourse, in its oral variety represented by the electoral debates for the election of the president of the Republic or for political elections and by television interviews of the candidates in France, Italy and Romania between 2007 and 2017.

Often used as a communicative strategy that sets the conformation to the grammatical norm, the afterthought may also appear in the pragmatic strategies of politeness, false politeness, irony, the construction of the candidate's own image or the construction of the opponent's image (Gruber:1993), or even as a device for the attenuation for the informational content.

The qualitative analysis aims to identify the roles of the afterthoughts in discourse and to interpret them using the relevance theory of Sperber and Wilson (1986), considering the afterthoughts highly important for communication; they are parenthetical and intentional fragments used with the purpose of alteration by reformulation of an already expressed content.

The conformation to a norm is obvious in the grammatical corrections, but an intention of reaching towards a model of efficacy in communication is to be noticed also in the attenuations and generalisations – like in the example from one of François Fillon's interviews in 2012:

Le chômage baisse tous les mois, **presque** tous les mois depuis deux ans (01/04/2012),

where *presque* is an attenuator of the propositional content – using the classification in Prince *et al.*(1982) and Fraser (2010) – for the generalisation expressed before, thus being a vector of referential fuzziness (Voghera:2012).

The afterthoughts represent formal, content or expressive corrections, but also contribute to the construction of a speaker's image; therefore, a contrastive analysis will bring light on how, beyond communicative choices specific for each speaker, we may also encounter manifestations, part of certain pragmatic strategies, present in all three corpora.

Keywords: political discourse, canonical communication, afterthoughts, fuzziness, politeness

George Dan ISTRATE

Università di Belle Arti e Design di Cluj-Napoca

distrate@hotmail.com

I termini della scultura. Proposta per un glossario italiano – romeno. Il vocabolario degli artisti plastici, nel nostro caso degli scultori, come tutto il lessico degli altri linguaggi settoriali, contiene, accanto alle parole prese dal linguaggio quotidiano, termini specializzati che sono in gran parte univoci, precisi, e servono a realizzare una comunicazione non ambigua e diretta. Proprio per questo il significato di alcuni termini del campo della scultura può essere oscuro per i non adetti a questo campo, invece per quelli iniziati è molto chiaro. Se i membri della stessa associazione professionale comunicano perfettamente perché usano lo stesso sottocodice, gli altri, invece, hanno bisogno di spiegazioni, anche quando il termine viene usato dai parlanti che hanno la stessa lingua madre. Per esempio non tutti gli italiani conoscono il significato dei termini *lizza, bocciarda, sgorbia, unghietto*. Tanto più quando si tratta di una persona di un'altra lingua nativa. Dunque, consideriamo utile a realizzare un breve glossario italiano – romeno che contenga termini appartenenti al campo della scultura per aiutare coloro che vogliono specializzarsi in questo settore.

Parole-chiave: vocabolario, artisti plastici, linguaggi settoriali;

Sculpting Terms. Proposal for an Italian-Romanian Glossary. The vocabulary of plastic artists, in our case the vocabulary of sculptors, as well as the lexicon of all the other specialized languages, contains, along with words taken from the ordinary language, specialised terms which are, in most of the cases, univocal, precise, and which are needed in order to achieve an act of communication which is unambiguous and direct. This is the reason why the meaning of some terms pertaining to the field of sculpting can be obscure to the ones who are not familiar with this field, while it is very clear to the experts. If the members of the same professional association communicate perfectly with each other due to the fact that they use the same subcode, the others, on the other hand, need explanations even when the term is being used by the speakers who have the same mother tongue. For example, not every Italian knows the meaning of the terms *lizza, bocciarda, sgorbia, unghietto*. All the more so when we are dealing with a native speaker of a foreign language. Consequently, we consider that a brief Italian-Romanian glossary would turn useful, a glossary containing terms pertaining to the field of sculpting in order to help the ones who intend to specialize themselves in this particular field.

Keywords: vocabulary, plastic artists, sectorial languages

Silvia MADINCEA PAŞCU
Università Tibiscus di Timisoara
silvia_madincea76@yahoo.com

Declino del congiuntivo o coesistenza con l'indicativo nell'italiano neostandard? La crisi, "la sparizione", la decadenzao "la morte" del congiuntivo è stata discussa a lungo da vari linguisti quali Mioni (1983: 495-503), Berruto (1987: 71), Sabatini (1990: 225), Voghera (2002: 293), Serianni (2006: 555), Sgroi (2013: 13).Il presente intervento propone di analizzare la tendenza di sostituire il congiuntivo con l'indicativo, con la frase infinitiva e il condizionale nell'italiano parlato contemporaneo, sulla base di un corpus tratto da vari show televisivi per un pubblico medio-elevato. Dopo una breve descrizione delle caratteristiche normative del congiuntivo, presentiamo un'attenta analisi dei casi in cui il congiuntivo viene sostituito nell'italiano neostandard.

Parole-chiave: congiuntivo, indicativo, caratteristiche, neostandard

Decline of Subjunctive or Coexistence with the Indicative in the Neostandard Italian?
The crisis, "disappearance", decline or "death" of the subjunctive has been discussed for a long time by various linguists such as Mioni (1983: 495-503), Berruto (1987: 71), Sabatini (1990: 225), Voghera 2002: 293), Serianni (2006: 555), Sgroi (2013: 13). This paper intends to analyse the tendency to replace the subjunctive with the indicative, with the infinitive phrase and conditional in the contemporary spoken Italian, based on a corpus drawn from various television shows for a medium-high audience. After a brief description of the regulatory characteristics of the subjunctive, we present a careful analysis of the cases in which the subjunctive is replaced in the neostandard Italian.

Keywords: subjunctive, indicative, characteristics, neostandard

Carmela PANARELLO
Ministero pubblica Istruzione, Liceo Gramsci Firenze
pamelching@inwind.it

Tra scelte politiche e uso quotidiano: Imposizione o accettazione dell' Italiano dopo l' Unità ? Per secoli l'uso dell'Italiano nella produzione letteraria ha contribuito a tenere insieme in un'identità condivisa un popolo che non aveva un esercito, una legislazione e un'economia comuni. Infatti, pur essendo sottoposti a dominazioni diverse, gli Italiani sempre avevano potuto conservare la loro cultura e le loro tradizioni grazie alla lingua. Con la nascita dello stato unitario, nel 1861, sembrò naturale guardare all'Italiano come elemento aggregatore che potesse accompagnare la formazione e la condivisione di una coscienza nazionale e fu preso come riferimento il fiorentino parlato dalle persone colte, già usato da Alessandro Manzoni nella stesura definitiva dei Promessi Sposi. Ma l'elemento che nel passato era stato un motivo di condivisione diventa ora un elemento di divisione: al modello della lingua fiorentina vengono contrapposti i dialetti parlati nelle diverse regioni e le dotte discordanze su lingua parlata e lingua letteraria ; è contrastato il tentativo di introdurre negli apparati statali la terminologia del Regno di Sardegna, influenzata dal dialetto franco-piemontese , ma soprattutto si devono registrare ricorrenti difficoltà per la maggior parte della popolazione, abituata ai dialetti, a esprimersi in Italiano, e le problematicità di un sistema scolastico che per decenni continua a essere caratterizzato dalla mancanza di risultati uniformi nell'apprendimento linguistico.

Parole chiave: Italiano, Fiorentino, dialetti, scuola, Unità d'Italia.

Following the Birth of the Italian Kingdom: Imposing or Accepting the Italian Language? From the Middle Ages, the use of Italian language in literary production has contributed in holding together into a shared identity a people that still didn't have a common army, law, and economy. Indeed, while being subjected to different dominations, the Italians had always been able to preserve their culture and traditions through language. In 1861, with the birth of the Unified Italian State, it seemed natural to use the language to support the formation of a national consciousness. So, the Florentine language that was spoken by educated people, already used by Alessandro Manzoni in the final form of the *Promessi Sposi*, was taken as a model to encode the newborn of common language. As a result, the element that in the past had been an incentive to cohesion, has now become an element of separation: the model of the Florentine language is opposed to the dialects spoken in various regions and to the educated people discourses on spoken language and literary language; the attempt to introduce in the state apparatus the typical terminology of the Reign of Sardinia, influenced by the Franco-Piemontese dialect, is contrasted; but above all, the biggest obstacle to the wide diffusion of the new language was the difficulty, for most of the population still accustomed to dialects, to express themselves in Italian; furthermore for decades the school system couldn't achieve, in the various regions, uniform results in the learning of the new language.

Keywords: Italian language, Florentine, dialects, school, Unity of Italy

Paolo RONDINELLI
Accademia della Crusca
paolorondinelli@libero.it

Il grido normativo dello slogan. Il titolo dell'intervento trae spunto dall'etimologia del termine *slogan* e si propone di ipotizzarne e indagarne il valore divenuto normativo all'interno del canone linguistico contemporaneo. Lo scopo è quello di approfondire un particolare aspetto del dibattito sulla lingua italiana che, negli anni Sessanta del XX secolo, si fece serrato e diede vita alla cosiddetta "nuova questione della lingua", per citare il titolo del volume curato da Oronzo Parlangéli (Brescia, Paideia, 1971). Da allora sono passati più di cinquant'anni e oggi si avverte l'esigenza di riprendere le fila di quel dibattito, che si spense con la stessa rapidità con cui si era acceso, poiché forse in quel futuro si trovano elementi corrispondenti al nostro presente.

Parole-chiave: slogan, norma, italiano, tecnologia, canone.

The Normative Cry of the Slogan. The title of this paper draws origins from the etymology of the word "slogan" and aims to investigate its regulatory value in the contemporary linguistic canon. The purpose is to analyze one of the most important aspects of the debate on the Italian language which ignited from the Sixties of XXth century and gave place to a new language issue (see *La nuova questione della lingua*, ed. Oronzo Parlangéli, Brescia, Paideia, 1971). Since then, fifty years have passed and now we feel the need to resume the row of that debate, as maybe, in the future, we can find elements that speak about our present.

Keywords: slogan, rule, Italian, technology, canon.

Benedetto Giuseppe RUSSO
Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc
benedetto.russo@tiscali.it

Modello manzoniano, varianti letterarie e canone “risorgimentale” in alcuni libri di lettura per le elementari (1882-1913). L'intervento si concentra su un corpus di libri di lettura per la scuola elementare composti da scrittrici per l'infanzia tra fine Ottocento e primo Novecento: in un campione di pagine si intende rilevare il livello di accoglimento, dunque il grado di influenza modellizzante, delle innovazioni fonomorfologiche e dei fenomeni di sintassi marcate presenti nei *Promessi Sposi* manzoniani, presto divenuti paradigma di prosa moderna anche nell'ambito della testualità didattica. Dopo l'unificazione politica (1861), i testi per la scuola svolsero, con altri canali, un ruolo fondamentale nella popolarizzazione della lingua unitaria tra i bambini delle scuole popolari e le loro famiglie, prevalentemente dialettofone: comprendere se e in quale misura le soluzioni manzoniane incisero sulle opzioni formali e di stile rintracciabili in alcuni di essi può esser utile ad avanzare ipotesi sui modelli di italiano proposti alle nuove generazioni postunitarie, dunque sull'eventuale determinarsi di nuovi indirizzi normativi. Uno sguardo d'insieme, inoltre, sugli autori e sulla lingua dei brani in prosa e in versi prevalentemente ottocenteschi antologizzati nei libri di lettura prescelti permetterà qualche considerazione sul costituirsi di un canone scolastico-identitario-risorgimentale, in parte differente da quello letterario osservato nelle scuole di grado superiore, e caratterizzato da scelte lessicali, varianti formali e costrutti oscillanti tra tendenze moderne e persistenze auliche e arcaizzanti. In conclusione si tenterà di rilevare la coesistenza di soluzioni diafasicamente coerenti e contraddizioni stilistiche in testi pensati per educare sia a un uso colloquiale dell'idioma nazionale sia all'apprezzamento di scelte linguistiche esteticamente più ricercate.

Parole-chiave: libri di lettura, modello linguistico manzoniano, canone scolastico, Risorgimento, nuovo standard linguistico

Manzoni's Language Model, Literary Variants and Risorgimento's Canon in Some Reading Books for the Primary School (1882-1913). The paper concerns some reading books for the primary school written by female Italian writers between 1882 and 1913. The aim is to observe, in a selected sample, the level of reception of the phonological, graphemic and morphological innovations and of the phenomena of marked syntax registered in *I promessi sposi* by A. Manzoni, which soon became a model of modern prose also for didactic texts. After the political unification (1861), schoolbooks, together with other channels, had a fundamental role for the spread of the national language among children of the public schools and their families, mainly speaking dialects: to understand whether and to what extent Manzoni's choices affected formal and stylistic options found in some of them could be useful to make hypotheses about the models of Italian proposed to the new generations after 1861, therefore about the possible creation of new language standards. A look on the authors and the language of prose and verse passages, chiefly belonging to the 19th century, anthologized in the chosen reading books will allow considerations about the formation of a scholastic canon based on Risorgimento's culture and on the building of a national identity. It was different from that followed in the higher schools, and characterized by vocabulary, variants and constructs varying between modern tendencies and high-sounding and archaic elements. The final attempt is to notice the coexistence of consistent registers and stylistic contradictions in texts aimed at educating both a colloquial use of Italian and the appreciation of refined language choices.

Key-words: readers, Manzoni's language model, scholastic canon, Risorgimento, new language standard

Oana SĂLIŞTEANU
Università di Bucarest
salioana@gmail.com

Appunti sui percorsi traduttivi per la versione rumena di tre *Laude* di Iacopone da Todi. Prossimamente le più belle *Laude* di Iacopone da Todi conosceranno per la prima volta in Romania una traduzione in metro e rima. A connettere la figura del poeta mistico della fine del Duecento al tema generale del convegno, si potrebbe parlare di una perpetua tensione fra canone teologico e anti-canone espressivo nel Laudario del grande Tudertino. Il presente intervento si propone di svelare alcuni degli ostacoli che il traduttore deve affrontare nell'approfondimento di un tipo di testo assolutamente insondabile anche da parte degli esperti di filologia antica in assenza di un buon apparato critico e di un generoso glossario, partendo dalle difficoltà lessicali (sovraffondanza di forme grafiche parallele, trattamenti fonetici umbro-meridionali, prestiti provenzali, coniazioni dell'autore, storpiature paretimologiche ecc.), semantiche (uso frequente di latinismi, dialettismi, arcaismi) e prosodiche (l'obbligo di rispettare il limitatissimo settenario o ottonario e la rima), fino a quelle legate alle *realia* storiche e culturali dell'epoca. Verranno inoltre commentate le strategie traduttive adoperate nella versione romena di tre capolavori iacoponici: *Donna de Paradiso*, *O, regina cortese* e *O, Signor per cortesia*.

Parole-chiave: Iacopone da Todi, versioni rumene, *Donna de Paradiso*, *O, regina cortese*, *O, Signor per cortesia*.

Translating Strategies in the Romanian Version of Three *Laude* by Iacopone da Todi. The first Romanian rhymed version of the most beautiful *Laude* by Iacopone da Todi is about to be published by Humanitas Publishing House. The idea that could mainly connect the XIIIth century mystical poet to the general topic of this year's Conference is the perpetual tension between theological canon and expressive anti-canonical in Iacopone's *Laudarium*. The essay is aimed to reveal some of the difficulties a translator has to deal with when interpreting Iacopone's text which nowadays is absolutely incomprehensible even to Italian specialists in philology without a good critical edition and a good glossary. There are first lexical difficulties (coexistence of graphic forms in free variation, Umbrian and southern Italian dialects typical phonetic forms, words borrowed from Provence and France, brand new lexical innovations, lexical deformation by para-etymology etc.), then semantic difficulties (large use of Latin, dialectal and archaic forms), then prosodic structures to be maintained (impelling use of rhyme and limited seven or eight units verse) and then historical and cultural XIIIth century *realia* to be deeply understood. Punctual translating options will be provided by the Romanian version of three masterpieces written by the poet of Todi: *Donna de Paradiso*, *O, regina cortese* and *O, Signor per cortesia*.

Keywords: Iacopone da Todi, Romanian translations, *Donna de Paradiso*, *O, regina cortese*, *O, Signor per cortesia*.

LITTÉRATURES FRANÇAISE ET FRANCOPHONES

Cristiana BULGARU
Université Technique de Cluj-Napoca
cristiana.Bulgari@lang.utcluj.ro

La recette du roman d'aventures réinterprétée dans un récit de songe de Marguerite Yourcenar, « La route au crépuscule ». Rêveuse de calibre, transcriptrice et théoricienne d'une catégorie onirique originale appelée "rêve lyrique ou halluciné", Marguerite Yourcenar est à la fois une écrivaine intéressée par le rêve. Ses écrits des années '30, notamment le recueil de transcriptions oniriques personnelles intitulé *Les Songes et les Sorts* et paru en 1938, assignent au rêve un rôle complexe, perpétué d'ailleurs dans ses périodes ultérieures de création : simple motif littéraire, comme la mort, la maladie ou l'amour, outil discret d'investigation de l'intériorité, au même titre que le mythe ou la légende, référence esthétique hautement valorisée, en concurrence avec la référence artistique ou la référence géographique, formule particulière d'écriture où le poème en prose glisse vers l'aventure, l'investigation policière ou l'observation historique. Nous nous proposons de reconstituer tout d'abord la théorie onirique yourcenarienne, centrée sur la catégorie du « rêve lyrique ou halluciné », telle qu'elle a été dressée dans préface du recueil *Les Songes et les Sorts*: la tentative de définition de cette catégorie de l'onirisme nocturne, les suggestions de la rêveuse concernant la méthode de transcription et les pistes de lecture qu'elle « autorise » (le rêve comme « compte rendu d'aventures nocturnes authentifiées » et le rêve comme « mémoires de [s]a vie rêvée »). Nous avons choisi un songe centré sur l'aventure pour illustrer les propos théoriques yourcenariens, mais surtout pour analyser les influences de quelques genres canoniques sur l'écriture du rêve : le roman d'aventures, avec son dynamisme, sa densité événementielle et ses décors, le roman policier avec son atmosphère terrifiante et le jeu à l'énigme. Un songe comme « La route au crépuscule » montre, à notre avis, que le récit de rêve est plutôt une fiction bien tenue en main qu'une expression de l'intériorité, en dépit de l'authenticité clamée par la rêveuse-transcriptrice.

Mots-clés : théorie onirique, transcription onirique, poème en prose, rêve lyrique ou halluciné.

The Recipe of the Adventure Novel Reinterpreted in an Oneiric Transcription by Marguerite Yourcenar "La route au crépuscule". Important dreamer, transcriptor and theoretician of an original category in the field of nocturnal oneiric, the so-called "rêve lyrique ou halluciné", Marguerite Yourcenar is at the same time a writer interested in dream. Her writings from the '30s, especially her collection of oneiric transcriptions of 1938 *Les Songes et les Sorts*, confer a multiple role to the dream, perpetuated for that matter, in the following periods of her creation, in fiction and in autobiography: simple literary topic, such as love, death and illness, discrete instrument for investigating the interiority, together with the myth and legend, aesthetic reference of great value, in competition with the artistic or geographical analogy, a particular type of writing, who's mark reminds us of the poem written in prose, the adventure novel (through the density of events, dynamism, fabulous or terrifying atmosphere) or the memoirs. The present work proposes a reconstruction of the oneiric theory of Marguerite Yourcenar, focused on the category of the lyric or hallucinating dream ("rêve lyrique ou halluciné"), as formulated in the preface to the collection *Les Songes et les Sorts*: the attempt to define that nocturnal oneiric category, the suggestions of the dreamer regarding the transcribing method and the reading tracks which she authorises (the dream as an account of the authenticated nocturnal adventures "compte rendu d'aventures nocturnes authentifiées")

and the dream as memoires of her dreamed life "mémoires de [s] a vie rêvée"). In the second part of the paper we will illustrate the theoretical ideas of Marguerite Yourcenar on an adventure-based transcription entitled "La route au crépuscule" and we will analyse the influence exerted on the writing of the dream by the adventure novel, with its dynamism, density of events, and its varied decorations, as well as by the detective novel, with its terrifying atmosphere and the enigma game it is proposing. Such a transcript shows, in our opinion, that we are dealing with a fiction rather than an expression of interiority, despite the authenticity claimed by the dreamer.

Keywords: theory of dream, lyric or hallucinating dream, oneiric transcription, poem written in prose.

Marc CHEYMO^L
Chercheur indépendant, France
m.cheymol@fr.refer.org

Le canon et la « loi de seuil ». Entrer ou faire son entrée à l'Académie, au Panthéon, dans la Bibliothèque de la Pléiade, dans le Petit Larousse, c'est, pour un écrivain ou un artiste, pour une œuvre, pour un mot, une manière de passer le seuil qui donne accès au canon artistique, au canon littéraire, au canon linguistique. La notion de canon, qui semble aller de soi, mérite d'être examinée à la lumière d'une pensée du seuil, et à partir d'une série d'oppositions : est-ce un système de règles ou une liste d'œuvres ? Est-il produit ou déduit ? Doit-il être regardé dans une problématique axiologique ou ontologique ? Analyser la canonicité dans la perspective de la critique anglo-saxonne, comme contenu, ou de celle de la Romania, comme structure ? Dans ces différentes acceptations, le canon, qui inclut et qui exclut, qui se constitue à partir de frontières (esthétiques, nationales, internationales), semble obéir à une loi de seuil : il définit à la fois une limite et, dans cette limite, l'endroit et le protocole qui permettent de la franchir. Qui en décide, comment et dans quels lieux ? On se demandera donc quels sont les moyens et les auteurs de cette reconnaissance : les espaces et les instruments de canonisation et les acteurs de la canonisation, c'est-à-dire les gardiens du seuil. Visibles ou inconscients, respectés ou méprisés, suivis ou pris à contre-pied, qu'ils soient franchis délibérément ou sans s'en apercevoir, les canons, comme les seuils, se signalent par un arrêt, un saut, voire une condition, un passage et surtout une double transformation. Comme dans une initiation, celui qui a passé le seuil n'est plus le même qu'auparavant, mais l'espace où il est entré se trouve aussi modifié par sa présence. Tel le sujet d'une nouvelle de Borges, le canon est infini, insaisissable, transitoire, proliférant : il dépend des lieux, des peuples, des cercles sociaux, des cultures. Cette multiplicité culmine dans une sorte d'effacement du canon dans l'univers d'Internet et des réseaux sociaux, car c'est la loi de seuil, ici amoindrie, qui confère au canon sa spécificité, et garantit son existence même.

Mots-clés : Seuil, littérature comparée, canonicité, instruments de canonisation littéraire, acteurs de la canonisation.

The canon and the Law of Threshold. Enter or make one's entrance to the French Academy, to the Pantheon, to the *Bibliothèque* of the Pléiade, to the *Petit Larousse* dictionary, is, for a writer or an artist, for a work, for a word, the way to cross the threshold which gives access to the artistic canon, to the literary canon, to the linguistic canon. The notion of canon, which seems to be obvious, deserves to be examined in the light of a thought of the threshold, and from a series of oppositions: is it a system of rules or a list of works? Is it produced or deduced? Must it be looked as an axiological or ontological problem? Must the canonicity be analysed with the prospect of the Anglo-Saxon criticism - as content - or of that of Romania - as structure? In these various meanings of a word, the canon seems to obey the law of threshold: it defines at the same time a limit, and within this limit, the place and the protocol which makes possible to cross it.

The canon constitutes itself by generating limits: esthetical, national, international, whether one operates divisions according to historic periods, according to States or according to geopolitical units. Who decides, how and in which places? One will thus ask which are the ways and the authors of such a recognition, the spaces and instruments of canonization and the actors of the canonization, that is, the guards of the threshold. Visible or unconscious, respected or despised, followed or taken to opposite course, deliberately exceeded or without noticing it, the canons, like the thresholds, are announced by a stop, a jump, even an effort, a condition, by a passage and especially by a double transformation. As in an initiation, the one who crossed the threshold is not any more the same than previously, but the space where he entered is modified by its presence. As the subject of a short story by Borges, the canon is infinite, imperceptible, transitory, proliferating: it depends on the places, the people, the social circles, the cultures. This multiplicity culminates in a kind of obliteration of the canon in the universe of Internet and social networks, because the law of threshold, here decreased, is the one which confers to the canon its specificity, and even guarantees its existence.

Keywords: Threshold, comparative literature, canonicity, ways of literary canonization, actors of canonization.

Ioana-Rucsandra DASCĂLU
Université de Craiova
rucsicv@yahoo.com

À la recherche des canons littéraires féminins. Au long de l'histoire l'écriture féminine a dû lutter contre les préjugés sociaux : au commencement les femmes écrivains n'avaient le droit de créer que des écrits légers. Je présenterai plusieurs femmes écrivains provenant d'époques distantes : Christine de Pizan est la première femme après Sappho à avoir signé de son vrai nom. Dans Le livre de la Cité des Dames, dialogue philosophique, le style est prescriptif, car il s'agit de défendre la dignité des femmes. Marie de France est la première femme poète de la littérature française, qui a chanté l'amour de loin et qui a restructuré l'érudition ancienne classique, de même que les légendes locales dans les formes littéraires du XIIème siècle. Au XVIème siècle, Thérèse d'Avila conçoit l'âme comme un château, son livre étant un auxiliaire dédié aux moniales pour les aider à prier. J'ai aussi choisi deux auteures du XXIème siècle, qui pratiquent par leur littérature une véritable thérapie sentimentale. Nathalie Azoulai dans Titus n'aimait pas Bérénice montre comment se ressaisir après une séparation sentimentale à l'aide de Racine. Le dernier ouvrage, L'autre qu'on adorait par Catherine Cusset, est un roman-épître conçu à la deuxième personne comme requiem après la perte d'un ancien bien-aimé. La littérature féminine retrouve ainsi une riche tradition, le canon se forgeant au fur et à mesure durant les époques et comme il s'agit de la création féminine, les sentiments et les passions y sont pour beaucoup.

Mots-clés : littérature féminine, tradition, préjugés et sentiments.

In search of feminine literary canons. During history, feminine writing had to fight against social prejudices: in the beginning women writers could only create in an easy style. I'll present several women writers living in distant epochs: Christine de Pizan is the first woman after Sappho who signed with her real name. Marie de France is the first woman poet in French literature, who sang distant love and restructured ancient scholarly tradition as well as local legends in the literary forms of the XIIth century. In the XVIth century, Theresa of Avila conceived soul as a castle, her mystical book being dedicated to nuns, in order to help them with praying. I have also chosen two authors from the XXIst century, who practised sentimental therapy by their literature. In Titus n'aimait pas Bérénice Nathalie Azoulai shows how one can recover after sentimental separation thanks to Racine. The last work, Titus n'aimait pas Bérénice by Catherine Cusset is a novel-epistle conceived at the second person as a requiem

after the loss of an ancient lover. Feminine literature enjoys a rich tradition, canon creating itself during centuries and as we discuss about feminine literature, feelings and passions play a very important role.

Keywords: Feminine literature, tradition, prejudices and feelings.

Alexandra DĂRĂU-ȘTEFAN
Université *Babeș-Bolyai*, Cluj-Napoca
stefanalexandra85@yahoo.com

L'écriture leclézienne, au-delà des frontières géographiques et canoniques. Jean-Marie Gustave Clézio dépasse, dans son œuvre, non seulement les frontières géographiques, mais aussi les canons esthétiques du XXe siècle, étant catalogué par la critique comme un écrivain « scandaleusement inclassable ». Son œuvre qui s'étale sur plus d'un demi-siècle a connu de multiples influences littéraires exercées par l'existentialisme, le Nouveau roman, ou bien le postmodernisme. Si l'auteur parle fièrement de l'héritage culturel existentialiste, s'il repousse l'idée d'être encadré dans les normes du Nouveau Roman, il ne peut aucunement échapper à l'ancrage historique, étant considéré comme postmoderne par nombre de critiques littéraires parmi lesquels Jean Onimus ou Bruno Thibault. Notre but est de démontrer que, malgré tous ces encadrements de son écriture, Le Clézio garde sa liberté auctoriale, outil indispensable à la production de son œuvre littéraire : « L'essentiel au fond c'est la liberté, l'écrivain devrait être libre et donner le goût de cette liberté ». Par la suite, notre article se donne pour deuxième but de prouver que les textes de cet « étonnant voyageur » que Le Clézio incarne se subordonnent en totalité uniquement à la diversité culturelle propre au monde métissé, qui ne cesse de mettre l'Altérité en lumière.

Mots-clés : canon, frontière, métissage culturel, liberté, Altérité.

In his work, Jean-Marie Gustave Clézio goes not only beyond the geographical boundaries, but also beyond the aesthetic canons of the 20th century, being catalogued by critics as a "scandalously unclassifiable" writer. His work, spreading over more than half a century, has known many literary influences exerted by existentialism, the New Novel, or postmodernism. If the author speaks proudly of the existentialist cultural heritage, if he rejects the idea of being framed within the norms of the New Novel, he can in no way escape the historical anchorage, as he is considered to be postmodern by many literary critics, including Jean Onimus and Bruno Thibault. Our aim is to demonstrate that, despite all these frames of his writing, Le Clézio retains his aatorial freedom, an indispensable tool for the production of his literary work: "The essential thing is freedom, the writer should be free and pass the taste of this freedom." Consequently, our article has as second objective to prove that the texts of this "amazing traveller" that Le Clézio incarnates fully subordinate only to the cultural diversity specific to the mixed world, which never ceases to bring Otherness into light.

Keywords: canon, boundary, cultural mingling, liberty, Otherness.

Ileana Neli EIBEN
Université de l'Ouest Timișoara
ileana.eiben@e-uvt.ro

Écrire l'Histoire. Normes et transgression des normes chez Felicia Mihali. Les braves gens, grâce à leur prouesse, réussissent à séjournier dans le voisinage des choses qui durent à jamais. De ce fait, l'histoire enregistre leurs hauts faits d'armes en devenant un « magasin d'exemples » d'où les écrivains empruntent souvent les sujets de leurs écrits. Les romans historiques raniment, en général, les figures marquantes, les mortels ayant acquis un renom immortel. Mais un simple mortel, pris dans le cours séculier des événements, qu'est-ce qu'il peut espérer ? Pour Felicia Mihali, la routine de chaque individu est intéressante, car il est un exemplaire unique dans le cycle du monde. Dans sa vision, l'histoire serait censée recevoir dans sa mémoire des événements séculiers ordinaires que le processus historique rend significatifs. La conviction de l'écrivaine serait que ce ne sont pas uniquement les pays qui doivent être défendus, mais chaque individu aussi. Notre communication portera sur l'écriture de l'histoire dans *La reine et le soldat*, *Dina* et *La bien-aimée de Kandahar*. Pour écrire ces trois romans, Felicia Mihali s'inspire d'événements plus ou moins récents (la conquête de l'Asie par Alexandre le Grand, la chute du communisme en Roumanie et la guerre en Serbie, la guerre en Afghanistan) qui constituent la toile de fonds pour le déroulement d'une autre histoire, une histoire de vie, une relation amoureuse entre un guerrier et une femme, dans la plupart des cas du camp adverse ou d'un autre milieu social.

Mots-clés : Histoire, roman historique, histoires de vie, fictionalisation du réel, emprunts à la réalité.

Writing History. Standards and breach of standards in Felicia Mihali's novels. The good people, through their prowess, succeed in staying in the neighborhood of the things that last forever. As a result, history records their great achievements and becomes a "store of examples" from which writers often borrow the subjects of their writings. Historical novels, in general, revive the striking figures, the mortals having acquired an immortal renown. But what can a simple mortal caught in the secular course of events hope for? Felicia Mihali thought that the routine of each individual is interesting because he is a unique example in the cycle of the world. In her vision, history would be supposed to receive in its memory ordinary secular events that the historical process makes meaningful. The writer's conviction would be that it is not only the countries that must be defended, but each individual too. Our communication will focus on Filicia Mihaly's three novels: *La Reine et le soldat*, *Dina* and *La bien-aimée de Kandahar*. To write these three books the author draws inspiration from more or less recent events (the conquest of Asia by Alexander the Great, the fall of communism in Romania and the war in Serbia, the war in Afghanistan) as background for another history: a life story, a romantic relationship between a warrior and a woman in most cases of the opposing camp or other social milieu.

Keywords: History, historical novel, life stories, fictionalized reality.

Monica GAROIU
Université de Tennessee-Chattanooga, États-Unis
mgaroiu@yahoo.com

Les je(ux) de l'autobiographie chez Assia Djebar. Notre communication tente d'examiner la recherche de l'identité personnelle et collective dans *L'Amour, la fantasia* (1985) d'Assia Djebar, figure de proue de la littérature maghrébine francophone. Dans ce roman qui témoigne

indéniablement du projet autobiographique de Djebar, il y a un enchevêtrement entre Histoire, autobiographie et discours des femmes. Bien que l'écriture autobiographique fonctionne comme un fil conducteur à travers la structure complexe du récit, elle est née d'une double tension : d'une part, celle de dire « je » en tant que femme dans une société où parler de soi est un tabou ; d'autre part, celle de s'écrire en français, langue adverse, dans le contexte postcolonial. Notre but sera en particulier de questionner les enjeux et les paradoxes de l'écriture autobiographique djebarienne qui s'affirme comme une pluralité des instances autodiégétiques métissées.

Mots-clés: Assia Djebar, *L'Amour, la fantasia*, écriture autobiographique, littérature maghrébine, voix des femmes.

Plurivocal Autobiography in the Work of Assia Djebar. This paper attempts to examine the search for personal and collective identity in the novel *Fantasia, an Algerian Cavalcade* (1985) by Assia Djebar, a leading figure of the Francophone North African literature. Testifying to Djebar's autobiographical project, this narrative is crafted as an entanglement of History, autobiography and women's discourse. Although the autobiographical writing provides a common thread through the complex structure of the novel, it is born out of a dual tension: on the one hand, that of saying "I" as a woman in a society where self-revelation is a taboo; on the other hand, that of writing in French, the adversary language, in the postcolonial context. We will especially seek to explore the challenges and paradoxes of Djebar's autobiographical narrative, affirmed as a plurality of hybrid subjectivities.

Keywords: Assia Djebar, *Fantasia, an Algerian Cavalcade*, autobiographical writing, North African literature, women's voices.

Ramona MALITA
Université de l'Ouest Timișoara
malita_ramona@yahoo.fr

Depuis quand y a-t-il des « batailles canoniques »? Les merveilleuses aventures du canon esthétique. La tectonique des goûts littéraires à travers les siècles et leurs implications axiologiques font *grosso modo* l'objet du canon esthétique. Dans l'ensemble des cas où il se manifeste, le canon serait censée apparaître par le besoin de mettre de l'ordre dans *le chaos* des littératures. Discerner les valeurs présupposerait donc un processus de jugement et de tri. Le canon esthétique est un modèle normatif à grande valeur de généralité et un formateur des goûts esthétiques à travers les époques. Par ses composantes normatives, il est un repère axiologique d'une époque ; en conséquence, les auteurs et les œuvres canoniques sont des outils par l'intermédiaire desquels on forme le goût esthétique des lecteurs. Notre communication se propose quelques hypothèses de travail : 1. Le canon propose un modèle axiologique par la hiérarchie assumée, par la nomenclature autorisée, ayant pour base de tri la valeur. 2. L'échantillonnage axiologique des traductions aux côtés des œuvres originales a pour but la radiographie des modèles (à faire réfléchir). 3. La canonisation est une démarche à visée culturelle, ayant donc des répercussions visibles dans d'autres sphères de la culture, non uniquement en littérature.

Mots-clés : canon esthétique, canon littéraire, théorie axiologique, bataille canonique, auteur canonique.

Since when have there been "canonical battles"? The wonderful adventures of The aesthetic canon. The tectonics of literary "tastes" throughout the centuries and their axiological implications are roughly the subject of the aesthetic canon. In all cases where it appears, the canon would be supposed by the need to put order in the chaos of the literatures. Discerning

values would therefore presuppose a process of judgment and sorting. The aesthetic canon is a normative model with great value of generality and a trainer of the aesthetic "tastes" throughout the eras. By its normative components, it is an axiological landmark of an era; consequently, authors and canonical works are tools through which the aesthetic taste of the readers is formed. Our paper proposes a few working hypotheses: 1. The canon proposes an axiological model by the assumed hierarchy, by the authorized nomenclature, based on the sorting of the value. 2. The axiological sampling of translations alongside the original works aims at the radiography of the models. 3. Canonization is a cultural approach, with visible repercussions in other spheres of culture, not only in literature.

Keywords: aesthetic canon, literary canon, axiological theory, canonical battle, canonical author.

Ioana-Maria MARCU
Université de l'Ouest Timișoara
ioana_putan@yahoo.fr

La littérature issue de l'immigration maghrébine entre contre-canonical et canon littéraire. Dans les années 1980, des individus dont on a longtemps voulu ignorer la présence – les descendants des immigrés maghrébins – décident que le temps est venu de faire entendre leurs voix. Leurs parents, les immigrés authentiques, avaient mené une existence difficile en silence, en cachette. Les « intrangers », quant à eux, ayant connu la précarité, le racisme, les difficultés d'adaptation à l'école, la marginalisation, la stigmatisation, le statut d' « enfants d'immigrés », ne veulent plus se taire. Ils prennent la plume pour se raconter ou raconter leurs proches, leurs expériences en tant qu'individus écartelés entre deux cultures, deux espaces, deux langues et deux identités qui ont du mal à « cohabiter » ou pour inventer des histoires à caractère vraisemblable rappelant le destin de tout un groupe d'individus nés dans l'immigration de leurs parents, menant leur existence misère à la périphérie de l'espace français. Ils font donc entrer dans la littérature un espace, une langue, des personnages et des thématiques spécifiques, sans lesquels leurs écritures ne se seraient pas individualisées dans le riche paysage littéraire français. Justement, ces caractéristiques – faire parler un espace et des personnages périphériques (la banlieue / des immigrés et leurs descendants, des jeunes filles condamnées au mutisme, des chômeurs, la racaille, etc.), leur prêter une langue se réclamant de la rue, proposer des thématiques empruntées à la réalité quotidienne des cités (le racisme, la délinquance, le statut de la femme, la confrontation modernité / tradition, etc.) – ont permis aux écrivains issus de l'immigration maghrébine de créer un contre-canonical littéraire par rapport à la littérature française circulante, normée et souvent rigide.

Un des représentants les plus appréciés de cette littérature hors-normes est Rachid Djaidani. Champion de boxe anglaise de l'Ile de France, il publie en 1999 son premier roman *Boumkoeur*, un phénomène médiatique vendu à plus de 90 000 exemplaires à sa sortie. Dans notre intervention, nous nous proposons de voir comment ce récit polyphonique dont le sujet est le « quartier » peut passer facilement du statut de contre-canonical littéraire (écriture fortement oralisée, personnages infâmes, espace pourri) à celui du canon littéraire (langue d'écriture travaillée et maîtrisée, écriture en tant que « processus expérimental », espace symbolique, etc.).

Mots-clés : contre-canonical littéraire, immigration, langue, espace, périphérie.

Abstract : In the 1980s, individuals who had long been unaware of the presence - the descendants of Maghreb immigrants - decided that the time had come to make their voices heard. Their parents, the authentic immigrants, had led a difficult existence in silence, in secret. The "intrangers", as for them, having experienced precariousness, racism, difficulties in adapting to school, marginalization, stigmatization, the status of "children of immigrants", no longer want to be silent. They take the pen to recount their experiences as individuals torn

between two cultures, two spaces, two languages and two identities who have difficulty "cohabiting" or to invent stories with likely character reminding the destiny of a whole group of individuals born in the immigration of their parents, leading their misery existence to the periphery of the French space. They thus introduce into literature a specific space, language, characters and themes, without which their writings would not have been individualized in the rich French literary landscape. In fact, these characteristics – to make speak a space and peripheral characters (the suburbs / immigrants and their descendants, young girls condemned to silence, the unemployed, the rabble, etc.), to lend them a language involving the street, to propose problems borrowed from the daily reality of the cities (racism, delinquency, status of women, confrontation of modernity / tradition, etc.) - allowed writers from Maghreb immigration to create a literary counter-canonical in relation to the circulating French literature, normed and often rigid. One of the most appreciated representatives of this outrageous literature is Rachid Djaidani. Champion of English boxing of the Ile de France, he published in 1999 his first novel *Boumkoeur*, a media phenomenon sold more than 90 000 copies on its release. In our intervention, we propose to see how this polyphonic narrative, whose subject is the "neighborhood", can easily be transformed from the status of a literary counter-canonical (strongly oralised writing, infamous characters, rotten space) to that of the literary canon (worked and mastered writing, writing as an' experimental process', symbolic space, etc.).

Keywords: Literary counter-canonical, immigration, language, space, periphery.

Roxana MAXIMILEAN
Université Babeș-Bolyai Cluj-Napoca
roxi_noja@yahoo.com

Le Livre de Tobit versus Tobie des marais. Entre fidélité et réécriture. Notre travail se concentre sur la relation entre le roman *Tobie de marais* de Sylvie Germain et le texte qui a représenté sa source d'inspiration, *Le livre de Tobit*, texte deutérocanonique de l'Ancien Testament qui figure dans la Septante, mais pas dans le canon hébreu. Sylvie Germain a maintes fois témoigné son intérêt pour les écritures bibliques à travers ses œuvres qui débordent des questionnements sur la spiritualité chrétienne. Elle croit que, au moment où elle s'inspire d'un texte saint, la littérature accomplit un sacrilège au sens propre du mot, vol d'un objet sacré. Notre communication se propose d'identifier la manière de réécrire l'imaginaire biblique tout en ancrant l'histoire dans une autre époque, plus familière au lecteur contemporain. Le but de notre communication est d'analyser la fidélité au texte source ainsi que les inventions et les écarts à travers plusieurs critères. D'abord, nous nous concentrerons sur le changement du chronotope, sur le choix de l'écrivain d'adapter l'espace et le temps à son propre monde du XXe siècle. En plus, nous observerons le parallèle entre l'itinéraire géographique et l'itinéraire intérieur du personnage principal. Après, nous étudierons la sélection des personnages en distinguant les personnages gardés de l'hypo-texte de ceux inventés. Enfin, nous chercherons les symboles présents dans le livre qui renvoient au texte biblique et à la spiritualité chrétienne.

Mots-clés : canon biblique, réécriture, chronotope, caractérisation du personnage, intertextualité.

Abstract: Our work focuses on the relationship between the novel *Tobie de marais* by Sylvie Germain and the text that represented her source of inspiration, *The book of Tobit*, a deuterocanonical text of the Old Testament which appears in the Septuagint but not in the Jewish canon. Sylvie Germain has repeatedly expressed her interest in biblical scriptures through her books that contain questions about Christian spirituality. She believes that, when it is inspired by a holy text, literature accomplishes a sacrilege, in the proper sense of the word, the theft of a

sacred object. Our communication aims to identify the way to rewrite the biblical imaginary while anchoring the story in another time, more familiar to the contemporary reader. We aim to analyze the fidelity to the source text as well as the inventions and the differences through several criteria. First, we will concentrate on the changes in the chronotope, on the writer's choice to adapt space and time to his own world of the twentieth century. In addition, we will observe the parallel between the geographical itinerary and the inner itinerary of the main character. Afterwards, we will study the selection of the characters by distinguishing the characters who are guarded from the hypotext of those invented. Finally, we will look for the symbols that refer to the biblical text and the Christian spirituality.

Keywords: biblical canon, rewriting, chronotope, characterization, intertextuality.

Luciana PENTELIUC-COTOŞMAN

Université *Tibiscus* Timișoara

lucianapenteliuc@yahoo.com

Michel Tournier : un écrivain canonique ? Dans le contexte civilisationnel actuel où mondialisation et nationalismes, angoisse identitaire et multiculturalisme, individualisme et pluralisme, unité et diversité, prolifération des productions culturelles et crise des valeurs s'affrontent, sur le fond du relativisme postmoderne et des mutations (massification de la culture, uniformisation, interconnexion) qu'entraînent le développement explosif des nouvelles technologies et l'omniprésence du numérique, le débat autour du canon garde son actualité et sa pertinence. Il touche à une problématique complexe, conjuguant tradition et valeur, qualité et classicité, patrimoine et modèle, norme et conventions, autant de notions polarisées par ce concept qui, pour controversé qu'il soit, constitue l'un des grands édifices symboliques de notre culture. Le parcours et l'œuvre d'un écrivain comme Michel Tournier, que la critique et le grand public s'accordent à considérer classique, permettent de jeter quelques lumières sur les différents aspects de cette problématique et de réfléchir aux nouvelles questions et conceptions tournant autour du canon littéraire. L'interrogation sur le statut de Michel Tournier donne l'occasion de s'interroger sur le canon comme structure, sur les critères et les degrés de canonicité, sur les processus, les pratiques et les mécanismes de canonisation, sur le rapport entre l'inscription dans une tradition formelle et l'originalité, la conformité à certains critères de valeur et la liberté de création, l'unicité et l'universalité, l'adéquation aux traits valorisés d'un modèle et la transgression de la norme. Les réflexions qui en découlent s'inscrivent dans l'horizon d'une nouvelle conception, plus souple, du canon vu comme une réalité dynamique et fluctuante, perméable aux changements et adaptée à la nature plurielle des sociétés contemporaines, fondée sur un principe d'ouverture et sur un consensus que l'on négocie et redéfinit en permanence.

Mots-clés : Michel Tournier, classique, canonisation, tradition romanesque, intertextualité.

Michel Tournier: a canonical writer? In the current civilizational context, where globalization and nationalism, identity anxiety and multiculturalism, individualism and pluralism, unity and diversity, the proliferation of cultural productions and the crisis of values clash against the backdrop of postmodern relativism and profound transformations (massification of culture, uniformization, interconnection) caused by the explosive development of new technologies and the omnipresence of the digital, the debate around the canon keeps its interest and relevance. It touches on a complex problem, combining tradition and value, quality and classicity, heritage and model, norm and conventions, so many notions polarized by this concept which, for controversial though it is, constitutes one of the great symbolic edifices of our culture. The journey and work of a writer such as Michel Tournier, that criticism and the general public agree to consider classical, allow us to shed some light on the various aspects of

this problem and to reflect on the new questions and conceptions revolving around the literary canon. The question of the status of Michel Tournier gives us the opportunity to question the canon as a structure, the criteria and degrees of canonicity, the processes, practices and mechanisms of canonization, the relationship between inscription in a formal tradition and originality, conformity to certain criteria of values and freedom of creation, uniqueness and universality, adequacy with the valued features of a model and the transgression of the norm. The reflections which result from this anchor themselves / register in the horizon of a new, more flexible conception of the canon seen as a dynamic and fluctuating reality, permeable to changes and adapted to the pluralistic nature of contemporary societies, based on a principle of openness and a consensus that is negotiated and continuously redefined.

Keywords: Michel Tournier, classic, canonization, traditional novel, intertextuality.

LINGUISTIQUE FRANÇAISE

Gorana BIKIĆ-CARIĆ

Université de Zagreb, Croatie

gbcarić@ffzg.hr

Les langues romanes comme écarts et comme norme. Dans cette intervention nous voudrions explorer l'idée du canon en linguistique, à savoir le jeu, éternel, entre la norme et les écarts dans une langue. Les écarts par rapport à la norme ont donné naissance au latin vulgaire et, ensuite, aux langues romanes. Nous croyons qu'il est intéressant de s'attarder d'abord sur les changements dans la latinité qui ont creusé l'écart entre le latin classique comme norme et le latin vulgaire comme déviation, et, ensuite, sur l'émergence de différents dialectes romans parmi lesquels certains sont devenus une nouvelle norme. De même, nous voudrions comparer, à partir des spécificités des régions au sein de la Romania, les influences des facteurs historiques et socioculturels qui ont pesé sur le choix du dialecte qui allait devenir le standard dans différentes langues romanes (portugais, espagnol, français, italien, roumain). Il s'en suit que les facteurs linguistiques et les facteurs politiques ou socioculturels convergent dans l'évolution des langues romanes standard. Nous voudrions aussi souligner le fait que le latin classique, tout en étant une langue "morte" et tout en représentant la norme "abandonnée", continue à influencer les "écarts" qui sont devenus de nouvelles langues romanes standard, étant donné que certaines évolutions sont entravées par le désir de retour vers le latin classique, perçu comme canon bien au-delà de son usage comme langue vivante de Rome et de ses provinces. Nous croyons que l'étude que nous nous proposons de faire pourrait contribuer à la compréhension des facteurs qui ont constitué la Romania.

Mots-clés: langues romanes, latin classique, latin vulgaire, Romania, standard.

Romance languages as deviations and as standards. In this article we would like to explore the idea of the canon in linguistics, namely, the eternal tension between norms and deviations in a language. The deviations from the norm gave rise to the vulgar Latin and, later, to the Romance languages. We believe that it is interesting to focus first on the changes in Latinity that widened the gap between classical Latin as a norm and vulgar Latin as a deviation, and then on the emergence of different Roman dialects among which some have become a new standard. Similarly, we would like to compare, on the basis of the specificities of the regions in Romania, the influences of the historical and socio-cultural factors that determined the choice of the dialect that would become the standard in various Romance languages (Portuguese, Spanish, French, Italian, Romanian). Accordingly, linguistic factors and political or sociocultural factors converge in the evolution of the standard Romance languages. We would also like to emphasize the fact that classical Latin, while being a "dead" language and representing the "abandoned" norm, continues to influence the "discrepancies" that have become new standard Romance languages, given that certain evolutions are hampered by the desire to return to the classical Latin, perceived as a canon far beyond its use as a living language of Rome and its provinces. We believe that the study we propose to do could contribute to the understanding of the factors that constituted Romania.

Keywords: Romance languages, classical Latin, vulgar Latin, Romania, standard.

Cristina Manuela TĂNASE
Université de l'Ouest Timișoara
mctanase@yahoo.fr

La Réforme de l'Orthographe, entre norme et tolérance. Le 6 décembre 1990, le Conseil supérieur de la langue française faisait paraître dans le *Journal officiel de la République française* le texte de sa proposition de réforme de l'orthographe. Celle-ci était censée corriger certaines anomalies graphiques (*chariot, imbécillité*), actualiser les règles en tenant compte de l'évolution de la langue et simplifier l'orthographe de certains mots. Plus précisément, elle touchait au problème du trait d'union, des accents, de la francisation des emprunts et de l'accord du participe passé. Nous nous proposons, plus de vingt-cinq ans après la publication du texte de la Réforme, de relever les différents types de modifications :

- celles qu'on a considérées comme salutaires et
- celles qui ont suscité le mécontentement des spécialistes et des non spécialistes, simples amoureux de la langue – car considérées comme trop « audacieuses », ou trop limitées pour vraiment faciliter l'apprentissage du français écrit (avis partagé surtout par les instituteurs), ou tout simplement inutiles¹. Nous essayerons aussi de voir dans quelle mesure la Réforme s'applique de nos jours.

-
1. les rectifications ne venant pas toujours simplifier la graphie de certains mots, et les exceptions anciennes se trouvant parfois remplacées par de nouvelles.

Mots-clés: Réforme de l'orthographe, anomalie graphique, rectifications, accueil des modifications, application de la Réforme.

The French spelling Reform, between standard and tolerance. On December the 6th, 1990, the Supreme Council for French Language published in the *French Republic's Official Journal* the text of its proposal for a spelling reform. This reform was supposed to correct number of graphic anomalies (*chariot, imbécillité*), to update writing rules by taking into account the evolution of the language and to simplify the spelling of several words. More exactly, it concerned the use of the hyphen, the graphic accents, the linguistic adjustment of the loans and the agreement of the past participle. We intend, more than twenty years after the publication of the reforming proposal, to observe the various types of modifications:

- those who were considered to be useful and
  - those who aroused the dissatisfaction of both the specialists and the simple language lovers – because considered to be too “audacious”, or too much limited in order to really ease the learning of French writing (opinion shared especially by the primary school teachers), or simply useless¹. We would also try to see to what extent the spelling reform applies nowadays.
-

1. The rectifications do not always simplify the written form of certain words, while the former exceptions are sometimes replaced by new ones.

Keywords: spelling reform, graphic anomaly, rectifications, public echoes of the spelling reform proposal, implementation of the spelling reform.

Eugenia Mira TĂNASE
Université de l'Ouest Timișoara
mctanase@yahoo.fr

Doit-on aigayer ou rincer ses robes ? - Quand l'usage l'emporte sur la norme. La norme linguistique, établie sur des critères historiques, logiques et étymologiques est parfois transgressée par l'usage répondant au besoin d'expressivité, à la loi du moindre effort ou au mécanisme de l'analogie. Cet usage suffisamment répandu de certains mots, de certaines formes

et constructions, de certains emplois se trouvant à la limite du système, fait l'objet des grammaires correctives qui, en France, ont connu leur époque de gloire au XIXe siècle. Les *correcteurs*, les *redresseurs*, ou les *dictionnaires des locutions vicieuses* contiennent des listes de barbarismes, de solécismes relevés déjà, en partie, par les grammairiens des siècles précédents, mais aussi des innovations grammaticales et de nouveaux sens lexicaux rejetés par les étymologistes de l'époque.

En plus de recenser les « mauvais usages », les auteurs de ces guides expliquent parfois la source des fautes, commentent les emplois qu'ils considèrent comme abusifs et, enfin, proposent toujours des formes et des constructions jugées correctes. Une partie de ces corrections portent leurs fruits et remettent l'usage dans le (bon) chemin indiqué par les grammairiens. D'autres emplois, en revanche, se montrent plus influents que les recommandations raisonnées et finissent par s'imposer. Aussi les retrouve-t-on enregistrés dans les dictionnaires du XXe et du XXIe siècles, ce qui témoigne de leur survie. Qui plus est, quelques-uns de ces emplois ont fini par être acceptés (n'étant plus marqués comme des « emplois critiqués ») et ont même réussi à évincer de la langue la forme autrefois recommandée. Notre recherche s'enquerra de ces « mauvais usages » ayant triomphé de leurs critiques.

Mots-clés : norme, usage, emploi critiqué, locutions vicieuses, correcteur.

Shall one aigayer or rincer ses robes ? - When usage overcomes grammatical rules. Linguistic rules established on historic, logical and etymological criteria are sometimes broken by the usage, which is guided by the need for expressiveness, the law of the least effort or by analogy. The use of certain words, grammatical forms and constructions that deviate from the linguistic system makes the object of corrective grammars which flourished in France, during the XIXth century. The *language and expression guides* and the *dictionaries of misused expressions* contain lists of barbarisms, solecisms already pointed out by the grammarians of the previous centuries, as well as grammatical innovations and new lexical meanings rejected by the etymologists of the time. Besides listing linguistic “bad usages”, the authors of these guides explain the source of the faults, comment on the words and the expressions condemned by the rules and, eventually, propose forms and constructions considered to be correct. Some of these corrections are taken into account by the users and their expression is improved. Some other condemned usages show themselves more influential than the reasoned recommendations: they are generally adopted and manage to change the system. So they appear in the dictionaries of the XXth and XXIth centuries, what testifies of their survival. Some of these (mis)usages are no more registered as “criticized”. They have even managed to evict from the language the constructions formerly recommended. Our research is going to deal with these “misusages” having triumphed over their criticisms.

Keywords: grammatical rule, linguistic usage, condemned usage, abusive expressions, expression guide.

Mariana PITAR
Université de l'Ouest Timișoara
mariana.pitar@e-uvt.ro

Terminologie et aménagement linguistique. Si la terminologie se définit, d'une manière simple, comme l'étude des langages spécialisés, un parallèle entre lexicologie et terminologie révèle plusieurs distinctions, parmi lesquelles la préoccupation de la terminologie pour la normalisation. L'essor des sciences, le nombre croissant de notions qui ont besoin de dénominations dans les différentes langues, constituent la cause des préoccupations des terminologues pour ce type d'activité et l'existence de différents organismes - nationaux ou internationaux- qui s'occupent de cette activité. Dans notre communication nous allons

présenter l'activité d'aménagement linguistique et de normalisation en étroite liaison avec la néologie et les néonymes. Nous allons voir quelles sont les étapes de l'aménagement linguistique et les cas qui nécessitent l'intervention des organismes de standardisation. Il y a plusieurs organismes de standardisation au niveau national et international, parmi lesquels le plus connu reste ISO qui s'occupe de la standardisation des normes et des produits. Nous allons analyser les principes de normalisation des termes de cet organisme, mais aussi l'activité d'autres organismes responsables de la normalisation et de la diffusion des termes nouveaux, surtout en Roumanie et en France.

Mots-clés : terminologie, normalisation, aménagement linguistique, organisme de standardisation, néonyme.

Planning and management of terminology. If we accept the simplistic definition of terminology as a discipline whose object of study is specialized language, drawing a parallel between lexicology and terminology has resulted in a number of distinctions, among which the role of terminology to provide standardized norms. The progress of science and the increasing number of notions which require terminological coverage in different languages underlie the reason why terminology deals with this kind of endeavour and also account for the existence of various national and international organizations whose object of study is standardization. In my presentation I discuss issues of development and implementation of a comprehensive policy or strategy concerning the planning and management of terminology connected to neonymy and neonyms. I overview the stages of linguistic organization as well as the cases which require the intervention of standardizing organizations, among which the most renowned being ISO. I will analyze the standardization principles of this organization as well as the activity of other organizations responsible for terminology policies and for the dissemination of the new terms, by focusing on Romania and France.

Keywords: terminology, standardization, terminology harmonization, terminology management, organizations for standardization, neonymy.

Estelle VARIOT
Aix Marseille Université, CAER
estelle_variot@hotmail.com

Norme et usage, deux clefs de voûte dans l'évolution des langues et des cultures. L'évolution de nos langues romanes, issues de la fragmentation du latin sur des territoires de substrats différents, s'est faite pas à pas tout au long des siècles depuis leur naissance et a suscité de tout temps des questionnements ainsi que des débats. Nous nous proposons, dans cette intervention, de revenir sur des moments-clefs de cette évolution, en particulier pour les domaines français et roumain, afin d'exemplifier le rôle de la norme ainsi que certaines des motivations internes et externes qui ont pu influer sur son cours. L'objectif sera de mettre en évidence l'existence de critères convergents servant à édicter la norme ou le canon et d'autres qui permettent de spécifier dans quel cadre exact on se situe (linguistique, culturel ou culturel), avant de s'attarder sur la langue et sur la philologie.

Mots-clés : Académie, usage, norme, globalisation, langage spécialisé.

The evolution of our romanic languages, stemmed from latin fragmentation on different territories and substrata, has intervened step by step throughout the ages since their birth and has given rise to questions as well as debates. Our purpose is, in this paper, to go back over those important moments in this evolution, especially for the French and Romanian domains, in order to exemplify the paper that standard plays as well as some of internal or external motivations that may have had an impact on its progression. We aim to underscore the

existence of convergent criteria which are used to make standards, to classify and of other criteria that permit to state the surrounding framework (linguistic, cultural or literary), before we linger over language and philology.

Keywords: philology, Academy, use, standard, globalization, specialized language.

ESPAÑOL

Roxana Maria CREȚU
Universidad de Oeste de Timișoara
roxana.cretu93@e-uvt.ro

Entre la norma y el uso: errores frecuentes en español en los alumnos rumano. El presente artículo expone los errores frecuentes que los estudiantes rumanos cometan a la hora de aprender el español. Cuando se aprende una lengua es normal que al principio se cometan errores, sobre todo si es una lengua parecida, como son las lenguas romances. Un hablante de lengua rumana, francesa o italiana intentará asociar las palabras que se parecen a nivel formal con otras de su idioma, sin saber que no tienen el mismo significado. Por esto, en este estudio queremos evidenciar los errores frecuentes que los estudiantes rumanos cometan cuando empiezan a estudiar el español. Entre esos errores destacamos: el mal uso de la "h", la mayoría no la escribe puesto que es muda y la confunde con la "j" gráficamente; la confusión entre los verbos *ser* y *estar* y los falsos amigos como por ejemplo rom. "rană" (herida) y esp. "rana" (sapo).

Palabras clave: español; rumano; errores frecuentes; falsos amigos; ortografía; gramática

Between norm and use: the most common mistakes in Spanish made by Romanian students. This study present the most common mistakes made by Romanian students when they start learning Spanish. At the beginning, when we start to learn a language, it is normal to make mistakes, especially if the languages are similar, like the Romance languages. Romanian, French or Italian speakers will try to associate the Spanish words which are similar in form with others in their native language, without knowing that the meaning is not the same. For this reason, in this study we want to present the most common mistakes made by Romanian students when they start learning Spanish. Mistakes such as: the incorrect use of "h", most students do not write it, because the letter "h" is mute and they confuse "h" with "j" graphically; the confusion between the verbs *ser* and *estar* and the fals friends like rom. "rană"(wound) and sp. "rana" (frog).

Keywords: Spanish; Romanian; common mistakes; false friends; orthography; grammar

Mihai ENĂCHESCU
Universidad de Bucarest
mihail.enachescu@lls.unibuc.ro

Las relaciones de parentesco en las lenguas románicas – un enfoque diacrónico y comparado. Este trabajo se propone estudiar desde un punto de vista diacrónico y comparado la evolución del campo léxico de las relaciones de parentesco del latín hasta las cinco más importantes lenguas romances: español, portugués, francés, italiano y rumano. Aunque el tema ha sido analizado en sincronía para algunas lenguas románicas, hasta ahora no ha habido una visión diacrónica y comparada. Nos proponemos tanto un enfoque onomasiológico (¿Qué ha ocurrido con los significantes *pater*, *mater*, *filius*, *maritus*, *uxor*, etc., si es que han sobrevivido? ¿Ha habido continuidad léxica?) como semasiológico (¿Qué formas ocupan hoy en día los lugares de la estructura inicial? ¿Han quedado espacios vacíos? ¿El campo ha atraído otros

términos que inicialmente no formaban parte de la estructura? ¿Cuáles son los principales cambios léxicos?). Será interesante además analizar las estructuras divergentes en las lenguas románicas contemporáneas desde el punto de vista del contenido.

Palabras clave: relaciones de parentesco; continuidad léxica; cambio léxico; lenguas románicas; enfoque diacrónico y comparado

Kinship relations in Romance languages: a diachronical and compared approach. This paper aims to study from a diachronic and compared point of view the evolution of the lexical field of kinship relations starting from Latin to five most important romance languages: Spanish, Portuguese, French, Italian and Romanian. Although this topic has been analyzed synchronically in some Romance languages, there has not been yet a diachronic and compared vision. We would like to pursue not only an onomasiological approach (What happened with the significant *spater, mater, filius, maritus, uxor, etc.*, if they survived? Is there a lexical continuity?), but also a semasiological one (What forms occupy today the places of the initial structure? Are there any empty spots? Did the field incorporated other terms that initially were not integrated in this structure? What are the most important lexical changes?). It is also interesting to compare the different structures in the Romance languages from the point of view of the meaning.

Keywords: kinship relations; lexical continuity; lexical change; romance languages; diachronic and compared approach

Leticia GÁNDARA FERNÁNDEZ
Universidad de Extremadura
leticiagf@unex.es

Los viajes de Gulliver: una crítica a la sociedad a través del lenguaje. En esta comunicación proponemos un análisis de la importancia del lenguaje en la obra satírica *Los viajes de Gulliver* (1726), de Jonathan Swift. En su relato, el autor recrea diferentes escenarios que Gulliver visitará en sus viajes, en los que también tendrá la ocasión de escuchar y hablar lenguas tan desconocidas y alejadas como insólitas y extrañas. Así, desde esas primeras palabras en el país de Lilliput, en el que Gulliver despierta amarrado en una playa, hasta la recreación de lenguas musicales para los habitantes de la isla de Laputa, son muchas las alusiones al lenguaje que se introducen en la novela. El análisis de dichos juegos lingüísticos nos permitirá, finalmente, observar cómo la importancia del tema lingüístico en la novela se convierte en un pretexto para emular las preocupaciones lingüísticas y filosóficas del momento.

Palabras clave: Los viajes de Gulliver; Swift; lenguas artificiales; lenguas utópicas; sátira

Gulliver's Travels: A Critique of Society through Language. In this paper we set forth for an analysis of the importance of language in Jonathan Swift's satirical work *Gulliver's Travels* (1726). In his story, the author recreates different scenarios that Gulliver will visit during his travels, in which he will also have the opportunity to hear and speak languages as unknown and remote as well as unusual and strange. Thus, from those first words in the country of Lilliput, in which Gulliver awakes moored on a beach, to the recreation of musical languages for the inhabitants of the island of Laputa, many allusions to the language that are introduced in the novel. Finally, the analysis of these linguistic games will allow us to observe how the importance of the linguistic theme in the novel becomes a pretext to emulate the linguistic and philosophical concerns of the moment.

Keywords: *Gulliver's Travels*; Swift; Artificial languages; Utopian languages; satire

Ilinca ILIAN
Universidad de Oeste de Timișoara
ilincasn@gmail.com

Los escritores rumanos en la Cuba de Fidel Castro. La influencia directa que tiene la política sobre la construcción, en una circunstancia determinada, del canon literario es evidente. Si bien, de las obras que cierto régimen político intentan promover por razones extraliterarias, pocas se convierten en obras canónicas, este proceso de selección circunstancial refleja en gran medida los valores que los dirigentes políticos desean implementar en una sociedad y sus intentos de encauzar los gustos artísticos y literarios de esta. Nos proponemos estudiar un caso concreto de entrelazamiento entre la política y la literatura, verbigracia la selección de los autores rumanos enviados a la Cuba revolucionaria entre 1960 y 1980 que, a través de sus reportajes, crónicas, libros de prosa o poesía, dejaron constancia sobre su viaje a ese país a la vez exótico por su posición geográfica como cercano por razones ideológicas.

Palabras clave: política y literatura; literatura rumana; literatura cubana; canon; historia literaria

The Romanian writers in Fidel Castro's Cuba. The direct influence that politics has on the construction, in a certain circumstance, of the literary canon is obvious. Although, out of the works that a certain political regime tries to promote for extra-literary reasons, few become canonical works, this process of circumstantial selection reflects to a great extent the values that the political leaders wish to implement in a society and their attempts to guide the artistic and the literary tastes of the latter. We intend to study a concrete case of interlacing between politics and literature, for example the selection of Romanian authors sent to revolutionary Cuba between 1960 and 1980 who, through their reports, chronicles, prose or poetry, placed proof on record about their trips to this country which is both exotic because of its geographical position and close because of its ideological reasons.

Keywords: Politics and literature; Romanian literature; Cuban literature; Canon, Literary History

Sanda-Valeria MORARU
Universidad "Babeş-Bolyai", Cluj-Napoca
sandamoraru@yahoo.com; morarusanda@gmail.com

Errores frecuentes en español en los estudiantes rumanos no filólogos. El tema de los errores de lengua preocupa a todos teóricos de la didáctica del español, a los docentes y a los discentes, ya que el error significa apartarse de lo normativo y estándar, del canon lingüístico de una lengua. Por circunstancias objetivas, durante el curso académico 2016-2017, se nos brindó la oportunidad de impartir clases de español a los estudiantes de la Universidad Babeş-Bolyai de Cluj-Napoca, de áreas tan dispares como: Derecho, Educación Física, Geografía, Historia, Pedagogía, Trabajo Social, Periodismo, Sociología, Teología. Se trata del curso obligatorio de idioma extranjero que está en los planes de estudio de todas las facultades de nuestra universidad. Trabajamos exclusivamente con alumnos de nivel B1 y B2. Tras haber corregido sus pruebas escritas de la convocatoria de invierno, nos surgió la idea de redactar una ponencia

o un estudio sobre los tipos de errores presentes en sus exámenes: desde acentuación y ortografía de las letras españolas hasta errores gramaticales y léxicos o desaciertos debido a la interferencia con el rumano. Es significativo destacar con qué problemas se enfrentan los discentes que no cursan una carrera de filología o traducción, y cómo se pueden paliar estos deslices. Debemos indicar que gran parte de los estudiantes vivió en España por períodos de tiempo superiores a dos años o estudiaron el español en los institutos de Rumanía.

Palabras clave: español como lengua extranjera; error; acento; ortografía; gramática

Frequent errors in Spanish made by of the Romanian students who do not study Philology. The theme of language errors concerns all the theorists of the didactic of Spanish, both teachers and the students, since error means distancing yourself from the norm, the standard, the linguistic canon of a language. Due to objective circumstances, during the academic year 2016-2017 we had the opportunity to teach Spanish classes to the students of the Babes-Bolyai University of Cluj-Napoca, who study different majors: Law, Sports, Geography, History, Pedagogy, Care Work, Journalism, Sociology, and Theology. We are referring to the compulsory course of foreign language that is present in the curricula of all the faculties of our university. We work exclusively with students of B1 and B2 levels. After having corrected their written tests of the fall-winter semester, we came up with the idea of writing a paper or a study about the types of errors present in the exams: from accentuation and spelling of Spanish letters to grammatical and lexical errors or mistakes due to the interference with the Romanian. It is significant to highlight what problems the students face, taking into account that they do not study Philology or Translation, and how these mistakes can be reduced. We must indicate that most of the students lived in Spain for periods of time exceeding two years or studied Spanish in the Romanian high schools.

Keywords: Spanish as a foreign language; error; stress; orthography; grammar

Adolfo RODRÍGUEZ POSADA
Lector MAEC-AECID; Universidad de Oeste de Timișoara
adolfo.rodriguez.posada@gmail.com

Cărtărescu y Bellatin: antirrealismo, transgresión y nuevo canon. Las trayectorias de Mircea Cărtărescu y Mario Bellatin corren en paralelo. Ambos alcanzan gran notoriedad en la década de 1990 y su literatura surge en un momento histórico marcado por los profundos cambios sociales que se producen en el mundo tras la caída del muro de Berlín. Su narrativa comparte diferentes rasgos estéticos y poéticos, hecho que se refleja, antes de nada, en el predominante carácter antirrealista de su ficción. La transgresión es asimismo el denominador común entre el onirismo de Cărtărescu y la antiescritura de Bellatin. Por otra parte, insisten sus obras en la reivindicación de las figuras del otro, pero también en la deconstrucción de las mentalidades y actitudes frente a las rígidas normas sociales de la corrección política. Tales circunstancias invitan a realizar una lectura crítica de sus obras, a través de una serie de motivos literarios —la figura del travesti, la deformidad como tema, la representación de los mundos subterráneos—, para fijar algunos de los aspectos de un nuevo canon estético en el contexto de la literatura del siglo XXI y a la luz del pensamiento posmoderno.

Palabras clave: Cărtărescu; Bellatin; canon occidental; posmodernidad; ficción transgresiva

Cărtărescu and Bellatin: anti-realism, transgression and new canon. The careers of Mircea Cărtărescu and Mario Bellatin run in parallel. Both writers achieved great notoriety in

the decade of 1990 and their literature arises in a historical moment marked by the deep social changes that took place in the world after the fall of the Berlin Wall. Their narrative shares different aesthetic and poetic features, a fact reflected, first of all, in the predominant anti-realistic nature of their fiction. Transgression is also a common denominator between the Cărtărescu's Onirism and the Bellatin's anti-writing. On the other hand, their works insist on the vindication of the "others", but also on the deconstruction of mentalities and attitudes to criticize the rigid social norms and political correctness. Such circumstances invite us to carry out a critical reading of their works, by means of a number of literary motifs —the figure of the transvestite, the deformity as literary theme, the representation of the underground worlds— to define some aspects of a new Aesthetic canon in the 21st century literature and in the light of postmodern thinking.

Keywords: Cărtărescu; Bellatin; Western Canon; Postmodernity; Transgressive Fiction

Lavinia SIMILARU
Universidad de Craiova
lavinia_similaru@yahoo.es

Cervantes y los cánones de belleza femenina. Podemos afirmar sin miedo a equivocarnos que la belleza es la más constante obsesión humana, o al menos una de las más constantes. No existe gran escritor que no haya escrito alguna frase sobre la belleza. Umberto Eco en la introducción de su *Historia de la belleza* advierte que la belleza no es absoluta o inmutable, y ha cambiado de rostro según la época, y a menudo han coexistido incluso varios modelos de belleza, varios cánones estéticos. Cervantes es un sutil conoedador del alma femenina, y gran admirador de las mujeres. El escritor español concede un lugar importante a la belleza femenina en sus obras. Cervantes adopta la concepción platónica, tan poderosa durante muchos siglos, de manera que, en las obras cervantinas, la belleza está relacionada con la virtud, una persona bella es también virtuosa, no hay belleza sin virtud. Cervantes utiliza los cánones estéticos de su época para describir a las mujeres guapas: cabellos de oro, labios de coral, mejillas de rosa, dientes de perla. Esta es la descripción de Galatea, de las heroínas de las *Novelas ejemplares*, o de Dulcinea. Sin embargo, Cervantes mismo parece burlarse de estos cánones, mediante el discurso del Licenciado Vidriera, que destaca la ridiculez de tales tópicos literarios.

Palabras clave: cánones; belleza femenina; literatura española; Cervantes

Cervantes and the canons of feminine beauty. We can safely say that beauty is the most constant human obsession, or at least one of the most constant. There is no great writer who has not written a sentence about beauty. Umberto Eco in the introduction of his "History of Beauty" warns that the beauty is not absolute or immutable, and has changed its face according to the time, and often there have even coexisted several models of beauty, several aesthetic canons. Cervantes is a subtle connoisseur of the female soul and a great admirer of women. The Spanish writer gives special emphasis to the feminine beauty in his works. Cervantes adopts the Platonic conception, so powerful for many centuries, so that in the Cervantes works, beauty is related to virtue, a beautiful person is also virtuous, and there is no beauty without virtue. Cervantes uses the aesthetic canons of his time to describe beautiful women: golden hair, coral lips, rosy cheeks, pearl teeth. This is the description of Galatea, of the heroines of the *Exemplary Novels*, or of Dulcinea. However, Cervantes himself seems to make fun of these canons, through the speech of The Lawyer of Glass, who highlights the ridiculousness of such literary topics.

Keywords: canons; feminine beauty; Spanish literature; Cervantes

Imitatio por ‘Él mismo...’ o la autoimitación garciliásiana en las Anotaciones de Fernando de Herrera como mecanismo canonizador de las pautas estéticas renacentistas. Los textos españoles de teoría retórica y poética escritos durante el siglo XVI, que sin lugar a dudas compartían sus ideas con otros textos humanísticos similares de su entorno europeo, se construyeron, según lo puso de manifiesto Begoña López Bueno (2008:14), manteniendo su actitud de “vivir en una época ‘como si’ se viviera en otra”, a partir de obvias analogías con el mundo grecolatino. Tales analogías, sintónicas con el contexto cultural y literario de los humanistas, venían a legitimar la creación poética en vulgar al amparo de la tradición modélica de la Antigüedad. Escritos al hilo de las ya habituales defensas de la poesía, las *Anotaciones a la poesía de Garcilaso* (1580) de Fernando de Herrera ensalzan tales analogías a la par que dan un paso más en manifestar aprecio y admiración también por los textos de su contemporaneidad. Por tanto, según el ímpetu herreriano que aboga por una imitación activa con fuerte validación en la historia y creación poética de su siglo, el presente trabajo se propone estudiar la manera en que las autoimitaciones garciliásianas, que consideramos cumbre de esta tendencia de ratificar unas pautas estéticas como referente cultural común sobre el fondo de un petrarquismo ya hegemónico, funcionan como mecanismo canonizador de un *corpus* poético renacentista y aún más, como referente único para la profesionalización del papel de escritor canónico, tanto poeta cortesano como poeta soldado, con vistas a solucionar de tal forma la unión paradoxal y a la vez necesaria en su tiempo entre armas y letras.

Palabras clave: Renacimiento; teoría poética; imitación; Fernando de Herrera; Garcilaso de la Vega

Imitatio by ‘Él mismo...’ or Garcilasian self-imitation in Anotaciones by Fernando de Herrera as a canonizing mechanism for the Renaissance aesthetics patterns. Spanish texts of Rhetoric and Poetics theory, written during the XVIth century, which indeed shared their ideas with similar other Humanistic texts in their European setting, were constructed, such as it was evinced by Begoña López Bueno (2008:14), in tune with their attitude of “vivir en una época ‘como si’ se viviera en otra”, in analogy with Greek and Latin world. Such analogies, syntonic with the Humanistic literary and cultural context, were meant to legitimate poetry composed in the spoken language and protected under the traditional models of the Antiquity. Written in the spirit of a customary defence of poetry, *Anotaciones a la poesía de Garcilaso* (1580) by Fernando de Herrera enhances such analogies and at the same time manifest appreciation and admiration towards the texts of their contemporariness. Consequently, following the Herrerian impetus advocating for an active imitation with strong validation in the history and poetic creation of his times, the current paper aims at studying the way in which the Garcilasian self-imitations, that we consider the peak of the above-mentioned trend to ratify aesthetic patterns as a common cultural referent on the background of an already hegemonic Petrarchism, function as a canonizing mechanism for a Renaissance poetic *corpus* and, moreover, as a unique referent for the poet’s role as a professional writer, both as courtier-poet and as soldier-poet, with the view to furthermore solve the paradoxical and at that time necessary union between arms and letters.

Keywords: Renaissance; Poetics theory; imitation; Fernando de Herrera; Garcilaso de la Vega

Características generales y particularidades de la subtitulación en rumano. En el campo de la traducción, la traducción audiovisual es la que más se sigue desarrollando en el presente y atrae cada vez más a profesionales. A diferencia de otros tipos de traducción, la audiovisual es también la que está más sometida a normas que rigen su fondo y su forma. Un sistema complejo de limitaciones imprescindibles condiciona este tipo de traducción y la trasforma en uno de los entornos más desafiantes para el profesional del campo. En Rumania, la subtitulación sigue las normas generales impuestas por el entorno audiovisual de la difusión de los subtítulos pero, al mismo tiempo, presenta una serie de rasgos específicos al espacio cultural y al idioma al que se traduce.

En el presente artículo nos proponemos analizar y describir la manera en la que se subtitula en Rumania para la televisión, contrastando las normas generales que rigen la subtitulación con la práctica de la misma, tal como se presenta en la pantalla, en varias cadenas de televisión nacionales, regionales e internacionales que emiten en nuestro país.

En la presente investigación nos proponemos contestar a las siguientes preguntas: ¿Cómo se subtitula en Rumania? ¿Cuáles son las normas generales de la subtitulación que más se aplican? ¿Cuáles son los rasgos específicos de la subtitulación en Rumania?

El método de investigación se basa en el análisis de datos empíricos recogidos de las cadenas de televisión regionales, nacionales e internacionales, contrastados con las normas generalmente aceptadas en la traducción audiovisual en Europa. El marco teórico en el que se basa nuestro estudio está formado por los trabajos de estudiosos como: Bartoll (2010; 2015), Orero (2012), Díaz-Cintas (2010), Gambier (2009), Gottlieb (2005), Karamitroglou (1998) etc.

Palabras clave: *subtítulos; normas de subtitulación; parámetros de la subtitulación; subtitulación en Rumania; subtitulación para la televisión*

General and Specific Features of Subtitling in Romania. The audiovisual translation is a field rapidly developing field. During the last decade, in Romania, it attracted more professionals than any other area and can be considered the most dynamic sector of the translation services in Romania.

Audiovisual translation, rather than other language transfer modalities, is constrained and shaped by a complex set of rules. In order to obtain a good quality of the AVT, the professionals of the field may know and apply these constraints, which are considered the most challenging of all.

As a *subtitling country*, the majority of the AVT professionals in Romania are subtitlers, thus the most used set of norms in our country is represented by the constraints of subtitling. In general, in Romanian television, the subtitlers follow the general set of rules, applied in Europe. Nevertheless, direct analysis of the subtitles reveals some specific features that individualise the subtitling practice in Romania as opposed to the practice in other countries.

The current paper deals with the description of the specific features of subtitling for television in Romania and is based on the analysis of the empiric data we collected from the regional, national, and international televisions broadcasting in our country.

Our analysis will focus on three major questions: which is the profile of the subtitler in Romania? Which is the set of general constraints subtitlers apply in Romanian televisions? Which are the specific features of subtitling in Romania?

We will analyse the empiric data within the following theoretical framework: Gottlieb (2005), Gambier (2009), Díaz-Cintas (2010), Orero (2012), Brümme (2008) etc.

Keywords: *subtitling; norms of subtitling; parameters of subtitling; subtitling in Romania; subtitling for television*

La práctica pedagógica – dimensión integradora de la formación inicial en la carrera didáctica. La formación inicial del personal didáctico representa un complejo proceso de implementación de una serie de competencias psicopedagógicas que pueda asegurarle al futuro profesor la flexibilidad y la creatividad en la actividad educativa realizada con los alumnos.

Hoy en día, en la enseñanza superior de nuestro país, la formación de las competencias psicopedagógicas se realiza siguiendo el modelo europeo, a través de una preparación teórica y práctica que se desarrolla durante los tres años de cursos de licenciatura, dentro de los departamentos de preparación del personal didáctico. Sin embargo, el elemento clave en el desarrollo de las competencias psicopedagógicas, aceptado, como tal, por todos los factores decisivos, aunque por algunos solamente a nivel declarativo, lo constituye la preparación práctica en el aula, donde se forman las destrezas y habilidades pedagógicas por medio de actividades efectivas, que, como consecuencia, no deben ser formales sino de una calidad indiscutible.

En este sentido, con el fin de mejorar la calidad de la preparación de los futuros profesores, es imprescindible que se brinde más la posibilidad de adquirir las habilidades profesionales de enseñanza-aprendizaje-evaluación, tan relevantes e innovadoras dentro del proceso instructivo educativo. Un papel determinante en la preparación, la organización, el desarrollo y la evaluación de la práctica pedagógica lo desempeñan los dos pedagogos: el supervisor, docente nombrado por la institución de enseñanza superior y el tutor, profesor de la enseñanza preuniversitaria, que, aunque, aparentemente cumplen labores y misiones diferentes, se relacionan e interactúan en un proceso complejo con el fin de conseguir el mismo objetivo: prefigurar los resultados de las actividades de formación psicopedagógica.

Palabras clave: supervisor; tutor; competencias psicopedagógicas; formación inicial; práctica pedagógica

Pedagogical practice - integrative dimension of initial training in the didactic career. The initial training of the teaching staff represents a complex process of implementation of a series of psycho-pedagogical skills that can guarantee for the future teacher the flexibility and the creativity needed in the educational activity carried out with students.

Today, in the higher education of our country, the training of the psycho-pedagogical competences is carried out following the European model, through a theoretical and practical preparation that is developed during the three years of undergraduate courses, within the departments of preparation of the teaching staff. However, the key element in the development of psycho-pedagogical competences, accepted as such by all the decisive factors, though by some only at the declarative level, is the practical preparation in the classroom, where the pedagogical skills and abilities are formed through activities, which, as a consequence, should not be formal but of an indisputable quality.

In this sense, in order to improve the quality of the preparation of the future teachers, it is essential the possibility of acquiring the professional teaching-learning-assessment skills, which are so relevant and innovative in the educational instructional process. A decisive role in the preparation, organization, development and evaluation of the pedagogical practice it is held by the two pedagogues: the supervisor, a teacher appointed by the institution of higher education and the tutor, a professor of pre-university education, which apparently fulfill different tasks and missions, connect and interact in a complex process in order to achieve the same goal: prefiguring the results of psycho-pedagogical training activities.

Keywords: supervisor; tutor; psycho-pedagogical competences; initial training; pedagogical practice

Los poderes canónicos de las normas y los desvíos en el léxico español y rumano. En el mundo románico hay casos evidentes que algunos fenómenos lingüísticos (sea en la lengua oral o escrita) se produjeron en estrecha relación con razones históricas y culturales, no solo con las funcionales. Estos fenómenos pueden ser frecuentes o aislados en la historia lingüística de un pueblo, con mucha o poca vitalidad en el habla corriente o en su literatura. En el presente artículo nos proponemos buscar, desde una perspectiva más bien descriptiva, en qué medida en algunas zonas del léxico español y rumano existen debilitaciones, marginaciones, limitaciones e incluso desvíos de las normas o, por el contrario, si se trata de algunas tendencias generales en algunos registros. En las dos lenguas románicas mencionadas, desde la aparición y el uso del artículo hasta fenómenos morfosintácticos más amplios (dialectalismos, incorporaciones idiomáticas de otras lenguas, desvíos en estrecha relación con el uso del sustantivo, etc.) se encuentran formas y construcciones que revelan interesantes procesos de gramaticalización experimentados por el léxico.

Palabras clave: norma; canon; uso; desvíos; léxico

The canonical powers of the Norms and Deviations in the Spanish and Romanian vocabulary. In the world of the romance languages there are obvious cases that some linguistic phenomena (whether in oral or written language) were produced in close relation with historical and cultural reasons, not only with functional ones. These phenomena may be frequent or isolated in the linguistic history of a people, with much or little vitality in ordinary speech or in their literature. In the present study we propose to look, rather from a descriptive perspective, to what extent in some areas of the Spanish and Romanian lexicon exists weaknesses, marginalization, limitations and even deviations from the Norms or, on the contrary, if it is some general trends in some registers. In the two Romance languages mentioned, from the appearance and use of the article to broader morphosyntactic phenomena (dialecticisms, idiomatic incorporations of other languages, deviations in close relation to the use of the noun, etc.) there are forms and constructions that reveal interesting processes of grammaticalness experienced by the vocabulary.

Keywords: norm; canon; use; deviations; vocabulary

TEATRU & MUZICĂ (TEATRO E MUSICA)

Gianni CICALI
Georgetown University
gc227@georgetown.edu

Cosimo I de' Medici e la vittoria su Siena. Una tragicomedia rinascimentale. Nel 1555 i Medici vinse, dopo un lungo assedio, la guerra con Siena, con l'aiuto fondamentale delle truppe imperiali. Un drammaturgo dell'antourage mediceo, Beltramo Poggi, ha scritto una dramma in cui ritrae la vittoria usando un personaggio classico: Scipio africano. Del grande generale romano sottolinea la famosa continenza di Scipione, per presentare i vincitori come misericordiosi e pie. Il dramma, chiamato *Cangenia*, fu pubblicato per la prima volta come un manoscritto nel 1555 e poi, nel 1561, fu pubblicato senza revisioni ma alcuni cambiamenti significativi nella "dedica". Anni dopo, Cosimo fece il suo ingresso trionfale a Siena. In quel caso, non si presentò come il misericordioso Scipio, ma indossava un'altra maschera. Questo documento illustrerà questo spostamento nelle maschere dei vincitori, e come i Medici e il loro entourage avevano abilmente usato queste maschere e un canone classico (quello di Scipione, eroe della Repubblica di Roma). Questo dramma e l'ingresso trionfale di Cosimo I a Siena, ancora una volta, presentano come i Medici usavano "personae" differenti in base a diverse circostanze politiche o militari. Così facendo, essi mirano ad utilizzare tutto il possibile sfondo classico per abbellire la loro dinastia e il loro nuovo stato.

Parole-chiave: Medici, Siena, Scipione Africana, teatro, eredità classica.

Cosimo I de' Medici and the Victory over Siena. A Renaissance Tragicomedy. In 1555 the Medici won, after a long siege, the war with Siena, with the fundamental help of the imperial troops. A playwright of the Medici's entourage, Beltramo Poggi, wrote a play in which he portrays the victory by using a classic character: Scipio Africanus. Of the great Roman general, it is underlined the famous continence of Scipio, in order to present the victors as merciful and pious. The play, called *Cangenia*, first circulated as a manuscript in 1555, and then, in 1561 was published with no revisions but some significant changes in the "dedica." Years later, Cosimo made his triumphing entrance in Siena. In that case, he did not present himself as the merciful Scipio, but he wore another mask. This paper will illustrate this shifting in the masks of the victors, and how the Medici, and their entourage, used cunningly these masks, and a classic canon (that of Scipio, hero of the Republic of Rome). This play, and the triumphing entrance of Cosimo I in Siena present, once more, how the Medici used different "personae" according to different political or military circumstances. In doing so, they aimed to use all the possible classical background to embellish their dynasty and their new state.

Keywords: Medici, Siena, Scipio Africanus, Theatre, classic legacy.

Ioana-Mia IUGA
Universitatea de Vest din Timișoara
miaeuga@yahoo.com

Giacomo Puccini – ctitor al operei veriste și promotor al noilor exigențe estetico - stilistice izvorâte din drama wagneriană. La început de secol XX în plină ascensiune a curentului verist în literatură, ia naștere opera veristă a cărui reprezentant de seamă compozitorul italian Giacomo Puccini va rupe legăturile traditionale cu opera italiană .

În noul său stil componistic se vor regăsi ecurile dramei wagneriene , atât în construcția *melodiei infinite* cât și în cea a libretului prin folosirea unor noi procedee, cum ar fi *endecasillabo*, în dezvoltarea și redarea veridică a unei realități dramatice.

Cuvinte-cheie: verism, opera, drama wagneriana, compozitor, libret.

Giacomo Puccini – Founder of the Verist Opera and Promoter of the New Aesthetic and Stylistic Exigencies Emerging from Wagnerian Drama. The verist opera, whose important representative, the Italian composer Giacomo Puccini was to break the ties with the traditional Italian opera, was born at the beginning of the 20th century, during the ascending of the verist current in literature. The echoes of the Wagnerian drama can be found both in the construction of the *infinite melody* and the libretto by the use of some new methods such as the *endecasillabo*, the development and the veridical rendering of a dramatic reality.

Keywords: verismo, opera, Wagnerian drama, composer, libretto.

Mihaela-Silvia ROȘCA
Facultatea de Muzică și Teatru a UVT
mihaelasilviarosca@gmail.com

Teze și antizeze în teatrul de operă contemporan. În ultimul timp, jurnaliștii europeni și americani vorbesc tot mai des despre o revoluție în discursul operistic cu trimiteri, mai mult sau mai puțin motivate, la vocabularul regizoral-scenic al multor montări pe scenele teatrelor de operă de pretutindeni. Tema dezbatelor se concentrează cu precădere pe relația director de scenă-dirijor-intepret-opus liric. De aici derivă o serie de dileme legate de fidelitatea sau infidelitatea față de creatorii de opere (compozitori, libretiști); în ce măsură se respectă coloana vertebrală a lucrărilor, sau, reformulând, dacă în procesul laborios al expozeului interpretativ se poate ignora această dimensiune funciară a partiturii de operă propriu-zise.

Cronicarii muzicali contemporani se raliază, în funcție de afinități teatrale sau muzicale la două tabere distincte: unii susțin obligativitatea respectării ADN-ului creației propriu-zise, elaborate de compozitor și libretist, iar, ceilalți agreează ideea revoluționării teatrului muzical, prin reformularea de către directorul de scenă al expozeului discursiv-dramatic liric. Astfel, fizionomia partiturii initiale este transfigurată, conform viziunii acestuia, iar ceilalți participanți la actul creator, respectiv dirijori, soliști, coreografi, instrumentiști, coriști se subordonează în mod absolut noului scenariu.

În efervescență tulburătoare a dezbatelor, opinia melomanilor este deloc neglijabilă, deoarece, spectacolul de operă, încă de la începuturile sale, a fost destinat publicului, el fiind beneficiarul de drept al actului de creație.

Parcurgând etapele istorice ale operei ca gen muzical sincretic, de o complexitate greu de atins până în zilele noastre, am putut să constatăm momentele de răscruce pe care teatrul liric le-a făcut față și le-a depășit cu obstinație, sfidând predicțiile pesimiste cu privire la supraviețuirea sa. Un astfel de moment îl traversăm în prezent, privind la imensele prefaceri și permanentele căutări ale fauritorilor de frumos din acest domeniu.

Opera, încotro?! La această întrebare este greu de dat un răspuns pertinent acum. Putem doar să analizăm în ce măsură temeritatea soluțiilor interpretative, regizoral-muzicale ar putea oferi o perspectivă asupra unui potential profil al operei viitorului.

Cuvinte-cheie: operă, regizor, dirijor, teatru de operă, compozitor

Theses and Antitheses in Contemporary Theatre. Lately, European and American journalists have been talking more and more about a revolution in the opera discourse of references, more or less motivated to the directorial-scenic vocabulary of many assemblies on

the stages of opera theatres everywhere. The theme of the debates focuses mainly on the stage director-conductor-lyric interpreter relationship. Hence a series of dilemmas related to loyalty or infidelity to the creators of works (composers, librettists) appeared: to what extent is the backbone of the works respected, or, in other words, if in the laborious process of the interpretative exhibition one can ignore this dimension of the actual opera score.

Contemporary music chroniclers rely, depending on their theatrical or musical affinities, on two distinct areas: some support the compulsion and librettist's obligation to observe the DNA of the actual creation, and the others agree to the idea of revolutionizing the musical theatre through the stage director's reformulation of the lyrical-dramatic exhibition. Thus, the physiognomy of the original score is transfigured, according to its vision, and the other participants in the creative act, namely conductors, soloists, choreographers, instrumentalists, chorus, are absolutely subordinated to the new scenario.

In the disturbing effervescence of the debates, the opinion of the music lovers is not at all negligible, since the opera spectacle, from its beginnings, was intended for the public, being the rightful beneficiary of the act of creation.

Going through the historical stages of the work as a syncretic musical genre, of a complexity that cannot be achieved until nowadays, we have been able to see the crossroads that the lyrical theatre faced and surpassed them, defying pessimistic predictions about its survival. Nowadays, we are going through such a period, looking at the immense changes and permanent searches of the beauty creators in this field.

Opera, where to?! Right now it is difficult to give a pertinent answer to this question. We could only analyse to what extent the temptation of the interpretative, director-musical solutions could provide a perspective on a potential profile of the future opera.

Keywords: opera, director, conductor, opera theatre, composer

Armando ROTONDI
Institute of the Arts Barcelona
a.rotondi@iabarcelona.es / armando.rotondi@gmail.com

Per la definizione di un canone teatrale-letterario europeo e italiano contemporaneo (con particolare risalto al caso italiano post-Pirandello e post-Eduardo). Harold Bloom, pur opponendosi ufficialmente alla politicizzazione della letteratura data da quelle che lui definisce "Scuole del risentimento", promuove una idea di canone letterario e culturale occidentale che ha implicitamente un valore politico, teso a dimostrare la supremazia anglofona, prima britannica e quindi americana. Si tratta di un Canon che ha un pregiudizio di base, e che, come nota Asor Rosa, ruota intorno all'idea della centralità di William Shakespeare come perno della letteratura e della cultura. Partendo da questa centralità, e anzi nonostante la centralità di Shakespeare, il dibattito su di un canone prettamente teatrale-letterario è sottostimato rispetto al dibattito del canone in genere. Ciò è dovuto alla difficoltà隐含的 della materia vista nello stesso tempo come letteratura e arte performativa, con quindi la coesistenza di elementi prettamente letterari-linguistici ed altri che guardano all'aspetto della messa in scena e della fortuna dei testi sotto questo punto di vista. Anna Barsotti e Anna Maria Cascetta, nella collana da loro curata "Canone Teatrale" per ETS, forniscono testi che considerano facenti parte di un possibile canone teatrale europeo, proponendo autori più vari da Hugo a Ibsen, sino a Pirandello e Ionesco, passando per Scipione Maffei, non fornendo quindi elementi organici che possano definire i criteri di un canone teatrale.

Il contributo si sofferma quindi, da un punto di vista teorico, sugli elementi da guardare in un canone teatrale (letteratura o messa in scena), soffermandosi sul caso italiano. Si prenderà in considerazione prima Luigi Pirandello come centro di un canone teatrale italiano nella prima metà del '900, anche a discapito di autori, come Roberto Bracco, che all'epoca sembravano avere maggiore risonanza nazionale e internazionale; quindi Eduardo De Filippo e i post-eduardiani,

notando come il centro del canone teatrale italiano va a corrispondere, nella figura di Eduardo, con quello del canone regionale.

Parole-chiave: Harold Bloom, William Shakespeare, Luigi Pirandello, Eduardo De Filippo, Post-Eduardiani

For the Definition of a Contemporary European and Italian Theatre-Literary Canon (with a Focus on the Italian Case of post-Pirandello and post-Eduardo). Even though he officially criticized the politicization of literature given by the so-called "Schools of Resentment", Harold Bloom has promoted himself an idea of Western Canon in literature and culture, which has an implicitly political value, aimed at demonstrating Anglophone supremacy, first British and then American. Bloom's Canon has a main prejudice at its base, as noted by Asor Rosa, considering as an absolute assumption the centrality of William Shakespeare as the only fundamental pillar of literature and culture in Western world. Despite the centrality of Shakespeare, we can see how the debate on a theatrical-literary canon is underestimated compared to the general debate on Canon. This is due to the implicit difficulty of theatre, at the same time literature and performing art, with the coexistence of literary-linguistic elements and others who look at the *mise-en-scene*.

Anna Barsotti and Anna Maria Cascetta, in the "Canone Teatrale" series edited for ETS, provide texts that they consider to be part of a possible European Theatre Canon, suggesting a variegated number of authors from Hugo and Ibsen to Pirandello and Ionesco, passing through Scipione Maffei, by not providing organic elements that can define the criteria of a theatrical canon.

My contribution therefore focuses, from a theoretical point of view, on the elements to look at in defining a theatrical canon (literature and staging), dwelling on the Italian case. First of all, analysing the Italian case, I will consider Luigi Pirandello as the centre of an Italian Theatre Canon in the first half of the 20th century, despite authors, as Roberto Bracco, who at that time seemed to have more national and international resonance; then Eduardo De Filippo and the "post-Eduardiani", noting that the core of the Italian Theatre Canon corresponded, in the second half of the last century, in the figure of Eduardo, to the Regional Canon.

Keywords: Harold Bloom, William Shakespeare, Luigi Pirandello, Eduardo De Filippo, post-Eduardo

Patricia-Jana-Maria RUZSICSKA
Universitatea de Vest din Timișoara
ianapatricia@yahoo.com

Jocuri, sărbători și spectacole în timpul lui Titus Maccius Plautus și Carlo Goldoni. În lucrarea de față îmi propun să prezint preferința poporului roman pentru jocuri, sărbători și spectacole. Ideea de jocuri a existat la romani din cele mai vechi timpuri, dar acestea erau ceremonii religioase consacrante zeilor. Cele mai frecvente ocazii de distracție le găseau în „ludi Romani” sau „ludi Magni”. Substantivul „ludus” (pluralul ludi) denumește jocuri cu caracter oficial, religios, sau ceremonii funerare. În timpul jocurilor se desfășurau: curse de care, bătălii navale, lupte de gladiatori și cu animale. În cadrul „ludi Megalenses” aveau loc și reprezentări teatrale. Poporul roman manifesta o atracție deosebită pentru tot ce era vizual, adică tot ce era spectacol. În secolul al III-lea î.Hr au apărut primele piese de teatru, iar cele mai apreciate au fost comediile.

Poet dramatic, Plaut, folosește personajele inspirate din farsele populare. Acestea sunt în continuă mișcare și antrenează prin intervenții publicul formând un adevărat „spectacol în spectacol”. Aceeași atmosferă de exuberanță se regăsește în piesele lui Carlo Goldoni. Diferența constă în faptul că în antichitate jocurile și spectacolele populare stau la baza pieselor de teatru, pe când Goldoni a scris unele piese pentru sărbările din carnaval. În Veneția, spectacolul

carnavalesc îngăduia oricui să participe datorită măștilor. Dramaturgul continuă comedia, ceea ce este o mărturie a continuității tradiției latine în literatura italiană, adică regăsim aceleași farse și satire ca și în comedia plautină. Cei doi dramaturgi au apărut pe scena teatrului universal prezentând personaje bine caracterizate și teme luate din viața reală, conform principiului lui Erasmus că „lumea e o comedie”.

Cuvinte-cheie: joc, serbare, spectacol, teatru, comedie

Representations, Festivals and Performances in Titus Maccius Plautus and Carlo Goldoni's Time. In this paper we intend to present the Roman people's preference for representations, festivities and performances. The idea of representations appeared since the ancient Rome, but these were religious ceremonies dedicated to gods. The most frequent occasions of entertainment could be found in "ludi Romani" or "ludi Magni". The noun "ludus" (the plural ludi) denotes representations with official and religious features or funeral ceremonies. During the representations there were: wagon rides, nautical fights, gladiator and animal fights. In "ludi Megalenses" there were also stage plays. The Romans displayed a particular attraction for everything that was visual, namely everything that was a show. In the third century before Christ the first stage plays appeared and the most appreciated ones were the comedies.

The dramatic poet, Plaut, uses his characters inspired from the popular farces. These are in a continuous movement and they engage the public through actions building an authentic "show in a show". The same exuberant atmosphere is found in Carlo Goldoni plays. The difference consists in the fact that anciently the games and popular performances were the base of the stage plays, while Goldoni wrote some plays for carnival shows. In Venice, the carnival performance allowed anybody to participate due to the masks. The dramatist continues the comedy, which is a testimony of Latin tradition consistency in the Italian literature, namely we find the same farces and satires as in the plautian's comedy. The two dramatists appeared on the universal theatre scene presenting well defined characters and themes inspired from real life, according to Erasmus's principle that "the world is a comedy".

Keywords: representation, festivity, performance, theatre, comedy.

Lavinius NIKOLAJEVIC
Universitatea de Vest din Timișoara
lavinius2011@hotmail.com

Folclorul românesc în zona Banatului istoric. Zona Banatului rămasă dincolo de granița României a stârnit interesul unui număr mare de cercetători care au întreprins multiple acțiuni de culegere și clasificare a categoriilor muzicale. Primul cercetător care s-a ocupat de folclorul românesc dincolo de graniță a fost Béla Bartók, care între anii 1908-1918 a cules peste 3500 de melodii din fosta regiune administrativă Timiș-Torontal, ajungând în anul 1912 în localități ca Alibunar, Vladimirovaț, Seleuș, Uzdin de unde culege peste 90 de piese muzicale. În urma studiilor întreprinse asupra folclorului din zona Banatului Sârbesc s-a observat prezența cadenței finale, care în majoritatea cazurilor se găsește pe treapta a doua (cadență bănățeană) de la baza modului, dovedind asemănarea cu folclorul românesc specific zonei Banatului.

Cuvinte cheie: folclor, Banat Sârbesc, categorii folclorice, cadență bănățeană, Béla Bartók

Romanian Folklore in the Historical Banat Area. The Banat area that remains beyond the border of Romania has raised the interest of a large number of researchers who have undertaken multiple actions of collecting and classifying musical categories. The first researcher dealing with Romanian folklore beyond the border was Béla Bartók, who between 1908-1918 collected more than 3500 songs from the former Timis-Torontal administrative region, reaching in 1912 villages such as Alibunar, Vladimirovaț, Seleus, Uzdin and collecting over 90 musical pieces. After different studies on the folklore in the Banat Serbian region, the presence of the final cadence, which in the majority of cases is found on the second level (Banat's cadence), was observed at the bottom of the way, proving the similarity with the Romanian folklore specific to the Banat region.

Keywords: folklore, Serbian Banat, musical categories, Banat cadence, Béla Bartók

Maria Tatiana ROTARU
Universitatea de Vest din Timișoara
mariarotaru09@yahoo.ro

Vatra Comunei Cernătești. Elemente structurale, culturale și muzicale. Am încercat prin prezenta lucrare să aduc prin documentările și culegerile efectuate o contribuție la cunoașterea valorilor culturale tradiționale, să scot la lumină o frântură din spiritualitatea satului doljean. Consider un semn bun faptul că în această epocă a tehnicii și globalizărilor de tot felul reușim să descoperim încă elemente autentice de identitate națională și locală, fapt care ne dă un oarecare sentiment de încredere în perpetuarea valorilor tradiționale românești.

Prin cercetările și culegerile făcute, prin cunoașterea unui număr mare de oameni în vîrstă, cunoscători și păstrători a unor tradiții străvechi, am încercat să surprind starea de moment a civilizației materiale și spirituale a comunei Cernătești.

Culegerea de cântece din comuna Cernătești prezentă în această lucrare se dorește a aduce o modestă contribuție la salvarea din teren, de la bătrâni satelor, a valorilor spirituale tradiționale doljene.

Cuvinte-cheie: Cernătești, valori culturale, identitate națională

The Hearth of Cernatesti Village. Structural, Cultural and Musical Elements. Through our documentation and research in the present paper we have tried to bring our contribution to the knowledge of traditional cultural values, and to highlight a part of the spirituality in the village from Dolj. It is a good thing that during periods of technicalization and globalizations of all kinds we can still discover authentic elements of national and local identity, which give us a certain sense of trust in the perpetuation of the Romanian traditional values.

Through activities of research and collection, through the identification of a large number of elderly people, connoisseurs and preservers of ancient traditions, we have tried to capture the momentum of the material and spiritual civilization of Cernătești village.

The collection of songs from Cernătești village in the present paper intends to bring a modest contribution to saving the traditional spiritual values in Dolj.

Keywords: Cernatesti, cultural values, national identity

Anton Pann - Viața și activitatea. Despre Anton Pann s-a scris mult –îndeosebi în ultima vreme – dar mai ales în ce privește latura sa de scriitor, poet, folclorist și compozitor de muzica biserică a activității sale. S-au lămurit o serie de date incerte din viața și activitatea lui, s-a subliniat contribuția pe care a avut-o pentru cultura românească. Scriitorul și folcloristul era dublat de muzicianul priceput și plin de artă, care știa că ceea ce dă viață cântecului bisericesc sau popular, ceea ce îl face plăcut și lesne de învățat, este melodia pe care el o scria cu multă grijă în notația veche psaltică. Prin opera lui, Anton Pann aparține poporului, aşa după cum el însuși își intitulează una din operele sale de căpătâi: *De la lume adunate și iarăși la lume date*. Anton Pann a fost recunoscut drept îndemânatic mânuitor al condeiului, pomenit în numeroase scrieri ca și în cântecele vremii pe care le-a transmis în colecția lui atât de spiritual intitulată *Spitalul Amorului* sau *Cântătorul Dorului*. Prezentarea, în lucrarea de față, a vieții și operei scriitorului se dorește să aducă și o mai multă înțelegere a vastei sale activități.

Cuvinte-cheie: Anton Pann, scriitor, poet, folclorist, compozitor

Anton Pann – Life and Work. Lately, a lot has been written about Anton Pann, especially about the writer, poet, folklorist and church musician. A series of uncertain data about his life and work was clarified, and his contribution to Romanian culture was emphasized. The writer and folklorist was doubled by the skillful and artful musician, who knew that the song he wrote with great care in the old psaltic notation gave life to the church or popular song and made it pleasant and easy to learn. Anton Pann's work belongs to the people, his artistic productions are a good and significant argument, as he himself named one of his masterpieces: *Gathered from People and Given Again to People*. Anton Pann was recognized as a skillful writer and mentioned in many writings as well as in the songs of the time that he transmitted in his so-called spiritual collection entitled *The Hospital of Love* or *The Singer of Longing*. The presentation of the writer's life and work intends to bring more insight into his great work.

Keywords: Anton Pann, writer, poet, folklorist, composer

Lia TWAIN
Teatro Ebreo, Israel
lia.twain@yahoo.com

Folosirea instrumentelor dramatice în slujba comunității, în afara repertoriului de teatruprofesionist și a teatrului terapeutic. În prezentarea mea voi pune accentul pe "teatrul comunitar" din Israel care are loc în cadrul informal al comunității: centre comunitare, spitale, populații aflate într-o situație socială dificilă etc.

Voi menționa, de asemenea, activitatea departamentului de teatru din școlile de stat și voi prezenta câteva informații din teza mea de masterat în consilierea educației despre efectele utilizării instrumentelor de teatru în interiorul școlii pentru a ajuta copiii care suferă de singurătate să-și îmbunătățească abilitățile sociale.

Teatrul comunitar este folosit pentru a împotrini indivizi și grupuri, dezvoltă abilitățile sociale, spiritul comunității și sensibilitățile artistice ale celor care participă, stimulează schimbarea socială prin încurajarea participanților să identifice problemele de interes în viața lor, cu temeuri comune și să discute posibilele soluții, cu o toleranță sporită.

Prin îndrumarea unui regizor profesionist, actorii ar putea să traducă subiectele pe care le-au invocat în piesa dramatică activă, scrisă de grup și de regizor. Accentul este pus pe munca în echipă și pe proces, mai degrabă decât pe rezultat.

Parole-chiave:comunitate, teatru, Israel, cadru informal

The Usage of Theatrical Dramatic Tools in Community Service, Outside of Professional Theater Repertoire and the Therapeutic Theatre. In my presentation I would focus on the “community theater” in Israel, which takes place in informal frameworks in the community: community centers, hospitals, populations in a difficult social situation and more.

I would also remark the theater department’s work inside state schools and I will present some information from my master’s degree thesis in education counseling, regarding the effects of using theater tools inside school in order to help children that suffer from loneliness to enhance their social skills.

Community theater is used in order to empower individuals, and groups, it develops the social skills, community spirit, and artistic sensibilities of those who participate, it stimulates social change by encouraging the participants to identify issues of concerns in their own life, with common ground, and discuss possible solutions, with an enhanced tolerance.

With the guidance of the professional director the actors would then translate the topics they have raised into active dramatic play, written by the group and by the director. The emphasis is on teamwork and on the process rather than the outcome.

Keywords: community, theatre, Israel, informal frameworks

Laurențiu NISTORESCU

Centrul de Studii DacoRomanistice Lucus Timișoara

laurentiu.nistorescu@gmail.com

Raportarea lumii geto-dacice la sacerdoțiul dionisiac: Între canon și adaptare. Istoriografia curentă a acreditat, fără un fundament suficient sub aspect metodologic, ideea că religia dominantă a geto-dacilor a fost aşa-zisul zalmoxianism. În realitate, Zalmoxes este expresia unei religii larg răspândite în spațiul Mediteranei Orientale și a Pontului Euxin – dionisianismul – ale cărei canoane pot fi parțial reconstituite pornind de la cunoscutele imnuri homerice. Rămâne deschisă problema dacă expresiile dionisianismului din spațiul geto-dacic au prezentat sau nu elemente de inovare.

Cuvinte-cheie: Dionisianism, canon, sacerdoțiu, geto-daci, inovare.

Abstract: Reporting the Geto-Dacian world to the Dionisos cult: between canon and adaptation. The current historiography accredited, without a sufficient foundation in methodological terms, the idea that the dominant religion of the Geto-Dacians was so-called Zalmoxianism. In fact, Zalmoxes is the expression of a widespread religion in the area of the Eastern Mediterranean and the Euxin Pontus – the Dionysianism - whose canons can be partially reconstructed from the well-known Homeric hymns. The question remains whether the expressions of Dionysianism in the Geto-Dacian space have or not presented elements of innovation.

Keywords: Dionysianism, canon, sacerdacy, Geto-Dacians, innovation.

Doina BENEÀ

Universitatea de Vest din Timișoara

doinabenea@yahoo.co.uk

Cu privire la administrația podului de la Pontes – Drobeta. Construirea podului roman peste Dunăre, în vremea celor două războaie daco-romane (102-105), venea să asigure o legătură directă între cele două teritorii: provincia Moesia Superior și teritoriul nord-dunărean, parțial cucerit de romani.

Nu există informații directe asupra modului de organizare a administrației romane în folosirea podului. Este evident că acest lucru intra sub incidența legatului (guvernatorului) provinciei Moesia Superior.

O inscripție considerată falsă (CIL, III, 90*), de la Ulpia Traiana, aduce în discuție această problemă prin menționarea unui cavaler *M. Papirius ...* (cognomenul distrus), care la un moment dat a deținut funcția de *curator pontis Augusti* în Moesia, ceea ce înseamnă că a fost comandantul temporar al podului imperial.

Reconstituirea textului permite câteva observații și anume faptul că comandanțul era subordonat în mod evident legatului Moesiei Superior. Datarea evenimentului se încadrează, având și alte elemente în perioada evenimentelor din anii 117-119.

De abia, după ridicarea Drobetai la rangul de *municipium*, în vremea lui Hadrian, se constată prezența pe ambele maluri ale Dunării, în castrele de la Pontes și Drobeta a ștampilelor unor trupe staționate la nord de fluviu, precum *cohors III Campestris*, apoi *cohors I Sagittariorum*. La

capătul de nord al podului sunt staționate de acum, unități auxiliare cu efective de *milliaria* care acopereau nevoiele celor două fortificații, ceea ce dovedește dependența de castrul de la Drobeta. O serie de elemente noi asigură această interpretare.

Cuvinte-cheie: Pontes, Drobeta, pod, Trajan, *curator pontis*.

About the administration of Pontes bridge-Drobeta. With the construction of the Roman bridge across the Danube during the two Roman-Dacian wars (102-105), the provinces of Moesia Superior and the territory found North of the Danube, partially found under Roman rule were connected.

There is no information whatsoever in connection with the way in which the Roman administration was organized for a proper use of the construction. What is a certainty is that it was under the rulership of Moesia Superior governor.

An inscription, considered false (CIL, III, 90*), found at Ulpia Trajana, brought this issues to discussion by mentioning a knight *M. Papirius* ... (destroyed cognomen), that held at a certain moment the function of *curator pontis Augusti* in Moesia, meaning he was for a period commanding officer of the imperial bridge.

The reconstruction of the text allows us to make the assessment that the commanding officer was subordinated to Moesia Superior governor. And if we were to establish a chronology for the events, they would be situated between 117-119.

Only after, Drobeta was endowed with the *municipium* rank, during Hadrian one may notice the presence on both Danube banks, in the Roman camps from Pontes and Drobeta of stamps of the stationary troops, like *cohors III Campestris*, later *cohors I Sagittariorum*. At the northern end of the bridge, auxiliary units will be stationed having *milliaria* units, covering all the necessities of the two fortifications, proving their dependence on Drobeta castrum. A series of new elements confirms this interpretation.

Keywords: Pontes, Drobeta, bridge, Trajan, *curator pontis*.

Călin TIMOC, Carmen TIMOC
Muzeul Național al Banatului; Școala generală nr. 25 Timișoara
timoccalin@yahoo.com; carmentimoc@yahoo.com

Norme, tipuri, sisteme de amenajări defensive la frontiere Daciei Romane. Provincia Dacia a fost de la bun început constituită ca un bastion avansat în lumea barbară, cu rolul de a combate invaziile barbare care ar fi urmărit să treacă Dunărea și să jefuiască teritoriile și orașele din zona mediteraneană a Imperiului Roman. Știm din sursele literare antice că granița Daciei Romane măsura 1 milion de pași și se învecina cu neamuri dușmănoase: sarmatice, germanice și de daci liberi împotriva căror nu de puține ori armata romană trebuia să intervină pentru a le pacifica. Totodată împotriva acestora – acolo unde nu existau bariere naturale – trebuiau ridicate construcții defensive complexe și extinse care marcau traseul limesului roman, granița de facto a statului roman.

Asupra acestor tipuri de construcții defensive cu caracter militar dorim să ne referim în studiul de față. Se pare că în funcție de relieful zonei, a spațiului pe care trebuiau să-l apere sistemele liniare de apărare ridicate de romani difereau de la un segment la celălalt. Ductul acestor valurilor romane de asemenea urmează o trajectorie adesea dictată de curbele de nivel a reliefului pe care îl traversează, dar este influențat și de cursul apelor curgătoare pe care le întâlnește în cale.

Cuvinte-cheie: granița statului roman, armată, invazii barbare, provincia Dacia, limes.

Norms, types, defensive system constructions at the frontiers of Roman Dacia. The province of Dacia was originally established as an advanced bastion in the barbarian world to fight against barbarian invasions that would be pursued to cross the Danube and to rob the territories and cities in the Mediterranean region of the Roman Empire. We know from the ancient literary sources that the Roman Dacia border was 1 million steps long and was bordered by hostile tribes: the Sarmatian, the Germanic and the free Dacians, against whom the Roman army had to intervene in order to pacify them. At the same time against them - where there were no natural barriers - complex and extensive defensive constructions had to be built which marked the route of the Roman limes, the de facto border of the Romanian state.

On these types of defense defensive constructions we want to refer to this study. Apparently, depending on the relief of the area, the space that they had to defend the linear defense systems high by the Romans differed from one segment to the other. The line of these Roman vallum's also follows a trajectory often dictated by the curves level of the relief that crosses them, but is also influenced by the flow of the rivers it encounters in the path.

Keywords: Roman border, army, barbarian invasions, province Dacia, limes.

Rada VARGA
Centrul de Studii Romane, Universitatea "Babeş-Bolyai". Cluj-Napoca
radavarga@gmail.com

Noi evoluții în studiul prosopografiei antice. Studiul populației antice a fost întotdeauna un punct de mare interes pentru cercetători. În ultimele decenii, folosind instrumente digitale și metodologii precise, domeniul a avansat foarte mult, ducându-ne la o mai bună cunoaștere a vechii societăți.

În această prezentare vom analiza capturarea digitală a datelor personale din lumea antică, atât la nivelul individului, cât și la scara populației. Cum se codifică datele personale și biografice (prosopografia) în formă digitală? Ce metode avansate ne pot ajuta să punem întrebări de cercetare din bazele de date personale? Cum compară și interacționează aceste formate și metode de date între ele?

Cuvinte-cheie: populații antice, instrumente digitale, prosopografie, baze de date personale.

New developments in the study of ancient prosopography. The study of ancient population has always been a point of great interest for researchers. During the last few decades, using digital tools and methodology, the field has advanced greatly, leading us towards a better knowledge of ancient society.

In this presentation we will consider the digital capture of person-data from the ancient world, both at the level of the individual, and at the scale of populations. How is personal and biographical data (prosopography) encoded in digital form? What advanced methods can help us ask research questions of person databases? How do these data formats and methods compare and interact with each other?

Keywords: ancient population, digital tools, prosopography, person databases.

Imola BODA
Universidad Babes-Bolyai, Cluj-Napoca
boda_imola@yahoo.com

Estudio sobre la población de la Colonia Sarmizegetusa mediante la epigrafía. En el presente trabajo presentaremos la población de la Colonia Sarmizegetusa, la primera ciudad de la provincia Dacia. Se trata de un estudio de caso en el marco del programa *Romans 1 by 1* (www.romans1by1.com), una base de datos que tiene en cuenta la presentación de la población de Dacia, Mesia Superior y Mesia Inferior.

Hasta este momento, a través de la colecta de todas las fuentes existentes, la base de datos registró 499 inscripciones (las fichas de las inscripciones han sido anotadas empezando desde 00001DS) y 705 de personas (cada una ha tenido una ficha personal, un ID único) de la Colonia Sarmizegetusa.

El trabajo tendrá cuatro resultados – estos se presentarán mediante estadísticas – que tienen en cuenta: 1. el análisis de los 499 monumentos epigráficos; 2. la identificación e implícitamente el análisis de todas las personas mencionadas en las inscripciones descubiertas en la Colonia Sarmizegetusa; 3. la movilidad de las personas y 4. diferentes tipos de relaciones mencionados en las fuentes epigráficas.

El trabajo constituye un micro-resultado de todo el proyecto que ofrecerá informaciones para los investigadores no solo sobre la gente que vivió en la metrópoli Dacia, sino que también sobre esas personas que estaban de paso en la Colonia Sarmizegetusa, pero que se manifestaron en la vida social, religiosa y política de la ciudad construyendo u ordenando la construcción de unos monumentos en la ciudad investigada.

Palabras clave: base de datos, epigrafía, época romana, Colonia Sarmizegetusa.

* Este trabajo ha sido financiado por becas de parte de la Autoridad Nacional de Investigaciones Científicas de Rumanía, CNCS-UEFISCDI, número del proyecto PNII-RU-TE-2014-4-0488.

Study on the population of Colonia Sarmizegetusa through epigraphy. This paper will present the population of ColoniaSarmizegetusa, the first city of the province of Dacia. This is a case study within the project *Romans 1 by 1* (www.romans1by1.com), a database which aims to comprise the population of Dacia, Moesia Superior and Moesia Inferior.

So far, by collecting all existing sources, 499 inscriptions from Colonia Sarmizegetusa have been recorded in the database (with inscription data sheets numbered starting from 00001DS), summing up 705 persons (each with a personal data sheet and an unique ID).

The paper's conclusions will outline three lines of research, presented as statistics on: 1.) the analysis of the 504 epigraphic monuments; 2.) the identification and implicitly the analysis of all the persons mentioned in inscriptions discovered at Colonia Sarmizegetusa; 3.) the mobility of the persons and the different types of relations mentioned in epigraphic sources.

The paper is a part of a project which, when completed, will provide researchers with information not only on the people who lived in the Dacian *metropolis*, but also on those who were only passing through Colonia Sarmizegetusa, but who were active in the social, political and religious life of the Colonia and erected or commissioned monuments in the city our study focuses on.

Keywords: database, epigraphy, roman period, Colonia Sarmizegetusa.

* This work was supported by a grant of the Romanian National Authority for Scientific Research, CNCS-UEFISCDI, project number PNII-RU-TE-2014-4-0488.

Sergiu-Gabriel ENACHE
Universitatea de Vest din Timișoara
s.enache90@yahoo.com

Femeia greacă și femeia romană în antichitate. De la izolare la libertinaj? Atât în literatură, cât și în istoriografia antică greacă și latină, femeia este un subiect dezbatut mai puțin sau nu este neapărat centrul relatării anumitor evenimente. În schimb, ea este folosită atunci când istoriografii, autori de tragedii și de comedii, satiriști sau filozofii antici încearcă să dea exemple pozitive și negative pentru a scoate în evidență fie grandoarea propriului popor, fie decadența sa sau pur și simplu ca instrument pedagogic pentru femeile epocii. Tradiția și izvoarele istorice ne arată o femeie greacă foarte îngrădită în libertăți și o femeie romană la fel de subordonată, dar cu o oarecare idee de independentă. Acest scurt studiu are scopul de a identifica punctele comune și diferite ale celor două entități feminine, mai ales în perioada anteroară cuceririi romane a coloniilor grecești, precum și de a lămuri problema libertinajului femeilor după această cucerire.

Cuvinte-cheie: femeia greacă, femeia romană, antichitate.

Abstract: The Greek and Roman Women in Antiquity. From Seclusion to Libertinism?
In the antique literature and historiography, the woman is less discussed or is not necessarily the center of the events. Instead she is often used by historians, comedy and tragedy authors, satirists or antique philosophers for negative or positive examples or just as a pedagogical instrument for the women of that time. The historic tradition and sources show us a Greek woman with very few rights and the same Roman woman, but with some ideas of independence. This short study has the purpose to identify the common and different points of the two feminine entities, especially before the Roman conquest of Greece, as to clarify the prof of the women libertinism after this conquest.

Keywords: Greek woman, Roman Woman, Antiquity.

Simona REGEP
Universitatea de Vest din Timișoara
simonaregep@yahoo.com

Import și producție provincială în Dacia romană. Lămpile cu cioc triunghiular și volute. În provincia Dacia au fost descoperite opaițe de tipul cu cioc triunghiular și volute în doar câteva aşezări. Majoritatea peselor sunt importuri din ateliere nord-italice, dar și producții provinciale. Pe teritoriul provinciei Dacia au fost descoperite elemente ce oferă indicii asupra unor producții locale la *Ulpia Traiana Sarmizegetusa* (atelier identificat pe baza unor elemente specifice ale pieselor) și *Porolissum* (atelier atestat prin partea inferioară a tiparului). Cronologic opaițele cu cioc triunghiular și volute circulă pe teritoriul Daciei romane în prima jumătate a secolului al II-lea p.Chr.

Cuvinte-cheie: import, producție provincială, lămpi, ateliere, Dacia romană.

Import and provincial production in Roman Dacia. Triangled beak and volute lamps. In Roman Dacia lamps with triangular beak and volutes were discovered in few settlements. Most of them are imports from North-Italian workshops. The production of such lamps is attested at *Ulpia Traiana Sarmizegetusa* (the workshop was identified throughout pieces found) and *Porolissum* (the lower part of a mould proves a local production). Chronologically the lamps with a triangular beak and volutes are known in the first half of the II century AD.

Keywords: imports, provincial production, Roman lamps, workshop, Roman Dacia.

Rigoare și îngăduință în aplicarea canoanelor bisericești. Conceptul de *oikonomia* în dreptul canonic bizantin, în secolele VII-X. Studiul nostru are ca obiect analiza principalelor sensuri teologice ale conceptului de *oikonomia* și aplicarea concretă a acestui principiu de drept canonic în secolele VII-X. Termenul *oikonomia* are o multitudine de sensuri și o mare bogătie de aplicații, în domeniile teologiei. Teologii bizantini din secolele IX-X (Teodor Studitul, Nicolae Misticul) ne furnizează cea mai riguroasă definiție a *oikonomiei*. În dreptul canonic bizantin, *oikonomia* înseamnă *acomodarea* canoanelor bisericești în funcție de circumstanțe, respectiv *exceptie* sau *dispensă* de la aplicarea strictă a acestora. În privința aplicării normelor canonice, Biserica s-a orientat după două principii: pe de o parte, *akrībeia* (rigoare), care presupune observarea strictă și aplicarea riguroasă a dispozițiilor canonice, pe de altă parte, *oikonomia* (*exceptie*) care constă în adaptarea canoanelor la cazul personal al penitentului, fără ca acest fapt să implice anularea acestor canoane și nici încălcarea *akrībeia-ei*. Prin aplicarea *oikonomiae*, Biserica este în măsură să diminueze rigoarea canoanelor sau chiar să suspende aplicarea acestora dacă circumstanțele o impun.

Cuvinte-cheie: canon, *oikonomia*, *akrībeia*, Biserică, drept canonic, Bizanț.

Rigor and clemency in the application of church canons. The Concept of "Oikonomia" in Byzantine Canonic Law, 7th--10th Centuries. The object of our study is the analysis of the main theological meanings of the concept of *oikonomia* and the concrete application of this principle of canonic law in the 7th-10th centuries. The term *oikonomia* has a multitude of meanings and an entire wealth of applications in the fields of theology. Byzantine theologians of the 9th and 10th centuries (Theodore the Studite, Nicholas Mystikos) give us the most rigorous definition of *oikonomia*. In Byzantine canonic law, *oikonomia* means the accommodation of church canons in accordance to circumstances, namely *exception* or *exemption* from their strict application. Regarding the application of canonic norms, the Church followed two principles: on one hand, *akrībeia* (rigor), which entailed the strict observance and rigorous application of canonic provisions, and on the other hand *oikonomia* (exception), which consists in the adaptation of canons to the personal circumstances of the penitent, without implying the cancellation of these canons or the infringement of the *akrībeia*. By applying the *oikonomia*, the Church can diminish the rigor of the canons or even suspend their application if circumstances require it.

Keywords: canon, *oikonomia*, *akrībeia*, Church, canonic law, Byzantium.

Adriano PAPO, Gizella NEMETH
Centro Studi Adria-Danubia, Duino Aurisia
apgn@libero.it, adriadanubia@gmail.com

Corografie della Transilvania del XVI secolo. Nel presente lavoro verranno esaminati alcuni esempi di corografie della Transilvania, un genere letterario alquanto diffuso nell'Europa del XVI secolo. In particolare, si farà riferimento all'opera dell'umanista dalmata Antonio Veranzio, *De situ Transsylvaniae, Moldaviae et Transalpinæ*, che costituisce una delle prime rappresentazioni storiche, geografiche, etnografiche e sociali delle tre regioni carpatodanubiane (qui ci si limiterà alla sola Transilvania) e che anticipa opere più note e complete di questo genere quali la *Chorographia Transylvaniae* di Georg Reichersdorff del 1550 e la *Transilvania* del gesuita Antonio Possevino (1583-84). Si farà pure cenno ai *Commentarii* di Flavio Ascanio Centorio degli Ortensi, di cui la parte centrale è dedicata alla descrizione della Transilvania, che

l'Autore ritiene parte integrante dell'Ungheria e alla quale attribuisce un'indubbia importanza politica e strategica per la sua posizione geografica, oltreché religiosa, essendo essa considerata "chiave della Cristianità". Si farà infine una succinta panoramica delle relazioni scritte da alcuni viaggiatori, ambasciatori, artisti e storici italiani che hanno visitato e descritto la Transilvania nel corso del XVI secolo.

Parole-chiave: Transilvania, corografia, letteratura di viaggio, Antonio Veranzio, Ascanio Centorio.

Chorographies of Transylvania of the 16th Century. In this paper we shall examine some examples of chorographies of Transylvania, a literary genre widely used in Europe in the 16th century. In particular, reference will be made to the work of the Dalmatian humanist Antonio Veranzio, *De situ Transsylvaniae, Moldavia and Transalpinae*, which is one of the first historical, geographical, ethnographic representations of the three Danubian-Carpathian regions (here we will confine ourselves only to Transylvania) and anticipates more the well-known and complete works of this kind, such as the *Chorographia Transylvanae* by Georg Reichersdorff (1550) and *Transylvania* by the Jesuit Antonio Possevino (1583-84). In addition, attention will be focused on *Commentaries* by Flavio Ascanio Centorio degli Ortensi. Its central part is devoted to the description of Transylvania, which the author believes to be an integral part of Hungary and to which he attaches both a political and strategic importance for its geographic position and a religious importance as well. It is considered the "key of Christianity". Finally, a brief overview of the reports written by some Italian travellers, ambassadors, artists, and historians who visited and described Transylvania during the 16th century will be presented.

Keywords: Transylvania, chorography, travel literature, Anton Veranzio, Ascanio Centorio

Mihaela VLĂSCEANU
Universitatea de Vest din Timișoara
mvlasceanu7@gmail.com

Reinterpretări ale canonului antic al sculpturii în artele evului mediu: romanic și gotic. Pornind de la exemple ale canonului antic al sculpturii, (raportarea părții la întreg) cu o evoluție ce poate fi surprinsă în lucrările consacrate ale sculptorilor greci Lysip și Polyclet, artele evului mediu: romanic și gotic redescoperă naturalismul printr-o observare a mediului înconjurător, trecând prin fază canoanelor religioase ale erminilor, modelată în pictura murală și mai evident în manuscrisele miniate, pentru a se detașa de canoane și reinterpretă dogma în fază goticului european cu ale sale configurații mistice, simbolice, încărcate de principii formale (contrapostul), ce readuc în prim plan omul dar și o vizuire umană asupra suferinței lui Hristos, (imagini ale portalurilor gotice).

Cuvinte-cheie: canoane ale artei antice, erminia, principii formale în sculptura evului mediu, romanic, gotic, portal.

Reinterpretations of ancient Greek sculpture canons in the Middle Ages arts: Romanesque and Gothic. Starting with ancient examples of the proportion in sculpture (Lysip and Polyclet) one may notice a resemblance of principles in the Middle Ages, both Romanesque and Gothic reinterpreting formal ancient principles according to the recipient mentality: monachal sculpture of the abbeys versus urban Gothic cathedral (with portals adorned with the image of Vir Dolorum).

Keywords: Ancient sculpture rules, medieval treaties, comparison of formal principles in medieval sculpture, Romanesque, Gothic, portal.

Florina CIURE
Muzeul „Țării Crișurilor”, Oradea
florinaciure@gmail.com

Libri veneziani del Settecento al Museo „Țării Crișurilor” di Oradea. La relazione presenta i libri stampati a Venezia o in altre città che erano sotto il controllo di Serenissima custoditi attualmente presso il Museo “Țării Crișurilor” di Oradea. Nella stragrande maggioranza sono libri religiosi, stampati in latino nel XVIII secolo nelle più importanti stamperie sparse sul del territorio della Repubblica di San Marco – Remondini, Baglioni, Niccolò Pezzana, Sebastiano Coletti, Giuseppe Bettinelli, Silvestro Gatti, Ex Typographia Seminarii Apud Joannem Manfre. Fra i libri custoditi nella collezione del museo, possiamo ricordare: Tobias Lohner, Instructio practica de confessionibus, rite, ac fructuoase excipiendis (Padova 1731); Luc D'Achery, Jean Mobillon, Acta sanctorum ordinis S. Benedicti (9 volumi pubblicati in Venezia fra il 1733 e il 1738); Horae Diurnae Breviarii Romani (Venezia 1744); Pierre Annat, Apparatus ad positivam theologiam methodicus (Venezia 1744); Andreæ Naugerii patricii Veneti oratoris et poetæ clarissimi Opera omnia (Venezia 1754); Honoré Tournély, Praelectiones theologicae de gratia christi, tomus secundus, tertius and quartus (Venezia 1755); Vincent Houdry, Bibliotheca concionatoria etnices christianaæ praecipua continens argumenta, ordine alphabetic digesta, tomo primus, quartus e quintus (Venezia 1764); Missale romanum ex decreto sacrosancti concilii tridentini restitutum (Venezia 1772); Gabriel Antoine, Theologia moralis universa (Venezia 1792); Paulini Chelucci a S. Josepho Lucensis, Orationes habitae in eodem Archigymnasio Accessit ejusdem Vita & index rerum Jo: Erhardo Kappio Auctore (Venezia 1795).

Parole-chiave: Venezia, Museo “Țării Crișurilor”, libri antichi, Padova, Settecento.

Venetian Books (18th Century) in “Țării Crișurilor” Museum from Oradea. This paper presents the books printed in Venice or in other cities that were under the control of *Serenissima*, housed today in “Țării Crișurilor” Museum from Oradea. There are especially religious books, printed in Latin in the 18th Century in the most important printing houses from the territory of St. Mark's Republic – Remondini, Baglioni, Niccolò Pezzana, Sebastiano Coletti, Giuseppe Bettinelli, Silvestro Gatti, *Ex Typographia Seminarii Apud Joannem Manfre*. For example, the collection includes the books: Tobias Lohner, *Instructio practica de confessionibus, rite, ac fructuoase excipiendis* (Padua, 1731); Luc D'Achery, Jean Mobillon, *Acta sanctorum ordinis S. Benedicti* (9 volumes published in Venice between 1733 and 1738); *Horae Diurnae Breviarii Romani* (Venice, 1744); Pierre Annat, *Apparatus ad positivam theologiam methodicus* (Venice, 1744); Andreæ Naugerii patricii Veneti oratoris et poetæ clarissimi *Opera omnia* (Venice, 1754); Honoré Tournély, *Praelectione theologicae de gratia christi, tomus secundus, tertius and quartus* (Venice, 1755); Vincent Houdry, *Bibliotheca concionatoria etnices christianaæ praecipua continens argumenta, ordine alphabetic digesta, tomos primus, quartus and quintus* (Venice, 1764); *Missale romanum ex decreto sacrosancti concilii tridentini restitutum* (Venice, 1772); Gabriel Antoine, *Theologia moralis universa* (Venice, 1792); Paulini Chelucci a S. Josepho Lucensis, *Orationes habitae in eodem Archigymnasio Accessit ejusdem Vita & index rerum Jo: Erhardo Kappio Auctore* (Venice, 1795).

Keywords: Venice, “Țării Crișurilor” Museum, old books, Padua, 18th Century.

Radu PĂIUŞAN
Universitatea de Vest din Timişoara
radu.paiusan@e-uvt.ro

Aspecte ale activității comuniste în Banat la sfârșitul anului 1944. După lovitura de stat de la 23 august 1944, când P.C.d.R. devine partid de guvernare, a început, timid, să se manifeste ca activitate și în Banat. Aceasta datorită faptului că existau foarte puțini membri de partid în această parte a țării, de altfel, se estimează că, în total, în România existau aproximativ 1.000 de membri. Comuniștii bănățeni au început să activeze mai ales prin Sindicalele Unite, încercând să atragă de partea lor mulți membri ai acestora, în general muncitori din orașele Timișoara, Arad, Lugoj, Reșița, Caransebeș, Anina și Oravița. Neputând să-și asume o activitate politică proprie, Regionala P.C.R. din această zonă a țării a activat, în general, prin sindicalele de întreprinderi, atrăgând, însă, și alți membri, care, înainte, făcuseră parte din partidele politice istorice și chiar din Mișcarea Legionară.

Cuvinte-cheie: comunism, Banat, 1944, activitate, Partidul Comunist din România.

Aspects of the Banat Communist activity at the end of 1944. After the coup on August 23, 1944, when P.C.R.R. becomes a ruling party, began, shy, to manifest itself as an activity in Banat. This, due to the fact that there were very few party members in this part of the country, it is estimated that, in total, there were about 1.000 members in Romania. The Banat Communists began to work mainly through the United Trade Unions, trying to attract many of their members, mostly workers from the cities of Timișoara, Arad, Lugoj, Reșița, Caransebeș, Anina and Oravița. Being unable to undertake a political activity of its own, the P.C.R. in this area of the country has generally been active through the trade unions, but also attracts other members who previously participated in historical political parties and even in the Legionary Movement.

Keywords: communism, Banat, 1944, activity, Communist Party of Romania.

NORME DE TEHNOREDACTARE A LUCRĂRILOR PENTRU CICCRE VI / 2017

- Textul integral al lucrării va fi trimis până în data de 15 noiembrie 2018, la adresa ciccre@gmail.com și la adresele responsabililor de secțiuni.
- Lucrarea va fi trimisă în format docx dacă pentru redactare s-a folosit Microsoft Word, versiunea 2010 sau mai nouă, și doc dacă s-a folosit o versiune mai veche de Microsoft Word sau un alt editor de text.
- Lucrarea va fi scrisă în limba în care a fost susținută comunicarea și va avea cel mult 13 pagini (cu tot cu ilustrații și anexe) sau minimum 17000 caractere și maximum 51000 caractere (cu spațiile incluse).
- Paginile lucrării nu se vor numerota.
- Formatul lucrării va fi A4, cu margini de dimensiune standard.
- Titlul comunicării va fi scris folosind stilul *Heading 1*.
- Prenumele și numele autorului lucrării vor fi trecute imediat sub titlu, numele autorului (nu și prenumele) fiind scris cu majuscule (*UPPERCASE*).
- Afilierea instituțională va fi scrisă între paranteze rotunde, imediat sub prenumele și numele autorului.
- Rezumatul (200-250 de cuvinte) și cuvintele-cheie (5), în limba engleză și în limba comunicării, vor fi scrise la un rând de afilierea instituțională (sus) și la un rând de textul lucrării (jos), folosind stilul *Normal*. Cuvintele Abstract, Keywords, Rezumat, Cuvinte-cheie etc. vor fi scrise cu caractere îngroșate (*Bold*).
- Pentru titlurile capitolelor și ale subcapitolelor vor fi folosite stiluri începând de la *Heading 2*, *Heading 3*, *Heading 4* etc.
- Textul propriu-zis al comunicării va fi scris folosind stilul *Normal*.
- Comentariile, explicațiile etc. vor fi scrise la subsol, folosind formatarea implicită a editorului. Notele se vor numerota de la 1 la n. La introducerea notelor la subsol, succesiunea semnelor este următoarea: Text.
- Citatele vor fi trecute între ghilimelele specifice limbii utilizate: „...” – pentru lucrările în limba română, “...” – pentru lucrările în limba italiană, „...” – pentru lucrările în limba spaniolă, „...” – pentru rezumatele în limba engleză, «...» – pentru lucrările în limba franceză și.a.m.d. La sfârșitul citatului se va pune semnul de punctuație cu care acesta se încheie, iar dacă citatul este intercalat într-un enunț sau este urmat de o trimitere, se va pune punct și la sfârșitul enunțului respectiv sau după trimitere, după modelul: Text: „Citat.” sau Text: „Citat?”, respectiv „Citat.” (Trimitere).
- Caracterele cursive (*Italic*) vor fi utilizate pentru a marca:
  - cuvinte străine sau cuvinte aparținând unui anumit dialect, limbaj, stil;
  - grafeme, cuvinte, expresii etc. care fac obiectul unei anumite analize;
  - cuvintele și expresiile utilizate emfatic.
- Trimiterile vor fi inserate în text, după modelul: (Durand 2000, 15).
- Referințele bibliografice vor fi trecute la sfârșitul lucrării, fără a se numerota, la 1 rând sub textul propriu-zis al lucrării, după modelul următor:
- Carte de autor:

Durand, Gilbert. 2000. *Structurile antropologice ale imaginariului. Introducere în arhetipologia generală*.

Traducere de Marcel Aderca. Postfață de Cornel Mihai Ionescu. București: Univers Enciclopedic.

- Carte scrisă de doi autori:

Coteanu, Ion, Sala, Marius. 1987. *Etimologia și limba română. Principii – probleme*. București: Editura Academiei.

- Capitol sau altă parte dintr-o carte:

Bogdan-Dascălu, Doina. 2005. *Metamorfoza poetică a știrii*, în Mirela Borchin, Iosif Cheie-Pantea, Alexandru Ruja (coord.), *In Magistri honorem G. I. Tohăneanu*. Timișoara: Editura Universității de Vest, p. 167-170.

- Articol (după normele limbii în care a fost redactat articolul):

Borchin, Mirela-Ioana. 2010. *Conjunctivul în enunțurile performative*, în „Analele Universității de Vest”, seria Științe filologice, XLVIII, p. 96-117.

AFFILIAT LA F.N.S. ALMA MATER

Consolato Onorario
d'Italia a Timisoara

EMBAIXADA DE PORTUGAL
BUCARISTE